



*Minden kedves olvasónknak
áldott karácsonyt kívánunk!*

„Ha ünnepi készülődésünk csupa rohanás, hajsza, kimerítő tülekedés, és még arra sincs időnk, hogy a lélek nélkülözhetetlen napi csendességében – amelyben pedig olykor az angyalszárnyak suhogása is meghallható – készüljünk az Úr érkezésére, a lényegyet vesztjük el.”

Az Úr érkezése ► 3. oldal

Hajléktalanok ► 5. oldal

Rend és élet ► 7. oldal

Száz éve született Keken András ► 9. oldal

Karácsony hó nélkül... ► 11. oldal

Interjú Makovecz Imre építőművésszel ► 21. oldal

Nemzetiségi oldalak ► 23. és 26. oldal

NE FÉLJETEK!

■ KORÁNYI ANDRÁS

Szürkébb adventi utcák, tompa hangulatú készülődés – a tavalyi fényfüzerek sok helyen a dobozban maradtak, állapítom meg hazafelé menet. Talán csak a hivatalos és kereskedelmi fényezés nem lett kevesebb idén decemberben sem. Hiába, az eladandó portéka nem vehet tudomást csökkenő fizetéséről – az emelkedett hangulatot emelkedő villanyszámlák mellett is sugározni kell.

Pedig érezhetően sokkal mélyebbről tör felszínre ez a látványos szürkeség: a megcsappant fizetések, elvesztett munkahelyek, alig gördülő s ezért még költségesebb kórházi várólisták, a be nem fizetett ebédek hétköznapi valóságából. Ami még tavaly is a bevásárlókocsiban kötött ki karácsony előtt, az most már sokszor fenn marad a polcon – korábban talán még kockázatos hitelből is elkelt volna, de manapság ki kockáztatná a jövőt, a januári kenyeret, az amúgy is eladósodott otthont egy újabb felöltlen karácsonyi költségekért?!

Nem a látszatünnep fényei hiányoznak persze, nem is a másokon élőködő hitelezők kisebb nyeresége nyugtalanít. A sok felesleges – habár akármilyen drága – bővíval gazdagított, vásárlási láztól vibráló, hajtással és feszültségekkel megterhelt ünnepelni akarástól fényes-fehér karácsony hirtelen megmutathatja valódi, szürke arcát és hangulatát, ha egyszer valaki elfelejti vagy nem akarja felkapcsolni a mesterséges vidámsággal villogó lámpafüzereket. Régióta tudtuk, hogy ennek egyszer el kell jönnie. Mégis van valami nagyon nyugtalanító ebben a vidám fényjátékok nélküli szürkeségben.

Rövid csemetés után jutok be csomagommal az egyik családhoz, hiszen tudják előre, hogy jövök. Már várnak rám. Egyike azon otthonoknak, ahol már hónapok óta nincsen meg néha a napi kenyérre való sem – elvesztett állás, váratlanul súlyosbodó betegség, bedőlten hitel, amire még akár egy éve is mézesmázos hangon igyekeztek rábeszélni boldogboldogtalant... Rémesen egyforma történetek, rémesen egyforma élethelyzetek – „vagy a gyerekek esznek, vagy mi”. Természetesen élelmiszer van a csomagban. Az öröm mellett mégis látszik a hétköznapi szürkesége és megszokott félelme valahol a ráncok mélyén.

Gyerekekkel beszélgetünk a karácsonyi készülődés hangulatában az ünnepről, mint minden évben ilyenkor decemberben. A szokásos tervek közül néha mégis előbújik egy-egy aggodalmas mondat. „Tavaly anyuénál karácsonyoztunk, most talán jobb lesz az apuénál. Talán nem veszekszünk majd annyit... Én ezt szeretném kérni az anyuakáttól.” Kicsi emberek, szinte az életük kezdetén, akiknél valaki már lekap-

csolta az ünnep, az élet külső fényeit, akik kínlóva élik át, hogy a karácsony közeledtével nem mindig, nem mindenütt, nem mindenkinek jár az öröm és a békesség. Az ünnep fényét elnyeli a hűtlenség, az alkohol, a bizonyítási kényszer, a „mindenáron nekem lesz igazam” szorongató árnyéka.

Nyugdíjas néni csendes, süteményes készülődései közé toppanok – itt sincsenek hivalkodó ablakdíszek, csupán egy üde adventi koszorú megfolyt viaszú gyertyákkal. A szelíd várakozás megszokott hangján beszélgetünk, imádkozunk. Csupán egy fordulat jelzi az idők múlását az elmúlt évekhez képest: idén még... „Idén még sikerült év közben felretnem egy-egy apró ajándékra az unokáknak, de már ősszel hozzá kellett nyúlnom... Nem tudom, jövőre futja-e még valamire...”

Természetes lenne, hogy fehér és fekete karácsonyok váltakozásában egyszer-egyszer előfordul egy-egy szürke is? Vajon nem nyugtalanító-e, hogy hányan igyekeznek a 2009. év karácsonyát csupán csak kibírni? A mindennapjainkat megülő erőszakosságról, félelemről tudomást nem véve várni a csodát – s ha már idén lehetetlen is, hátha jövőre megint lesz ünnep több pénzből és több fényből, netán kedvezőbb hitelekkel... Mint ha 2009 karácsonyát jobb volna most kihagyni, elfelejteni.

S ekkor valami különös, evangéliumi illatú véleményt mormog oda nekem a piaci tojásárus: „Igen, sokkal több tojás fogy az idén, mint tavaly. Amíg lehetett szórni a pénzt, addig az emberek mindent megvettek a plázában. De most inkább otthon sütnek meg mindent – ebből látom én a növekvő szegénységet...”

Szegénységet?! Talán éppen a sütemények evangéliumát! Hogy vissza lehet – ha már egyszer vissza kell – térni az adventi készülődés többnapos kegyelméhez, és szabad magunk mellé venni a hosszú téli szünetre otthon maradt gyerekeket, hogy együtt gyúrjunk és szaggassunk és díszítsünk! És a külső fénydíszek helyett elő lehet venni a „hagyományos” felkészülést, az otthoni bibliaolvasást, egy-egy csendesen elmondott imádságot a családomért – s nem csak akkor, ha egész évben minden rendben volt, hiszen valahol a rendrakást, a megbékélést, a bocsánatkérés útját is meg kell kezdeni!

S talán így nem fogunk félni 2009 szürkébb karácsonyától sem! Hiszen amikor a hétköznapi terhe alatt aligha lenne mit várni emberektől vagy angyalkáktól, Isten ugyanazzal az üzenettel kopogtat be hozzánk: *Ne féljetek!*

A mi ünnepünk immár kétezer éve ezen a rövid, örömet és békességet sugárzó evangéliumi mondaton, isteni ígény nyugszik – és lehet éppen ezért ebben az évben is mindennek ellenére ragyogóan fehér!



FOTO: LUKÁCS GÁBI

Oratio œcumenica

Urunk, Istenünk, hallgasd meg könyörgésünket, amikor karácsony kapujában az előttünk álló napokért, ünnepekkért imádkozunk hozzád!

Hálát adunk azért az örömeért, amely már most megtapasztalható. Egyre közelebb jutunk Jézus Krisztus Urunk születésének ünnepéhez, s az adventi gyertyák fényében otthonainkat is egyre nagyobb világosság járja át. Ne hagyd, hogy elfelejtsük: az igazi világosságot nem mi gyújtjuk sem ebben a világban, sem saját lelkünkben, sem mások szívében. Adj ezért mindannyiunknak bizalmat és szeretetet, és követésre kész szívet Krisztus, az igazi világosság iránt!

Tedd hatékonnyá igéd hirdetését mindenütt, ahol híveid a karácsony megünneplésére gyűlnek össze. Légy az ígértetőkkel, óvd őket a megfáradástól, s add, hogy szolgálatuk nyomán minél több emberhez eljusson a karácsonyi örömhír szerte a világon!

Békesség Istene, őrizd a békességet az emberek között; adj józan belátást mindenütt, ahol békességed evangéliuma még mindig süket fülekre talál: akár háborútól, viszálytól sújtott távoli vidékeken, akár egészen közeli családi otthonokban.

Vigasztaló szeretetteddel légy azok mellett is, akik magányosan ünnepelenek, vagy betegség, gyász terhét hordozzák! Győzd meg szívüket, hogy a benned bízó ember soha nincs egyedül.

Légy gyülekezetünkkel, hogy karácsonyi ünneplésünk ne csupán egyéni hitünket erősítse, hanem közösségünket is formálja, gyarapítsa. Áldd meg közösségünk minden tagját egyenként is, hogy növekedjünk a hitben és a szeretetben irántad és minden embertársunk iránt.

Urunk, jöjj közénk Szentlelked tüzevel, hogy ő adjon hitet a kételkedőknek és erőt a megfáradtaknak. Vezess bennünket úgy életutunkon, hogy hatékonnyá legyen bennünk az a szövetség, amelyet keresztségünkben kötöttél velünk, s így egykor megláthassuk nekünk készített, örök országodat, amelyben béke és igazság lakik! Hallgasd meg imádságunkat Jézus Krisztusért, a mi Urunkért! Ámen.

SEMPER REFORMANDA



„Íme, ez az a nagy öröm, amiről az angyal beszél. Nemde vigasztalás és mérhetetlen kegyelem az Istentől, mikor az ember, ha hisz, azzal a kinccsel dicsekedhetik, hogy Mária az ő valódi anyja, Krisztus a testvére, Isten az Atyja?! Mert mindez igaz és valósággal megtörtént, ha hisszük. Rajta légy, hogy vele cserélve, születését sajátoddá tedd. A magadétól szabadulj meg, s az övét vedd át. Ami meg is történik, ha így hiszed. Akkor máris bizonynal Szűz Mária ölében ülsz mint tulajdon, édes gyermeke. Ebben s hitben gyakorold magadat, ezért könyörögi, valameddig élsz, hiszen soha sem teheted azt elég erőssé!”

► Luther Márton:
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

ADVENT NEGYEDIK VASÁRNAPJA – JEL 22,1–9

A fa és a folyó

A trónus lábánál kristálytisza folyó fakad. Végigfolyik az utcán, aztán kettéválik. A keletkező kis szigeten gyönyörű fa áll. Ez a fa minden hónapban termést hoz, egy évben tizenkét-szer. A leveleit gyógyításra használják világszerte: a szomorúság, szegénység, magány és boldogtalanság sebeit gyógyítja. Az emberek a trónus felé fordulnak, mosolyognak, és örülni tudnak az életnek. Minden áldásos és szép. Minden világos, jól látható és napsugaras. Minden feszültségmentes és könnyű. Van egy távoli ismerősöm, ő ezt látva azt mondja: ez szörnyű!

Dino Buzzati – hiszen róla van szó – orvosához ment egy nap. Csak a szokásos kontrollra gondolt, hiszen minden rendben volt az életében. Nemcsak az egészsége volt kitűnő, hanem jól mentek a dolgai is, elfogadott és sikeres lett, örömmel illeszkedett be a körülötte levő társadalomba, felhagyott addigi lázásaival, küzdelmeivel és vívódásaival. Az orvos a fejét csóválva azt mondta: Halott vagy. – Meg fogok halni? – döbent meg a páciens. – Nem, nem beteg vagy, hanem halott. Járkálsz, dolgozol, látszólag élsz vígan, de valójában halott vagy. Áldottak a te egykori szorongásaid! Az, ahogy beilleszkedtél, elfogadtak, nincsenek küzdelmeid, csak azt mutatják, hogy a világ is halott. Ez a nyugalom a halottság nyugalma.

Olvasom a novellát, és arra gondolkodok: ez szörnyű!

Hirtelen mélységes vágy fog el a lelkiismeret-furdalás nélküli nyugalom után. Olyan jó lenne az a folyó

és az a fa. Talán ugyanazt érzem, mint a *Jelenések* olvasója egykor. Kint az üldöztetés zaklatottsága; a szöveg talán egy mécses fénye mellett szólt meg elsőként. Meggyötört emberek hallgatták: gyászoló apák, magukra maradt asszonyok, testvéreiket vesztett fiatalok. Arra gondoltak, holnap nem nekik kell-e a vérengzések áldozatául esniük. Nem nekik kell-e döntés elé állniuk, mi a fontosabb: az életük vagy Krisztus követése? Milyen jó lenne ehelyett a hit zaklatottság nélküli békéje, hogy üldözök nélkül lehetne Krisztus úrnak vallani, hogy a mellé állás nem jelentene egyidejűleg fájdalmat, esetleg halált.

Ma a világ megvetése, a belső hit küzdelmei, az elértéktelenedés – legalább annyira üldözök. De jó lenne nem napi küzdelmet folytatni a butasággal, a hitelenséggel, az erőtlenséggel! Milyen jó lenne megpihenni a folyó partján! Milyen jó lenne a fa leveleivel gyógyítani a sebeket. Milyen jó lenne, ha nem lenne üldözök. Ez lehetne a hit békéje.

Jézus közénk lép, és azt mondja: ez szörnyű.

Jézus azt mondja: nem emlékeztek a szőlőmunkások példázatára? Egyrészt a gazdát nem érdeklé a bér, csak a munkásokat. A példázatban a gazda: Isten. Isten nem az utolsó idők békességére koncentrál, hanem arra, hogy minden munkása ott legyen most a szőlőben. A fáradságos munka nagyobb értéknek tűnik, mint a bér maga. Másrészt a munkások a gazdában csak a lehetőséget látják. Számukra a gazda – Isten – hasznos. Ha ilyen hasznos Istenre gondoltok, akkor nem is ismeritek Istent. Őt

nem azért szeretjük, mert ad egy nyugalmas folyót, egy gyógyító fát, békét, lelki nyugalmat, végső boldogságot, hanem azért, mert Isten. Nem a hasznosságát keressük – önmagáért szeretjük.

Rádásul ez a távolba tolt elégtétel olyan, mintha Isten bábeli messziségből várna rátok, most itt a szenvedés, ott majd a boldogság. Nem, itt valóban nem szeret benneteket a világ, de én ezt meg is mondtam nektek előre. Ez a nemszerettség, ez a feszültség tesz azonban benneteket igaz emberekké. Ez a jutalmatok.

Keresztelő János, adventi vendégünk azt mondja erre: ez szörnyű!

Keresztelő János ugyanis békét ígér. Térjete meg, akkor minden rendben lesz! Gyertek a vízhez, keresztelkedjete meg bűneitek bevallása után! Akkor minden rendben lesz majd. Akkor felragyog nektek az Isten országa, ahol nem bánt titeket senki, hiszen bevallottátok bűneiteket. Kell, hogy legyen egy olyan megbékélés, ami mindent rendez, kell az a fa, kell az a folyó! Valami célra várni kell. Adventi várakozás kell, amelyben a jövevény végül meg is érkezik. Nem lehet beleveszni a jelen kíméletlenségébe, a bűnök folytonos körforgásába, a szenvedések ismétlődésébe. Kell, hogy legyen valami ott az alagút végén!

Ezért térjete meg még időben, a fejsze már a fák gyökerén van, de sebbaj, hiszen számotokra, akik bűnvalást tesztek és megkeresztelkedtek, a paradicsomi élet készen áll. Ott van az a folyó, és ott van az a fa.

Isten szolgálja, Friedrich Nietzsche azonban közbeszól: ez szörnyű!

Friedrich Nietzsche azt mondja: látjátok, most rontjátok el az embereket. Távoli paradicsomot hirdettek, és így az emberek elveszítik küzdeni akarásukat, elveszítik tehetségüket az életre. Tunyaságba taszítjátok az emberiséget, ezzel hallatlan kárt okoztok. Ha nem beszélnétek így, ha éreznék, hogy a boldogságot nem a távolban, hanem itt kell keresniük, akkor szívesen harcolnának ezért. Nyámnyilákat teremtettek. Folyó és fa? Ostobaság! Itt kell megteremteni azt a paradicsomot, azt a békét, azt a boldogságot!

Jézus újra megszólal, és azt mondja: ez szörnyű!

Jézus átfogta Friedrich vállát, és bárátságosan így szólt: Bizony mondom néked, én vagyok az a béke, az a fa és az a folyó. Nem kárpótlás a nyugalom, nem az itteni szenvedésekért adott elégtétel, hanem az egyensúly.

Az élet nem azért nehéz itt, hogy ott majd jó legyen, hanem az élet azért élhető itt, mert magunkban hordozhatjuk a szépné, a békésné, a nyugalmasnak ízeit. Ez válik a feladatunkká: minden simogatásban, minden kedves szóban, minden segítő mozdulatban ott van a fa gyógyítása, a folyó hús érintése. Bizony mondom néked, én vagyok az a béke, az a fa és az a folyó. Aki éhhezám jön, nem egy bábeli távolságú jövőben, hanem itt, a te világodban is már annak a folyónak és annak a fának embere lesz. Bizony mondom néked, én vagyok az a béke, az a fa és az a folyó.

■ KOCZOR TAMÁS

LEZÁRÁS, HÁLAADÁS

„Te Deum laudamus”

► 2009. április 19-től találkozhatunk újra Olvasóink a *Cantate* elnevezéssel (először 2006. április 23. és 2007. május 20. között volt ilyen rovat). E cím másodszori használata olyan sorozatot bocsátott útjára, mely a 2007-ben megjelent *Gyülekezeti liturgikus könyv* sokszínű anyagának bemutatását tűzte ki célul, mivel nyilvánvalónak látszott: keveseknek van energiájuk arra, hogy maguktól kezükbe vegyenek egy új gyűjteményt, és segítség nélkül eligazodjanak benne.

A válogatás bevalottan szubjektív és egyelőre nem teljes; első alkalommal arra törekedtünk, hogy minden műfaj legértékesebb tételeit tegyük közzé. Az elmúlt időszakban huszonöt cikk foglalkozott a gyűjtemény strofikus gyülekezeti énekeivel: klasszikus német korálokkal, régi magyar énekekkel, genfi zsoltárokkal. Tíz cikk összefoglalóan tárgyalta a könyv liturgikus anyagát: olvashattunk istentiszteleti rendekről, énekes ciklusokról, a zsoltáros imádság típusairól, liturgikus tételfajtákról és áhítatformákról.

A mai, összevont ünnepi szá-

munkban megjelenő írás lezár egy szakaszt, és visszatekintve az elvégzett munkára hálát ad a témakért, a munkatársakért és a megszólalás lehetőségéért.

De hogyan tegye meg ezt úgy, hogy méltó maradjon a megismert gyűjtemény szellemiségéhez?

A *Te Deum* az egyház egyik legrégebb és legszebb magasztaló, hálaadó éneke. A Szentháromság tiszteletére íródott himnusz zsoltszerű versek sorozata, a zsoltárok költészetéhez hasonlóan magasrendű, emelkedett próza, rím és szabályos ritmus nélkül. Szerzősége vitatott; valószínűleg a 4–5. században keletkezett, de egyes részei még korábbiak, a vértanúk korára vezethetők vissza. Kezdetben a hívek húsvét éjjelén az újonnan megkereszteltekért imádkozták, később kedvelt ének lett egyéb liturgikus és ünnepi alkalmakra is (püspökszentelés, ünnepi körmenetek, győztes csata után stb.).

A *Te Deum laudamus* – *Téged, Isten, dicsérünk* szövege négy nagyobb egységre tagolódik. Az első része az égi karok és az egyház istendicséretét, valamint a Szentháromság dicséretét tartalmazza (ebben a részben hangzik el a *Sanctus*); a második része Krisztust, a dicsőség királyát magasztalja; a harmadik az üdvössé-

CANTATE



Eged Isten dicsérünc.

get kéri a liturgiában részt vevők számára; a negyedik pedig kérő és dicsérő imák sora különböző zsoltszerűekből összeválogatva.

A *Te Deum* dallama különböző zsoltsártónusokra visszavezethető motívumokból épül fel, az egyes szövegrészekhez más-más dallamformula tartozik. A négy szövegrészhez Európa-szerte három különböző dallamot használtak (1-2-3-2 elosztásban), a magyar hagyományban azonban mind a négy tartalmi egységhez más dallamot rendeltek: GyLK 788 – *Pázmány Péter* fordítása.

Luther a *Te Deumot* az egyház egyik legfontosabb hitvallásának tartotta. 1529 körül készült fordítása valójában a latin szöveg újrafogalmazása. Dallama – szintén Luther munkája – a díszített gregorián dallam egyszerűsített, szillabikus változata, amellyel az ősi szövegnek még erőteljesebb kifejezést adott: GyLK 789 – *Botta István* fordítása (ez a változat szerepelt már a *Dunántúli énekeskönyv* 1955-ös *Új részében*).

Karácsony alkalmából ismerkedjünk meg mindkét *Te Deum*-változat Krisztus-dicsérő részletével. „Te dicsőségné Királya, Krisztus, / te az Atya Istennek örökkévaló Fia vagy. / Te a megszabadításért fölvevén az emberi természetet, nem iszonyodtál a Szűznek méhétől.” // Úr Krisztus, mennynek Királya, Az Atya örök szent Fia, / Szűz méhét meg nem vetted, Hogy megváltsd bűnös nemünket.”

Sorozatunkat a – múlt héten bemutatott – *Krisztus-dicséret* (GyLK 645) ideillő részletével zárjuk. „Áldott, aki jön az Úr nevében: Jézus Krisztus, Isten és Mária fia, / aki kezdetben az Atyánál volt, / akit Mária fogant a Szentlélek által, / aki értünk emberré lett az idők teljességében, / akit mennyei seregek dicsérnek a magasságban, / aki békességet hoz minden embernek a földre. / Imádkunk és dicsőítünk téged, Jézus Krisztus, / mert szent keresztet által megváltottad a világot.”

Búcsúznak a Cantate rovat cikkírói: *Bence Gábor, Fekete Anikó, Finta Gergely, Hafenscher Károly, H. Hubert Gabriella, W. Kinczler Zsuzsanna, Wagner Szilárd*, valamint

BARTA-GOMBOS ARIKÁN és ECESEDI ZSUZSA

Aki két protestáns felekezet egyetemén is tanult

Másodlelkészt iktattak Kelenföldön

► **December 12-én, szombaton délelőtt iktatták hivatalába a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség megválasztott új másodlelkészét, dr. Blázy Árpádnét.** Az ünnepi alkalmon az iktatást végző esperes, **Bence Imre** hirdette Isten igéjét, a liturgiában a gyülekezet igazgató lelkésze, **dr. Blázy Árpád** és **Vikárné Horváth Márta** református lelkész vett részt.

Blázy Árpádné korábban beosztott lelkészként szolgált a gyülekezetben, de pár évvel ezelőtt tett lelkészvizsgája után a presbitérium felvetette annak lehetőségét, hogy meghívott lelkészként szolgáljon. November 15-én határozott úgy a közgyűlés, hogy megválasztják őt a másodlelkészi állásba.

A gyülekezet ünnepén Bence Imre *Lukács evangéliuma* 21. fejezetének 28. verse alapján hirdette az igét: „...*egyenesedjétek fel, és emeljétek fel a fejeteke, mert közeledik a megváltások.*” Blázy Árpádné az istentiszteletre 5Móz 31,8 igéjét választotta: „*Maga az Úr megye előtted, ő lesz veled. Nem hagy el téged, és nem marad el tőled. Ne félj hát, és ne rettegj!*”

– Református templomban kereszteltek – mondta Blázy

Árpádné, Márta. – Hittantánári képesítésemet is református teológián szereztem, és csak később mentem át az Evangélikus Hittudományi Egyetemre, és lettem evangélikus lelkész. A gyökereimet

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen az Északi Egyházkerület nevében **dr. Fabiny Tamás** püspök, a Budapesti Egyházkerület részéről Bence Imre esperes, a lelkészi munkaközösség (LMK)

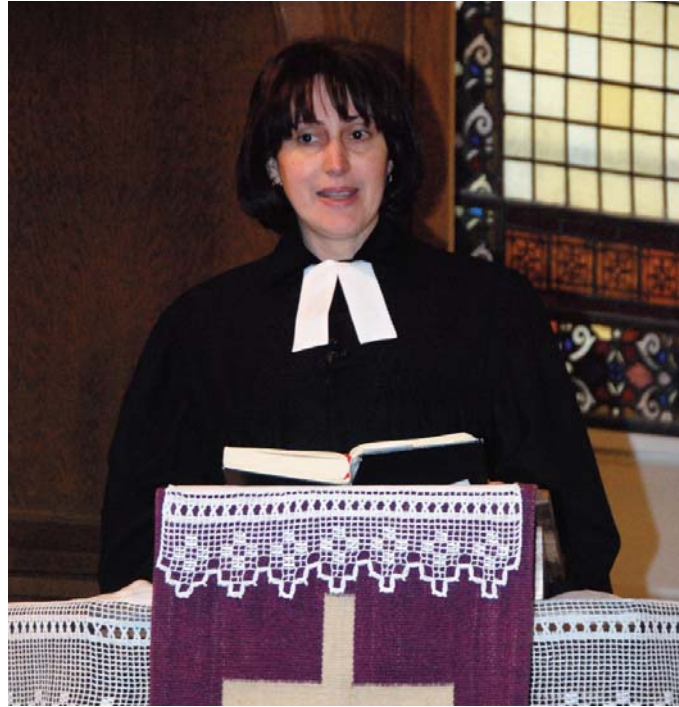


FOTO: Mészáros Gábor

azonban nem tagadhatom le, számomra ezért természetes volt, hogy református lelkészek is részt vesznek majd az iktatásomon. Ráadásul a kelenföldi gyülekezet olyan ökumenikus környezetben van, ahol a reformátusok mellett a katolikus gyülekezetekkel is rendkívül jó kapcsolatokat ápolunk. Például a Szent Gellért-templom plébánosa, *Forgács Alajos* is ott volt az áldást osztó lelkészek gyűrűjében.

képviselőjében pedig *Solyomár Gábor* budafoki lelkész köszöntötte szolgatársát. Az egyházkerületben hagyomány, hogy beiktatásuk alkalmával a lelkészek egy, a lábmosás jézusi példájára utaló tálat és kancsót kapnak ajándékba, mintegy emlékeztetvén őket a szolgálat egyik legfontosabb kívánalmára: az alázatra.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Százéves templomért adtak hálát a Bakonyalján

► **Nemrégiben Görög Zoltán homokbödögei lelkész váratlan halálával megszűnt a lelkészi szolgálat a Pápától keletre fekvő szórványterületen. A feladatokat átmenetileg a környékbeli lelkészek között osztották meg. A naggyimóti filiaát Szakos Csaba bakonytamási lelkész kapta meg. Egy családlátogatás alkalmával hívták fel a figyelmét arra, hogy a templom éppen ebben az évben százéves: 1909. december 5-én szentelték fel. A centenárium alkalmából a gimótiak advent harmadik vasárnapjának délutánjára ünnepi istentiszteletet hirdettek, melyre igehirdetőnek Ittész János püspököt hívták meg. A liturgiában Polgárdi Sándor esperes segédkezett.**

Az első írásos adat tanúsága szerint a helyi evangélikusok 1598-ban alakították meg Ugodhoz tartozó leányegyházukat. A gyülekezet igazi megelevenedésének éve viszont 1879: ekkor tanítólakás céljával szolgáló épületet szereztek, és – imaházként is használható – iskolát építettek. Rögtön az első évben takerékmagtárat alapítottak, ezzel is hozzájárulva az anyagi alap megszilárdításához. A gyülekezet számbeli gyarapodását mutatja, hogy 1885-ben az imaház már nem volt

elég a hívek befogadására. Ezért elhatározták, hogy templomépítési alapot hoznak létre a hívek önkéntes adományaiból.

Miután 1868-ban leégett a falu és az imaház is, szükségessé vált egy új építése. Ilyen előzmények után végül 1909-ben épült fel az új, ma is álló, impozáns templom, valamint az iskola tanítólakással.

A templomszentelési emlékünnepen Ittész János püspök a vasárnap evangéliuma – Mt 11,2–10 – alapján hangsúlyozta, hogy a templom

szolgálata és az egyház küldetése ugyanaz: Jézusról tanúsítani. Miközben az Úr születésnapjára készülünk, a napi tanúságtételekről elfeledkezünk, a világ jóindulatát keressük, így lassan elnémul a tanúságtételünk – állapította meg a püspök, és felhívta az egybegyűlteket figyelmét: hálát kellene adnunk, hogy a Keresztelő János által megjövendőlt jézusi ítélet eddig nem jött el, mert így még Isten kegyelmének kedves esztendejét élhetjük.

■ MENYES GYULA



A SZERZŐ FELVÉTELE

Az Úr érkezése

Néhány pásztori szó karácsonyra készülő testvéreimhez

Az Úr érkezése – így is lehetne fordítani az ősi kifejezést: adventus Domini. És ha így fordítjuk, akkor minden bizonnyal sokunknak a jól ismert *Ady*-vers jut az eszünkbe: *Mikor elhagytak, / Mikor a lelkem roskadozva vittem, / Csöndesen és váratlanul / Átölelt az Isten. // Nem harsónával, / Hanem jött néma, igaz öléssel, / Nem jött szép, tüzes nappal, / De háborus éjjel. // És megvakultak / Hiú szemeim. / Meghalt ifjúságom, / De őt, a fényest, nagyszerűt, / Mindörökre látom.* Bizony nagy ajándék, ha az ember átélheti – akár *Ady* módján, akár sokkal kevésbé drámaian, a lélek szelíd örömeivel – az Úr érkezését. Csak az a fontos, hogy végre létrejőjön a nagy találkozás! De létrejön-e? Tehet-e ezért egyáltalán valamit az ember?

Ilyenkor, az adventi időszak vége felé, amint egyre jobban úrrá lesz rajtunk az érzés, hogy vészesen közeledik karácsony, pedig még mennyi tenni-, menni- és venni valónk van – azt gondolom, nem tévedek ezzel a megállapítással –, mintha egyre inkább hatalmába kerítene bennünket az a gondolat, hogy valójában mi magunk vagyunk azok, akik az ünnepet megcsináljuk magunknak és hozzátartozóinknak. Úgy véljük nagyon sokan, hogy a karácsony sikere, ez az

egész csak rajtunk múlik. És válság ide, válság oda – ahogy a híradásokból értesülhetünk róla –, erónket és sokszor valóságos lehetőségeinket messze meghaladóan, jőzan eszünket elveszítve, akár eladósodva is költségekre verjük magunkat. Tülekedve, megszedülve a szuper- és hipermarketek meg a plázák csábító fényeitől és szédítő árukinálatától, vásárolunk és beszerzünk – hiszen az ünnepekre jól fel kell készülni!

Persze lehet zajos, csillogó ünnepet szervezni, lehet a dúsan terített asztalok mellett gondoskodni arról, hogy az ünnepnapok múltán sürgősen esedékes legyen a következő fogyókúra, lehet kísérletezni azzal, hogy az év közben összegyűlt szeretetadósságunkat rosszul sikerült ajándékokkal kompenzáljuk. De az ilyen ünneplésre törvényszerűen jön a lélek másnapossága és a „megint nem sikerült maradandót alkotni” csalódása.

Kedves Olvasó! Kedves Testvérem! Távol álljon tőlem, hogy indulatos erkölcsprédikátorként ostorozzam e vásári sokadalom bármelyik szereplőjének magatartását. Nincs kétségem afelől, hogy ennek semmi hatása sem lenne; s ha van falra hányt borsó, akkor az ilyen dörge-delmesre hangszerelt prédikáció minden bizonnyal az lenne. Nem sze-

ÉGTÁJOLÓ



retnék semmi mást tenni, csak szelíden, felelős szeretettel megkérdeznem magunktól: valóban úgy gondoljuk, hogy mi csináljuk meg a magunk karácsonyát, s hogy így lesz igazi karácsonyunk? Valóban azt hisszük, hogy ebből az egészségből következő nyelkek nélkül kihagyhatjuk őt, akit azon a sokszor pásztoridillé silányított, de valójában a történelem legcsodálatosabb, szent éjszakáján a mindenható Isten odatett a világ karácsonyfája alá?

A betlehemi Gyermekek megérkezése nélkül nincs karácsony! Bárcsak azt mondhatnánk, hogy erre a figyelmeztető szóra nekünk magunknak nincs szükségünk! Hogy ezt csak nekik kell elmondani, akik az egyház, a gyülekezet közösségétől távol élnek, vagy esetleg még azoknak, akik a gyülekezet határán úgynevezett nagyünnepi keresztényekként tengetik lelki életüket. Ebben az esetben sem hallgathat-

nánk, hiszen felelősek vagyunk értük is, de a helyzet ennél sokkal nyugtalanítóbb! Hiszen a nagy ünnep előtti hajszában sokszor mindannyiunkat megkísért és elcsábít a gondolat: az ünnephez elválaszthatatlanul hozzátartozik mindaz, amiről a reklámok, a piac és a divat harsog. Mert e nélkül nem ünnep az ünnep...

Pedig talán éppen így távolodik el tőlünk helyrehozhatatlanul az ünnepnapok után is megmaradó öröm és békeesség lehetősége. Ha ünnepi készülődésünk csupa rohanás, hajsza, kimerítő tülekedés, és még arra sincs időnk, hogy a lélek nélkülözhetetlen napi csendességében – amelyben pedig olykor az angyalszárnyak suhogása is meghallható – készüljünk az Úr érkezésére, a lényegét veszítjük el.

Van még néhány napunk karácsonyig! Még most sem késő, hogy advent utolsó hetében, karácsonyvársunk célegyenesében helyreigadjon ünnepi készülődésünk. Kamaránk feltöltésének, lakásunk rendbetételének, az ajándékok beszerzésének nyomasztó gondjai mellé még odakerülhet lelkünk, szívünk ünnepre készítésének szándéka is. Sőt meg vagyok győződve arról, hogy aki ezt a belső revíziót elvégzi, az még az említett gondokat is derűsebben hordozza.

A karácsonyvárs gyönyörűség titka az, hogy csak a lélek szelíd, békés csendjében tudunk felkészülni a nagy eseményre. Akár napi csendes perceinkben, akár közösségeinkben történik ez, gondolnunk kell arra, hogy ezt a ránk váró csodálatos ünnepet mindannyian ajándékba kapjuk. Nem egymástól, hanem Istentől, aki egyszülött Fiában közénk jött.

Az ő szeretetének ünnepe ezért számunkra nem megoldandó feladat, hanem olyan ajándék, amelyet felkészülve és azzal a reménységgel várhatunk, hogy a mi életünkben is megtörténik karácsony csodája. Ahogy *Bódás János* református lelkész-költő mondja egyik karácsonyi versében: „*Szüless meg bennünk, szeretet, / te legszebb lelki virtus, / teremts bennünk új életet, / szüless meg bennünk, Krisztus!*”



Ittész János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Ökumenikus közgyűlés

Két jeles évforduló gazdagította és tette ünnepélyessé a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának ez évi, december 7-i közgyűlését.

A Magyar Bibliatársulat – korábban Bibliatanács – hatvan évvel ezelőtti megalapítására és az azóta végzett szolgálatára emlékeztek a jelenlévők ünnepélyes szavakkal, kiadvánnyal és személyes köszönetmondásokkal.

A közgyűlés napirendjén szerepelt továbbá az Európai Egyházak Konferenciája megalapításának ötvenedik évfordulójáról való megemlékezés, amelyen dr. Gonda László, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem docense tartott visszatekintő és a jelent is elemző előadást. A megemlékezés keretében hangzott el, hogy az Európai Egyházak Konferenciájának magyar tagegyházai – a református, az evangélikus, a baptista és a metodista egyház – meghív-

ták a 2013-ra tervezett tizennegyedik nagygyűlést, és felajánlották, hogy vállalják a házigazdai szerepet a szervezet tartalmi és formai megújulásának e kiemelkedő eseményén.

A közgyűlés rendes teendői sorában meghallgatta és elfogadta az elnöki, főtítkári és bizottsági beszámolókat, és újabb hat esztendőre megválasztotta a bizottságok tagjait. Életre hívta az úgynevezett *dialogus bizottságot*, amely a világvallásokkal, illetve a hazánkban is erősödő terjedésükkel kapcsolatos jelenségekkel hivatott foglalkozni, természetesen a tagegyházi kereteken belül. Elfogadta továbbá az operatív testület, valamint az elnökségi ülés előterjesztését a szervezet megújulását, munka- és finanszírozási rendjének változását illetően.

A közgyűlés szeretetvendégséggel és ünnepi áldásmondásokkal ért véget. ■ B. Z.

Tisztújító közgyűlés és évfordulós megemlékezés a Magyar Bibliatársulathoz

► Újabb hat évre D. Szezik Imre nyugalmazott evangélikus püspök tölti be a Magyar Bibliatársulat Alapítvány (MBTA) elnöki tisztét. Az alapítvány december 2-án tartotta cikluszáró tisztújító közgyűlését, melyen alelnökké dr. Mészáros Kálmán baptista egyházelnököt és – a Magyarországi Metodista Egyház képviselőjében – dr. Hecker Walter egyetemi magántanárt választották. Az MBTA ügyvezető elnöke Steinbach József református püspök lett. A főtítkári dr. Pecsuk Ottó református lelkész maradt, helyettesévé dr. Galsi Árpádot, a Kálvin Kiadó igazgatóját választották. Az MBTA új pénzügyi felügyelője dr. Zsugyel János, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Számvevőszékének elnöke, jegyzője pedig Mézes László, a Magyarországi Szabadkeresztyén Gyülekezet lelkész-elnöke lett.

Az elnöki és főtítkári beszámolók után dr. Galsi Árpád – mint az MBTA új főtítkárhelyettese – szövege bibliakiadói és terjesztői tevékenységéről. Ezt követte az ügyvezető elnökként három cikluson át tevékenykedő dr. Márkus Mihály nyugalmazott református püspök kö-

után Szluka Lídia énekművész varázsolta el hangjával a közönséget, az adventi időszakban emlékeztetve bibliai ihletésű énekeivel Isten kegyelmére. Burján Tamás, az MBTA munkatársa vetített képes beszámolójában összefoglalta a bibliatársulati mozgalom történetét, különös tekin-



Dr. Pecsuk Ottó, D. Szezik Imre, Márkus Mihály és dr. Hecker Walter

szöntése, aki munkáját – mint a közgyűlésen többen is megfogalmazták – mindig „örömmel, lelkesedéssel, jó lelkiismerettel és legjobb tudása szerint” végezte. Szakértő közreműködésével került ki a Magyar Bibliatársulat Szöveggyűjtő Bizottságától az 1990-es revidált új fordítású Biblia, a magyarázatos Biblia, a szinopszis, a Deuterokanonikus bibliai könyvek új kiadása és még számtalan, a Biblia jobb megértését segítő kiadvány.

Néhány nappal a tisztújító közgyűlés után az – 1992 előtt Magyar Bibliatanács néven működött – alapítvány fennállásának hatvan esztendőjéért adtak hálát az ige és az egyház Urának az egyházak ökumenikus tanácsa közgyűlésének résztvevői.

D. Szezik Imre MBTA-elnök köszöntő szavai és bevezető gondolatai

tétel az 1949 és 2009 között végzett hazai bibliamunkára. Dr. Pecsuk Ottó főtítkári A Magyar Bibliatársulat hatvan éve című ünnepi kötetéről tartott ismertetőt, méltatva az elődök szolgálatát. Steinbach József újonnan megválasztott ügyvezető elnök a tagegyházak gyülekezeteiben végzett bibliamunka lehetőségeit és kihívásait foglalta össze röviden, emlékeztetve: a lelképásztori munka célja, hogy naponkénti bibliaolvasó és bibliaértelmező emberré nevelje az egyháztagokat.

A december 7-i ünnepség lezárásaként a bibliatársulat korábbi vezetőit köszöntötték: dr. Tóth Károly református és dr. Harmati Béla evangélikus püspököt, valamint Tarr Kálmánt, a Magyar Bibliatársulat Alapítvány volt főtítkárákat.

■ B. T.

Szomszédolás evangélikus módra

Földrajzilag egymáshoz a legközelebb – alig harminc kilométerre – fekvő, ám az országhatár két oldalán elhelyezkedő testvérgyülekezetek bemutatkozásával ért véget az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) és a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) 2009 őszi sorozata.

A felvidéki, erdélyi és muravidéki kapcsolatok után a múlt csütörtöki alkalom résztvevői az ausztriai Örvidek, azon belül is Órisziget és a Vasi Egyházmegyéhez tartozó Nemescső lelkészeinek színes beszámolóján keresztül ismerkedhettek meg az artikuláris időkbe visszanyúló testvérgyülekezeti kapcsolattal.

Mag. Mesmer Ottó és Kalinczák Balázs fotókkal gazdagon illusztrálva mutatta be saját közösségét, amelyek kapcsolata 2002 – a Kalinczák lelkész házaspár Nemescsőra kerülése – után vált különösen szorosává. Az ausztriai lelkész elmesélte azt a magyarországi élményét is, mikor az óriszigeti ifjúság látogatott Nemes-



Mag. Mesmer Ottó és Kalinczák Balázs

csőra. A fiatalok a hatszázötven főt befogadni képes templom padjaiban ülve döbbsenek rá arra, hogy az ő gyökereik is ehhez a közösséghez kötődnek, hogy őseik hitélete is e hajlék falai között erősödött.

A december 10-i együttléten áhí-

tattal dr. Solymár Mónika, a bécsi székhelyű Ausztriai Magyar Evangélikus Gyülekezet lelkésze szolgált, aki maga is bemutatta gyülekezetét, megemlítve az osztrák és a magyar egyház közötti hasonlóságokat is.

■ BZS

Kincshordozók adventi öröme

Hálaadás a megújult pesterzsébeti templomért

► Az elmúlt év őszen templomunk külső helyreállításának örülhettek a pesterzsébeti evangélikusok, idén pedig az épület belső felújításának elkészültéért adhattak hálát december 12-én és 13-án. Szombat délután a József Attila Általános Iskola gyermekkórusának hangversenyére került sor a megszüpült hajlékban, amelyet másnap Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke szentelt újra.

A közel egy évtizeden át tartó felújítási munkálatok során mintegy ötvenmillió forintot fordított a templomra a gyülekezet. Ebben az évben – ahogyan Helfrich Péternek, az építési bizottság elnökének beszámolójából kiderült – az épület belső festése mellett elkészült az elektromos hálózat korszerűsítése és az ólomüveg ablakok javítása is. A kevésbé hatékony, ugyanakkor drága konvektoros fűtést korszerű padfűtés váltotta fel, illetve lapradiátoros fűtés működik a templom különböző helyiségeiben. Az oldalsó bejárat felől mozgáskorlátozottak számára ajtót alakítottak ki, az oltártérbe új – háttérvilágítással ellátott – kereszt került.

Az idén elvégzett munkálatok finanszírozását több forrásból sikerült biztosítani: a gyülekezeti önerőből, valamint az egyházmegye és az egyházkerület támogatásából összegyűlt

közel hétmillió forintos egyházi részt a Fővárosi Önkormányzat, illetve a Műemléki Alap pályázatainak elnyert hatmillió forint egészítette ki.

Az ünnepi alkalmon 2Tim 1,8–14 alapján elmondott igehirdetésében Gáncs Péter püspök utalt a harma-

tusban bízva még nyomorúságai közepette is megajándékozott az ember. „Kincset kaptunk, melyet tovább kell adni, mert csak úgy tudjuk megőrizni. Így lehetünk Krisztus Jézusban megajándékozott kincshordozók” – fogalmazott az igehirdető.



A vasárnapi istentisztelet

dik adventi vasárnap lekióként felolvasott óegyházi perikópájára, Mt 11,2–10-re is. A Heródes börtönében raboskodó Keresztelő János kérdésén Pál apostol római fogságban írt levelével vetette össze. Élethelyzetük és sorsuk hasonlósága mellett egy nagy különbség is felfedezhető a két ember között: míg egyikük kétségek közt gyötrődve küldi Jézushoz tanítványait, addig a másik a hit bizonyosságával ír Timóteusnak. A titok, amely Pál börtöncellájának sötétjében is világosan ragyog, hogy Krisz-

A hálaadást követő ünnepi közgyűlésen köszöntőt mondott Drüszler Ferenc, az egyházközség felügyelője, Szabados Ákos, Pesterzsébet polgármestere, dr. Léránt István, a Pesti Egyházmegye felügyelője, Babka László, az ikldi evangélikus gyülekezet lelkésze, valamint Gáncs Péter püspök. Győri János Sámuel lelkész emléklapok és ajándékok kíséretében köszönt meg mindazok segítségét, akik a felújítási munkálatokban részt vállaltak.

■ S. A.



A szombat délutáni koncerten a József Attila Általános Iskola gyermekkórusát – gitáron – Győri János Sámuel „kíséri”

Tízéves a gyülekezeti ház

► A tízéves gyülekezeti házért adott hálát a Veszprémi Evangélikus Egyházközség múlt vasárnap. A veszprémi templom alapkövét 1798-ban tették le, felszentelésének idejét nem ismerjük. Miután a lelkészlakás évekig a város másik részén állt, az egyházközség úgy határozott, hogy a városközpontban lévő templom mellett épít gyülekezeti házat és parókiát. Az 1998. szeptember 20-i alapkövetétel után a következő év áprilisában kezdődött a munka, a felszentelés éppen tíz évvel ezelőtt advent harmadik vasárnapján volt.

Az elmúlt éveket, azok főbb eseményeit idézte fel a gyülekezet ifjúsága az ünnepi istentiszteleten. *Ittész János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke 2Tim 1,8–14 alapján hirdette Isten ígését. Sokszor gondoljuk, hogy az evangélium veszélyeztetői kívül vannak, holott a legnagyobb veszély a szívünkben rejlik: saját hitetlenségünkben, gyengeségeinkben, félelmeinkben.



FOTO: MENYES GYULA

Az evangélium nem rejtegetni, szégyellni való – Isten ereje képes arra, hogy bátor vallástételre buzdítson – mondta a püspök.

A közös ebédet követően (melyen a gyülekezetet köszöntötte *Szabó György*

egyházkerületi felügyelő, *Polgárdi Sándor* esperes és *Debreczeni János*, Veszprém polgármestere is) *Szalontai Árpád* vetített képes előadással idézte fel az építkezés történetét, a munkálakat. Gondolatait tervező, *Ruttkay Gyula* és a gyülekezet lelkészei – *Isó Zoltán* és *Isó Dorottya* – egészítették ki. Az egész napos ünnepi program este karácsonyi koncerttel zárult, *Kiss Szilvia* kántor vezetésével a gyülekezet gospelkórusa meghívott előadókkal együtt adott hangulatos műsort.

■ B. E.



FOTO: LUKÁCS GABI

Betlehemi jászlak

A betlehemezés hagyományai, jelenetei, az advent, a karácsonyi ünnepkör tárgyai és a betlehem mának szóló üzenete elevenedik meg a XVI. országos és nemzetközi betlehemjászolkiállításán, amely december 10-től tekinthető meg Budapesten, a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban.

A január 17-ig látogatható tárlaton a közönség negyven szakma képviselőjének munkáit láthatja. A faragó, nemezelő, csipkeverő, csuhéfonó, fazekas, mézeskalács-készítő, ikonfestő és foltvarró mellett – a többi között – a kéziszövő, papírműves, szalmafonó, hímző, keramikus és tűzzománcos kezéből kikerült alkotások színesítik a tárlat anyagát.

A Magyar Kézművészeti Alapítvány novemberben meghirdetett nyílt pályázatára kétszáz pályázó háromezernél több alkotást küldött be.

■ LUKÁCS GABI felvétele

Hajléktalanok

Mindössze néhány napig állt a betlehemes szoborcsoport egyik nagyvárosunk fútcaján. Mária, József és a kisded ugyanis nemhogy a karácsonyt, de még Mikulás napját sem várta meg a karácsonyi vásár közepén.

Történt ugyanis, hogy a rendezvény szervezői az idén nemcsak adventi koszorúval és fenyőfával, hanem a betlehemi események installálásával is készültek az ünnepre. Csak hogy az istálló nem éppen úgy sikerült, ahogy megszoktuk. A megyei napilap olvasóinak véleménye, valamint internetes oldalak fórumaira írt hozzászólások szerint a város lakosai megbotránkoztak az izléstelen, szegényes jeleneten.

Mi tagadás, az installáció készítője valóban nem túl sok szépérzékkel volt megáldva: az istálló oldala átlátszó műanyag fólia, Mária és József rongyból készült, arc nélküli figurák, a kisded pedig igen gyenge minőségű plasztikbaba volt. Ráadásul az édesanyát megtámasztó faoszlop az első este keresztülzakította a testét, így a szűz lényegében karóba húzva állt a szerény istálló közepén. A város vezetői nem is vártak sokáig, az első kritikák után felszólították a vásár szervezőit: huszonnégy órán belül költöztessék el a szent családot a városközpontból.

„Úgy néztek ki, mintha hajléktalanok lennének” – olvastam a véleményt napokkal a sajátos betlehem elszállítás után. „Az összeeszkábált

kunyhó méltatlan egy ekkora városhoz és az ünnep hangulatához” – hallottam ismerőseim véleményét. Méltatlan, mert a szegénység, a szakadozott ruha és a kidölt-bedölt építmény valahogy még gazdasági válság idején sem illik a jól megtervezett karácsonyi hangulatba.

A kereskedők egyforma, kis lámpákkal megvilágított faházainak környezetébe szépen faragott szobrokat, mérnöki pontossággal megtervezett istállót képzelünk, természetesen kizárólag első osztályú, illatos szalmával bélelve. Művészi jászlat, a bocik meleg lehetőséggel és Mária – korabeli divatnak leginkább megfelelő – ruhájával.

Ugyanakkor mi történt kétezer éve Betlehemben? A hosszú útról megérkező fiatal pár nem kapott helyet a kényelmes fogadóban, ezért az állatok között, sterilnek a legnagyobb jóindulattal sem nevezhető istállóban látta meg a napvilágot a Megváltó. Hajléktalan volt már élete első néhány órájában is. Később pedig egyenesen üldözötté, menekültté vált a család. Ráadásul mindezt azért, hogy Krisztus aztán a legelvetemültebb bűnösök módjára, keresztben lehelje ki lelkét.

Milyen jó lenne, ha szegfűszeges-fahéjas, csengettyűs-énekszós, bundába csomagolt ünnepünk alatt nem csak az idealizált, hollywoodi filmre emlékeztető Betlehem képét látnánk...!

■ – RAFAEL –

A látható csönd

Kovács-Gombos Gábor és Kovács-Gombos Dávid adventi kiállítása

Mondjuk néha: tapintható a csönd. Máskor: süket csönd van. Most pedig – miközben a szentség auráját fonja körénk a kép, amely előtt éppen állunk – egyszer csak észrevesszük, igen, a szemünkkel vesszük észre: megpillantjuk a csöndet. A fűszálak csöndjét, a köd csöndjét, a felhőkét, a párát. Az égbolt csöndjét, az odaát csöndjét, az útét, a fényekét, a pulzáló csillagokét, a várakozását. A sötétségét és a közeledő világozottságát. Közben észrevétlenül bennünk is megszületik a csönd.

Túl közel van, ami elérhetetlen – ez ugyan csak két kép címe *Kovács-Gombos Dávid*, a fiú művei között, de akár össze is foglalhatja mindazt, amit elmond finom szürkével, áttetsző

türkizeivel, pálás zöldjeivel. Első látásra tájképeknek vélnénk, amiket látunk: sápadt egék és végtelen vizek, égbenvízben felfénylő felhőfoszlányok, földre boruló arcunk fölé magasodó fűszálak. Mégis talán sokkal inkább „időképek” ezek: végtelennek tűnő kódos napok és pálás reggelek napfényt óhajtó ideje, az elhatározás előtti utolsó szusszanás, a kilépés előtti mély lélegzetvétel, a pattanásig feszült várakozás. *A Lépés*, ami az *Odakintet* az *Idebentől* elválasztja. Vagy összeköti? A reménység, hogy eljön a pillanat, amikor a felhő mögött egyszer csak mégis kibukkan a nap, hogy nem hiába vágyakozunk az után, ami a miénk... *A Lehetőség*, hogy elérhetjük, akármilyen közel van is.

„Múlóban az éjszaka, közeledik a nappal” – olvassuk *Pilinszky János* egy sorát a meghívón. És reménykedünk, hogy tényleg múlóban, és tényleg közeledik... *Kovács-Gombos Gábor*, az apa művein az éggel találjuk szemközt magunkat: az égbolttal és a földöntúlival, a láthatóval és a sejtetővel. Legyen az ég mély királykék, ragyogjon, mint türkiz pala vagy mint az „ég vizei”, legyen akár vöröslő fényesség, narancsos derengés – az *Égi harmat*, az ezernyi fénypont lüktetése nemcsak kompozíciót teremt, irányt ad a képeknek, hanem magával ragadja, *Egyenes úton* tereli a szemlélőt. Nézőpontot mutat valóságos és természetfölötti értelemben egyaránt. Mi ez a fény? Mi ez a perc, ez az egyelőre öröknek látszó, a kék vagy vörös egeken kifeszített pillanat? Mi ez a remegés? A feltárlás előtti utolsó feszült lélegzetvétel? Az idők jelei? *A Fénykűszöbön*, a felnyíló kapun már feldereng, már átérződik a csoda, amely egyelőre csak odaát van.

Tudván tudjuk, hogy nem hiába várakozunk. „És várakozásunk ettől semmivel sem [...] kisebb, erőtlenebb. Ellenkezőleg: nincs nagyobb kaland, mint hazaérkezni, hazatalálni – beteljesíteni és fölfedezni azt, ami a miénk. [...] Aki pedig jól várakozik, az időből épp azt váltja meg, ami a leggépiesebb és legelviselhetlenebb: a hetek, órák, percek szenvtelen vonulását. Aki valóban tud várni, abban megszületik az a mély-

Kovács-Gombos Dávid: *Betelve, üresen*

séges türelem, amely szépségében és jelentésében semmivel se kevesebb annál, amire vár.” (Pilinszky) S míg az időtlenben eligazít a képzelet, imává válhat minden ecsetvonás.

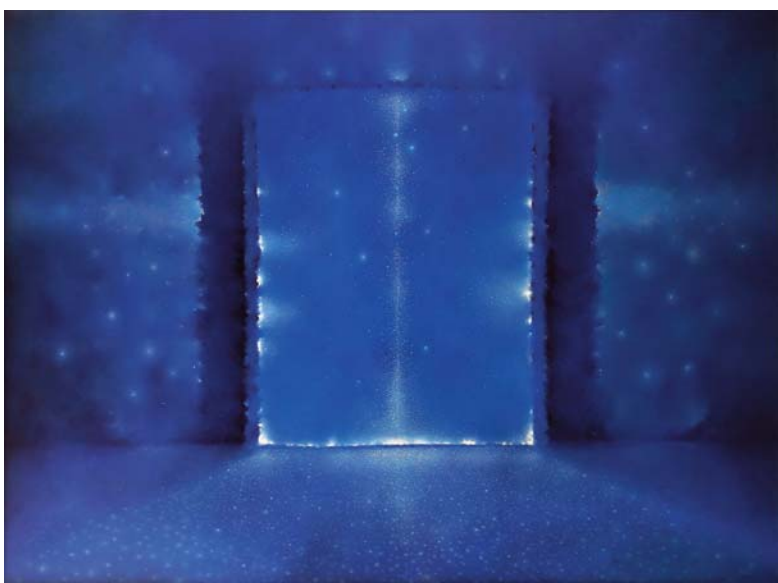
A kiállításon a föld és az ég találkozik. A lent és a fent ölelkezik. A láthatóban megfogalmazódik a láthatatlan, az anyagban az anyagtalan. A pillanatba sűrűsödik a végtelen. S feltárlva a sötétségből ragyog majd fel – színről színre – a világozottság.

Adventi kiállításra invitál a meghívó. Ránézünk a naptárra: igen, de-

cember van, advent. Angyali híradás, Mária öröme, József aggodalma? Emlék-várakozás gyertyalángjai? Vagy valódi várakozás arra, aki eljött, és aki eljövend.

■ ZÁSZKALICZKY ZSUZSANNA

Kovács-Gombos Gábor és Kovács-Gombos Dávid adventi kiállítása a Scheffer Galéria rendezésében a LeitnerLeitner-irodában (1027 Budapest, Kapás u. 6–12.) látható 2010. május 29-ig.

Kovács-Gombos Gábor: *Imago mundi I.*

► Az emberek többsége a népzene gyűjtés fogalmát a kodályi és a bartóki életműhöz köti, **Vikár Béla** neve hallatán feldereng ugyan valami régi emlék vagy forrásjegyzék, munkássága mégis az árnyékban marad. Ha hallottak is róla, azt javarészt Kalevala-fordításának köszönheti. A rendszerváltás előtti zeneakadémiai tananyagok is csak futólag említik, így zenészgenerációk nőttek fel munkásságának pontos ismerete nélkül. Az elmúlt két évtizedben egyre több kutató fedezte fel igazi nagyságát, s számos könyv, tanulmány és monográfia pótolja a fél évszázados elmaradást. Neve talán már ismerősebb, csenge a nagyközönség előtt is, de életművének közkinccsá tétele és elfogadtatása a következő évtizedek és generációk feladata.

Vikár Béla, a hazai néprajzi kutatás kimagasló alakja százötven évvel ezelőtt született a Somogy megyei Hentesen. A kis településen megismerkedett a falusi életformával és a népszokásokkal. Református lelkész édesap-



Vikár Béla (képiünk jobb szélén) gyűjtés közben

Vikár Béla

Egy tudós, akit elismernek, de kevésbé ismernek

ját gyakran helyezték át, így Vikár látóköre is folyamatosan bővült.

Tanulmányait Pápán és a pécsi főreáltanodában végezte, az utóbbiban sajtótította el professzionális szinten a gyorsírást, amely később kenyérkereső szakmája is lett. 1877–84 között a budapesti tudományegyetemen folytatott nyelvészeti és irodalmi tanulmányokat. Itt ismerkedett meg a finn nyelvvel, amelynek később finnországi útjai során és a Kalevala fordításakor vette hasznát. Kiváló tanárai voltak, köztük *Gyulai Pál*, aki 1870-től kezdve a magyar népköltészet gyűjtésének szorgalmazója és kiadásának szervezője volt. Gyulai szelleme nagy hatással volt az ifjú további életpályájára is.

A kiegyezés utáni időszak kedvezett a néprajzkutatásnak. A magyar értelmiség számára is világossá vált, hogy a civilizáció elterjedése, az urbanizáció, a vasutak kiépülése, a népoktatás széles körűvé válása, a saj-

tó megerősödése és a vidéki vásárokból is terjesztett ponyvairodalom az ősi néprajzi emlékeket és hagyományokat mindenképpen háttérbe szorítja. Sokan úgy vélték, hogy a népszellemi és tárgyi emlékek összegyűjtésében az utolsó órához érkeztek. E felismerés nyomán a néprajztudomány is felértékelődött. Sokszor idézik *Jókai Mór* szellemes mondatát: „Ha valaha a világon bekövetkezik az örök béke: az az etnográfia általános elterjedésének a munkája lesz.” A kutatás némi huzavona után intézményesült, 1889-ben megalakult a Magyar Néprajzi Társaság, ennek keretein belül virágzott ki Vikár életműve.

Érdemes néhány szó szólni a gyűjtő jelleméről, emberi tulajdonságairól. Szívós természete, testi-lelki energiája, életderűje, jó kapcsolatteremtő és szervezőkészsége, gyorsíró tudása, nyelvismerete könnyítette meg munkáját. Az országgyűlés

gyorsíróirodájának alkalmazottjaként gyűjtőútjainak finanszírozásához felhasználta politikai kapcsolatait is.

Vikár Béla módszeresen látott munkához. *Edison* 1877-es találmányát, a fonográfot 1896-ban Európában elsőként használta gyűjtési célokra. Az adatközlői által elmondottakat, a dalok szövegeit gyorsírással rögzítette, lejegyezte az adatközlőkről a legfontosabb tudnivalókat, fényképeket készített a helyszíneken, és leírta a néprajzi környezetet. Az elhangzottak variánsainak lejegyzésére is nagy figyelmet fordított. Jó pszichológiai érzéke volt, a zárkózott falusi emberek megszólaltatása – ráadásul egy nehéz „ördögmasina” előtt – nem volt könnyű feladat. A fiatal leányok szóra bírását elmésen „fehértér-rajz”-nak nevezte. Gyűjtése hiteles metszete a századforduló falusi dalkultúrájának, mivel válogatás nélkül rögzítette a népdalokat, a vallásos népeket, a folklorizálódott magyar nótákat és városi műdalokat.

Első kutatói hétezer lejegyzett dalról számoltak be, a magyar gyűjtést leltárba vevő fonográfhangok száma hatszáz, amely kétezernégy-száz-kétezeröttszáz dalnak felel meg. Sajnos ezek egy része használhatatlan, töredezett, hiányos, kopott, így gyűjtésének teljes lejegyzett anyaga a huszonöt megyéből származó 1540 dal. Ezekből 708 tartozik a régi stílusúak közé, 433 az új stílusúakhoz sorolható, a többi a kevert kategóriába illeszthető.

Kodály Zoltán és *Bartók Béla* is nagyra becsülte Vikár munkásságát, ismerték és felhasználták gyűjtéseit. *Kodály* 1930-ban komponált, *Maros-széki táncok* című művében Vikár 1904-ben a Székelyudvarhely melletti Kápolnásfaluban gyűjtött anyagának témáit is feldolgozza, a *Székegyházi népdalok* című *Kitrálkótt meséjének* dallama is Vikárnak köszönhető.

Szívós munkája és sikerei nyomán ellenségeinek száma is egyre szaporodott. Annak ellenére, hogy szépen hegedült, s kellemes énekhangja is volt, gyakran szemére ve-



tették zenei előképzettségének hiányát.

A Magyar Tudományos Akadémia 1911-ben választotta levelező tagjainak sorába, s a tudós örök bánata volt, hogy a neves testület rendes tagjává sohasem vált.

Vikár Béla közélet iránti elkötelezettségét a két háború közötti szerepvállalásai is bizonyítják. *Teleki Pállal* közösen szerkesztette a kelet népeinek kutatására szakosodott *Turán* folyóiratot, részt vett a Magyar Keleti Kultúrközpont és a La Fontaine Társaság munkájában. Az utóbbi keretei között számos magyar mű idegen nyelvű kiadásánál bábáskodott.

Élete utolsó éveit a második világháború árnyékolta be, de vitalitása változatlan maradt. *Gombos László* írta róla: „Nem hitt a halálban, el sem tudta képzelni, hogy benne megszűnjék az élet valóság lenni.”

■ CSERMÁK ZOLTÁN

Az írás részben a 2009. október 27-én a Magyar Tudományos Akadémián megtartott Vikár Béla-émlékülésen elhangzott előadások felhasználásával készült

Kalevala – Vikár nyomán

Beszélgetés Csepregi Mártával

► Sokak számára **Vikár Béla** neve és a Kalevala összeforrott. A finn nemzeti eposz fordítójaként bírta nevét a magyar irodalom aranykönyvébe. A honosított múrőr *Csepregi Mártát*, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Finnugor Tanszékének docensét kérdeztük.

– *Vikár Béla fordításának megjelenése előtt a Kalevalát mennyire ismerte a magyar olvasóközönség?*

– *Elias Lönnrot a Kalevala első változatát, amelyet „régie Kalevalaként” tart számon az irodalomtudomány, 1835-ben jelentette meg, s híre elég hamar eljutott a Kárpát-medencébe is. Első fordítója *Reguly Antal* volt. A néprajztudós és utazó 1839-ben, finnországi útja során tanulmányozta a finn kulturális életet és ismerte meg az eposzt, amelynek részleteit ültette át nyelvünkre. Később *Hunfalvy Pál* és *Fábián István* ugyancsak részleteket fordított magyarra.*

A teljes mű első hazai közreadása *Barna Ferdinánd* filológusnak, az

Akadémia könyvtárosának nevéhez fűződik. Barnának nagyon nehéz dolga volt, mert minden előképzettség nélkül, egy finn–latin szótárra hagyatkozva látott munkához, s fejtette meg a számos karjalai tájszót tartalmazó szöveget, így a mű nem lett makulátlan, ráadásul hiányzik belőle a költői erő is. Ráadásul 1871-ben, megjelenésekor a befogadó közönség is hiányzott, mivel ekkor még nem volt köztudomású a finn–magyar nyelvrokonság.

– *Mitől volt korszakalkotó Vikár munkája?*

– A nevezett húsz éven keresztül dolgozott a művön: 1889-ben járt először Finnországban, gyűjtőútja során a Kalevala születési helyén, a karja-

lai falvakban is megfordult. Nagy hozzáértéssel, nyelvi felkészültséggel csiszolta az anyagot. 1909-ben a két évtized alatt kikristályosodott munkát tette le az asztalra.

– *A századfordulóra a magyar társadalom is megérett a mű értékelésére?*

– Vikár munkásságának zenitjén eldőlt már a vita, hogy a magyar nyelv a török vagy a finnugor nyelvek közé tartozik-e. Maga *Vámbéry Ármin*, a „török oldal” híve is belátta, hogy a török eredetű szavak csupán jövevényelemek, s az ősi szókincs finnugor. A tudományos eredmények azonban elég lassan váltak köztudottá. Finnország és Észtország függetlenné válásakor erősödött meg az úgynevezett „néprokonsági” gondolat, amely az országok közötti kulturális együttműködés minden szintjét átszötte. 1935-ben, amikor a tudósvilág a régi Kalevala megjelenésének századik évfordulóját ünnepelte, a Vikár-féle fordítás *Kosztolányi*

dicső előszavával jelent meg díszkiadásban, s ez egyben növelte népszerűségét is.

– *A nagyközönséghez is eljutott az eposz?*

– A hősköltevény népszerűsítése többek között egy finn evangélikus teológus, *Jouko Karanko* személyéhez kötődik. A lelkes soproni hallgató országos bemutató körutat szervezett, és legalább száz előadásban népszerűsítette a finn irodalom gyöngyszemét. A szakavatott ismeretterjesztésnek meg is lett az eredménye, a költemény fokozatosan ismertté vált. Maga Vikár kezdettől fogva aktívan részt vett fordítása ismertetésében, s a köteteket sok nevű irodalmárnak, többek között *József Attilának* is dedikálta. Válaszul ezt írta a költő 1931-ben a *Külvárosi éj* című kötetébe: „Vikár Bélának, aki életem legnagyobb szellemi örömét szerezte a sodáló magyar Kalevalával, fiúi szeretettel: József Attila.”

– *A későbbi fordítások mennyire támaszkodtak Vikár munkájára?*

– Vikár egy kicsit saját képmására formálta az alapművet. Például az eredeti szöveg alliterációi és ragrimek helyett végrimeket használ, s ez inkább magyaros vonás. Emiatt sokan monotonnak tartják. Az utódoknak megvolt az a könnyedségük, hogy nem küszködtek értelmezési nehézséggel. *Szente Imrén* kívül, aki bevallottan támaszkodott a korábbi átültetésekre, a többi fordító Vikár munkájából szó szerint nem vett át. Ugyanakkor a nagyon nehéz, gazdag szókinccsű textus honosításánál bátran támaszkodhattak a nagy előd megoldásaira.

Vikár Béla Kalevalája már az alkotó életében szimbólummá vált, a magyar irodalom klasszikus írásai közé emelkedett. Nagy hatással volt *Kosztolányira*, *József Attilára*, *Juhász Ferenc*re. Az öt teljes magyar Kalevala-fordítás közül mindig is Vikáré lesz a legismertebb.

■ – CSERMÁK –

REND ÉS ÉLET

Kárpát-medencei egyházak kialakulása és szervezete az 1700-as évektől

Lackner Pál tábori püspök doktori disszertációjáról

► **Ez év nyarán vette át doktori oklevelét Lackner Pál evangélikus lelkész, protestáns tábori püspök az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. Sokéves kutatás és gyűjtőmunka után a Kárpát-medencei evangélikus egyházak szervezeti kialakulásának történetéről írta meg értekezését. A munka az egyháztörténelem és az egyházjog sajátos találkozásának szemszögéből gazdagítja ismereteinket, testvér-egyházak közé helyezve egyházunkat a 18–20. században.**

– *Lelkesi pályáján, egyházi szolgálatában hogyan érett meg a gondolat, hogy doktori kutatásba kezdjen?*

– Majd negyedszázada mondta egy vita során az akkori országos felügyelő – Frenkl Róbert –, hogy az én gondolkodásom nem az élettan, hanem az anatómia felől közelít a világhoz. Valóban azt gondolom, hogy a forma kihát a tartalomra – vagyis az egyház életének lényegi kérdéseit befolyásolja a szervezet, de ez az összefüggés visszafelé is fennáll. Az összefüggések érdekelnek, nem egy-egy történelmi személy részletes pályaképe.

A kilencvenes évek zsinati vitáihoz kezdtem módszeresen az egyháztörténet e nem túl népszerű területével foglalkozni, olyan határtudományok eszközeit is igénybe véve, mint a statisztika, térképészet, államegyházjog és szociológia. Kétségtelenül hatott rám néhány olyan elemény, mint gyermekkoromban Tolna-Baranya kitépített, leépülő egyházszerkezete, a móri gyülekezet szervezése vagy a rendszerváltás idején felpörgő egyházi élet Gyulán, illetve a győri, sokintézményes, nagy gyülekezet jelentette kihívások.

Konkrétan egy zsinati vitaanyagomról derült ki a plenáris ülésen, hogy milyen kevesen nézték át. Ekkor mondtam ki először, hogy ebből disszertációt is lehetne írni, hátha azt többen olvassák majd el. Mindig érdekelt az objektív megközelítés lehetősége – ezért tudatosan nem a „pártos történetírás” eszközeihez nyúltem. Egy példával szemléltetve: Pázmány Pétert a katolikus szerző az egyház újrászervezőjének nevezi, a marxista humanistának, a protestáns meg ellenreformátornak. Ezek az objektív kifejezések, nem említve a régi korok indulati töltésű jelzőit: a gaz ellenreformátor...

Meg vagyok győződve arról, hogy az adott eseményt több szemszögöl értelmezve jobban lehet a lényeghez közelíteni, felvállalva azt is, hogy a fekete-fehér ábrázolásomnál át kell lépni. Arisztotelész írta a jogról, hogy az szenvedély nélküli értelem. Ezt az elvet akartam a jogtörténetre, illetve az egyháztörténelemre alkalmazni – remélem, sikerült.

– *Tábori püspöki szolgálata mellett nem lehetett könnyű a doktori eljárás minden követelményének eleget tenni. Hogyan készült el a dolgozat?*

– Lassan. Majdnem annyi idő választja el egymástól az egyes fejezeteket, mint a gyermekeimet, legálább is a két szélét. Az első koncepció a máig terjedt volna – ehhez gyorsabbak voltak az események,

mint a leírás, ezért rövidítettem le végül a vizsgált időszakot mindössze 211 évre.

Nyilvánvaló, hogy ehhez a munkához sok idő kell – nem lehet egy-két hét szünet után azonnal folytatni, sokszor vissza kellett lépni egy adott forráshoz, problémához. A könyvek írásztalhoz kapcsolódó munkát jelentenek – amit autóban vagy külszolgálaton nem lehet végezni. Ez – ha úgy tetszik – aktív szabadidős program volt, amit a hivatali vagy közegyházi feladatok természetesen mindig hátrahírtak. Nincs mindig „tudományos lelkiállapotban” sem az ember, pláne ha nincs szigorú határidő.

– *A doktori értekezés szokatlan területre vezet bennünket, hiszen az egyházjog történetéből választott témát mutat be. Hazai evangélikusságunk életében ezen a területen – némi túlzással – minden évszázadban egy munka születik.*

– Valóban kicsit túlzás ez így: a kegyezés óta eltelt száz másfél évszázad alatt három jelentős szerző jelentett meg komplett evangélikus egyházjogtan magyarul: Csecsetka Sámuel, Mikler Károly és Boleratzky Lóránd. De meg kell említenem még Bruckner Győzőt is, mint számos rövidebb, de fontos tanulmány szerzőjét, ő volt a kapocs a két utóbi között.

Ausztriában, a Bécsi Egyetemen volt található a német nyelvterület egyetlen olyan evangélikus egyházi jogi tanszéke, amely teológiai keretében és nem jogi fakultáson működött. Itt inkább elemző munkák készültek, kevés volt az összehasonlító jellegű publikáció.

– *Miként jutott ehhez a területhez, s mire támaszkodhatott – forrásokban, szakkönyvekben – a munka során?*

– A történelmi viharok miatt teljesen nem lehet ezt a témát (sem) feldolgozni. Az itthoni adatbázisokban főleg magyarországi anyagok, kisebb részben az utódállamok anyagai voltak meg. Érdekes módon szinte semmi az erdélyi szászokról. Bécsben az osztrák egyház és utódszervezeteinek dokumentumai voltak hozzáférhetők, Németországban túlnyomórészt a német nyelvű egyházakra vonatkozó anyag van. Néhány egyház története alaposan és jól fel van dolgozva, némelyik szinte sehogy. Ez különösen igaz a kis létszámú, kisebbségi közösségekre. Sok formációnak az anyagából, ha volt egyáltalán tudatosan szervezett dokumentumgyűjtés – de legtöbbször nem! –, kitelepítés, háború, tűzvész után semmi nem maradt.

A kutatás szerencse kérdése is – nem csak a régészeknél. Sopronban a polc alatt találtam egy még fel-

nem dolgozott könyvet, amely a témában – bizonyos értelemben – alapmű, Győrben hagyatékként érkezett be hasznosítható joganyag, és még sorolhatnám... Biztos, hogy ha a szláv nyelvek – jelen esetben a szlovák, a cseh, a lengyel és a szlovén –



FOTO: TÁBORI PÜSPÖKSÉG ARCHIVUMA

olvasása nem jelentene gondot, néhány értékes adalék még előkerülhetett volna.

A sötét korokról – a harmincas évek politikai kapcsolatrendszeréről vagy a nyelvi (népi) szempontnak a hitvallásokkal szembeni teljes elszórtaságáról – kevesen és keveset írnak. Visszaulva Frenkl Róbertnek a bevezetőben idézett véleményére: a kórélettan kérdése sem mindig kerülhet meg.

– *Már a források, adatok összegyűjtése sem egyszerű vállalkozás a történelmi Magyarország régiójában – kellett-e ennek során indulatokkal, konfliktusos helyzetekkel megküzdnie, hogy elvégezhesse a munkát?*

– Bármilyen meglepő, nem voltak ilyen konfliktusaim. Sem a németországi egyházi gyűjtemények – Luther Szövetség, Erlangen és Evangélikus Központi Levéltár, Berlin –, sem a személyesen vagy írásban megkérdezett külföldi kollégák esetén nem volt semmi elutasítás, sőt több esetben örültek annak, hogy valakit nyelvi és államhatárokon túlról is érdekel egy-egy egyháztest sorsa. Tény, tudatosan törekedtem a tényszerű kérdésfeltevésre.

Belső konfliktusom több volt: beigazolódott Gustav Reingrabner professzor tézise, hogy az információ mennyiségével fordítottan arányos az illúziók megmaradása. Sok jelentős személy képe vált számomra rendkívül árnyalttá. Néhány esetben a kialakult kép pozitívabb lett, mint első pillantásra látszott, sokszor azonban inkább negatívabb.

– *A dolgozat foglalkozik a trianoni békeszerződés következményeivel is, különösen egyházi összefüggésekből. Milyen nehézségeket, problémákat tárt fel a kutatás – és milyen területeken bővíti ismereteinket a régió összefüggéseiről, mélyebb történelmi sorsközösségéről?*

– A közös történelem még mindig

hosszabb, mint a különálló – négy-száz év szemben kilencven esztendővel. A társadalmi beágyazottság is nagyjából hasonló. A magyarországi tradíció mindig nagyobb mozgásterű volt, mint az ausztriai. Észre kell venni, hogy „ősi autonómiánk” császári rendeleten alapult. Ez a II. Carolina Resolutio sok mindenben megkötötte mindkét magyarországi protestáns egyház kezét: maximálta a kerületek számát, sokféle tiltást írt elő – ekkor az osztrák örökös tartományokban összesen Asch és Teschen gyülekezetei éltek viszonylag szabadon. Ugyanakkor az erdélyi szászok helyzetét viszont a teljes jogegyenlőség jellemezte.

– *Mely konkrét példákon lehetne érzékeltetni a munka érdekes eredményeit az olvasók számára?*

– A Habsburgok egységes birodalmi elképzeléseiben a 19. században ismét egy egységes protestáns birodalmi egyház – nagyvonalú ötletként két (evangélikus és református) egyház – szerepelt, ez nemcsak a katolicizmus, de még az ortodoxia esetében is megvolt. A nyelvi határok régen nem jelentettek akkora problémát, mint ma, a lelkészek és a tanítók sokáig gond nélkül léptek át egyik evangélikus egyházból a másikba, akár többször is. Elegendő, ha Rázga Pálra utalok: Karintiában kezdett, majd Pozsony megyei lelkészként Prágába került, innen pedig Pozsonyba. Nem volt egyedi eset: a Tranoscius-énekeskönyv szerzőjét a lengyelek, csehek és szlovákok egyaránt tisztelik.

A Habsburgok sem mindig feltétlenül a katolikus egyháznak adtak igazat a vitában: I. Ferenc császár egyik sógora német evangélikus herceg volt. Mikor meghalt, és a császár rendelkezése ellenére a kapucinusok nem akarták engedni az evangélikus temetést a dinasztia altemplomi temetkezési helyén Bécsben, akkor – 1825 táján járunk! – a császár a rend feloszlását helyezte kilátásba. Ezután a temetést az evangélikus esperes rendben elvégezte.

Templomtornyot a Lajtán túl csak az a protestáns törvény engedett, amit nálunk jogkorlátozóként éltek meg a februári pátenis formájában – és az is volt. Az osztrák egyháztest számára ez a rendelet nem adott akkora önrendelkezést, de legalább a víz fölé engedte, levegőért. A bürokráciával az evangélikusok persze megtanultak együtt élni: Sziléziában az egyik evangélikus gróf templomot építtetett. Templomtornyról elvben szó sem lehetett. A porosz határ közelsége miatt felajánlotta, hogy ha tornyot építhet, akkor az konfliktushelyzetben tűzérési figyelőként szolgálhatja a császárt. Nem csak engedélyt kapott, hanem kitüntetést is hazafias hozzáállásáért.

Sikerült néhány absztrakt jellemzővel bizonyítani a felállított téziseimet a magyarországi egyházi szervezet fejlődésének kiegyensúlyozottabb útjáról.

– *Tervezi-e a tudományos kutatómunka folytatását?*

– Munkatársaimmal az európai – protestáns – tábori lelkési szolgálatok összehasonlítására törekszünk. A feladatból – „melegpő módon” – magamnak osztottam a történelmi és jogi részt.

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

„Angyalok hangja kél”

Válogatás az MTV karácsonyi műsoraiból

► **A Magyar Televízió idén karácsonykor is gazdag műsorkínálatat kedveskedik nézőinek. Alábbi összeállításunk a Vallási és Egyházi Műsorok Szerkesztőségének ajánlatát gyűjtötte csokorba.**

A karácsonyt megelőző adventi időszakban a Magyar Televízió számos műsorról várja hívó és a hit kérdéseivel foglalkozó nézőit. December 20-án a *Krisztus nyomába indulunk* című összeállításban *Blancenkstein Miklós*, az esztergomi szeméniarium rektora beszél a Magyar Katolikus Egyház papképzéséről, a teológus fiatalok és a közösségek kapcsolatáról (9.40, m1; 14.05, m2). Ugyancsak aranyvasárnap, a *Katolikus válaszok* sorozatban *Széky János* püspök értekezik olyan, a szélesebb közvéleményt is foglalkoztató kérdésekről, mint a Biblia hitelessége, az apokrif evangéliumok vagy éppen a közelmúltban sok vitát kiváltó *A Da Vinci-kód* című könyv (10.05, m1; 14.05, m2).

A vasárnapi *Evangélikus magazin* összeállítása is az ünnepkörhöz kapcsolódik. A karácsony misztériumát kereső, az adventi várakozásban élő hívek gondolatait fogalmazza meg interjúkkal, hiteles példák bemutatásával (10.45, m1, 13.05, m2).

A karácsonyi éjféli szentmisét a Magyar Televízió a budapesti irgalmas rendi kápolnából közvetíti. A szentmisét bemutatja, és szentbeszédet mond *Kozma Imre* irgalmas rendi szerzetes. „Hozzánk, tanácstalan, nyugtalan emberekhez, akiket a gazdasági válság miatt fekete karácsonnyal is riogatnak, egy hihetetlen üzenet érkezett” – idéz a híveknek megfogalmazott gondolataiból a rend vezetője. „Van számunkra Megváltó, aki meg akar gyógyítani, meg akar menteni bennünket. Belekapaszkodhatunk, mint egy horgonyba, rábízhatjuk magunkat, s közben csillagként mutatja az utat.”

A református karácsonyi ünnepi istentiszteletet december 25-én délelőtt 10 órakor a budapesti fásori református templomból egyenes adásban közvetíti az MTV mindkét csa-



tornája. *Végh Tamás* lelkipásztor ige hirdetését *János evangéliumának* szavaira építi: „Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” A lelkipásztor bibliai magyarázatában kifejti: „Isten Jézus személyében a földre telepítette a mennyországot. Olyan forrást nyitott, amelyből élet, erő, áldás, segítség árad mindennapi életünkbe.”

Karácsony napján délben XVI. *Benedek* pápa hagyományos karácsonyi üzenetét és urbi et orbi áldását közvetíti Rómából a Magyar Televízió.

■ Cs. Z.

Zsidó–keresztény együttműködés

Hazánkba látogatott december 9–10-én *Elie Wiesel*. A Máramarosszigetén született, Nobel-békedíjas író, holokauszt-túlélő beszédet mon-

lálkozóan fogadta a hazai egyházak vezetőit. Áttekintve az aktuális magyarországi kérdéseket – tekintettel a gyökereit és értékeit részben elve-



Balról jobbra: Köves Slomó vezető rabbi, Erdő Péter bíboros, Elie Wiesel, valamint Gáncs Péter püspök

dott az Országházban rendezett, *Magyar–zsidó együttélés – együtt a közös jövőért* című konferencián. A New Yorkban élő és Bostonban tanító neves író és professzor külön ta-

szított társadalmunkra –, hangsúlyozták a fokozott együttműködés sürgető szükségességét a zsidó–keresztény értékek hiteles megjelenítése érdekében.

Magyarország igazi arca nem egy gyűlölettől eltorzult arc, még ha nem tud is mindig mosolyogni – mondta *Balog Zoltán*, az Országgyűlés emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságának fideszes elnöke a bizottság által *Magyar–zsidó együttélés – együtt a közös jövőért* címmel december 9-én, szerdán rendezett parlamenti konferencián, amelynek *Elie Wiesel* Nobel-békedíjas író volt a díszvendége.

– Mi készek vagyunk újra és újra magunkba nézni, hogy azok, akik egykor „a nemzetiszocializmus foglyaiává lettek”, ma ne találjanak követőkre. Az is kérdés azonban, hogy akik ma a magyarokat az antiszemitizmus vádjával illetik, tényleg az indulatok csillapításában érdekelték-e – vetette fel a bizottság elnöke. – Nem tűrjük, hogy ártatlan zsidó emberek szenvedéseit felhasználva országunk többi súlyos bajának megvitatása helyett bennünket arra kényszerítsenek, hogy hamis vádak elleni védekezésre vesztegessük erőnket – mondta ehhez kapcsolódóan *Balog Zoltán*.

Emlékeztetett arra is, hogy a vészorkoszakban számos magyar mentette az üldözötteket, a zsidókat, az embermentők emlékére pedig zöldellnek a jeruzsálemi *Jad Vasem* Intézet által ültetett fák. A bűn megvallása és a bocsánatkérés nem a gyengeség jele, hanem az újra megtalált emberi méltóság. A bocsánatkérés által nem gyengébbek, hanem erősebbek leszünk. A megbocsátás sem a gyengeség jele, hanem azt bizonyítja, hogy az áldozat visszakarta emberi méltóságát. Mindannyiunknak szüksége van mind a megbocsátásra, mind a bocsánatkérésre – hangoztatta az országgyűlési bizottság elnöke.

► Forrás: MTI

St. Martin Rákospalotán



Igazi adventi hangulatot teremtett az eMeRTon-díjas művész, *St. Martin* advent harmadik vasárnapjának előestéjén a rákospalotai evangélikus gyülekezet nagytemplomában. A *Lelkek érintése* című koncert előtt *Ponicsán Erzsébet* lelkész nő tartott rövid áhítatot.

A szaxofonon és pánsípon előadott számok sorában felhangzott *Schubert Ave Maria* című szerzeménye is, majd a közel százötven fős közönség „kívánságműsor” keretében szaxofonkísérettel elénekeltette a *Csendes éj* című karácsonyi dalt. A XV. kerületi önkormányzat támogatásával létrejött koncert végén a lelkész nő személyes áldással búcsúzott a művésztől.

■ BARTA IMRE felvétele

Áldással teli könyvbemutató

Mit jelent a mai ember számára az áldás? S aki benne részesül, másképpen éli-e az életét? Az átélt pozitív élmények ellenére miért szakad meg ez a lánc, és miért nem adjuk tovább a többi embernek az áldást? Többek között ezekre a kérdésekre kereste a választ a Luther Kiadó gondozásában néhány hete megjelent *Áldáskönyv* szerzője, *Varga Gyöngyi* lelkész-teológus, valamint a kötet kerekasztal-beszélgetéssel egybekötött bemutatójának meghívott vendégei, *Schäffer Erzsébet* újságíró és *Gáncs Péter* püspök.

A bemutatónak december 10-én a budapesti Pilinszky János irodalmi kávéház adott helyet. A Luther Kiadó igazgatója, *Kendeh K. Péter* moderálta beszélgetés előtt *Korányi András* lelkész-teológus mutatta be a könyvet, amelynek közönségsikerét mi



Gáncs Péter püspök, Korányi András, Varga Gyöngyi és Schäffer Erzsébet

sem bizonyítja jobban, mint hogy a napokban már a második kiadása jelent meg. Az alkalmat *Völgýessy Szo-*

mor Fanni énekesnő dalai tették még bensőségebbé.

■ LUKÁCS GABI felvétele



Ez a mai nap a nagy lehetőségeké – mert maga térre állította Isten lábadat. a megvalósuló álmoké – mert vele még a falakon is átugorhatsz. a kapaszkodás biztonságáé – mert ő erősen fogja kezdetet. az igaz találkozásoké – mert szeretetével jön feléd Istened. a munka örömeé – mert kezdet munkáját ő teszi maradandóvá. az otthonlét békeességéé – mert megláthatod Isten jószágát az élők földjén. Ez a mai nap Isten áldásával teljes. Neked adatik, hogy áldással légy.

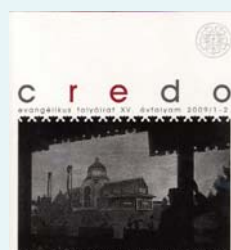
(Egy áldás a könyvből)

Credo – megjelent az evangélikus folyóirat 2009/1–2. száma

A *Credo* evangélikus folyóirat – mondhatjuk – határhöz érkezett. Új szerkesztővel és szerkesztőbizottsággal folytatja szolgálatát egyházunkban és a – remélhetőleg mind szélesebb – nyilvánosság előtt.

„Ez nem a kezdet kezdete” – írja bevezetőjében a szerkesztő, *Zászkaliczky Zsuzsanna*. A folyóirat számít eddigi előfizetőire és hűséges olvasóira, de szeretne másokat is megszólítani. „Folytassunk párbeszédet a körülöttünk lévő világgal, a viruló vagy szomorodó környezettel, ismerjük meg a társadalmat, amelyben élünk, legyünk nyitottak, értelmezzük magunkat – kereszténységünket és evangélikusságunkat – újra és újra! De nem feledkezhetünk el a spiritualitásról, a mélységből is fölfelé tekintésről, arról az útról, amelyet Jézus készített nekünk.

A *Credo* evangélikus folyóirat lehet tükör, amelyben a körülöttünk élő, Isten teremtette vagy ember alkotta világot látjuk. Akár gyarló önmagunkat – az evangélium tükrében... Lehet távcső, amelyet messze horizontra szegezünk. Lehet kincsesláda, melyben értékeinket őrzünk. Lehet létra, amelyen fölfelé segíthetünk másokat. A *Credo* – ahogy ezt a címlap új grafikája sugallja – legyen azonban elsősorban válasz. Isten mindig előbb lép felénk. Ahogy az istentisztelet régi-új liturgiájában az *Apostoli hitvallás* az igehirdetés után, mintegy a gyülekezet Isten szavára adott válaszként hangzik fel, régi-új folyóiratunk is válasz legyen mindarra, amit Isten nyújt nekünk.”



Ízelítő a tartalomról

Kovács Imre: Igehirdetés és irodalom
Reuss András: Naivitás és bátorság, okosság és kereszt
Kertész Botond: „Tüske a köröm alatt” –
Sztehlo Gábor és az állambiztonsági szolgálatok
Potzner Ferenc: A külön. Emlékezés *Medgyaszay Istvánra*
Schneller István: Városálmok – városi valóságok
Balázs Imre József, Petróczi Éva és Petőcz András versei

A *Credo* evangélikus folyóirat kapható a Luther Kiadó boltjában (Budapest VIII., Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvkereskedésben (Budapest V., Deák tér 4.), illetve előfizethető a kiadóban. Egy példány ára 895 forint.

Száz éve született Keken András

► Advent harmadik vasárnapjának délelőttjén szülőfalujában, a Nógrád megyei Bokor községben, délután pedig utolsó szolgálati helyén, az „ország templomában”, a Deák téri evangélikus gyülekezet tanácstermében emlékeztek a magyar evangélikus-ság nagy hatású lelképásztorára, a száz éve született *Keken Andrásra*. Pályáivét mindkét helyszínen az Északi Egyházkerület püspöke, *Fabiny Tamás* ismertette, akinek Keken Andrásról írt monográfiáját a Harmat Kiadó az évforduló alkalmából jelentette meg bővített, átdolgozott kiadásban.

Dr. Keken András 1909. december 10-én született Bokoron. 1927-ben érettségizett az aszódi evangélikus főgimnáziumban. Sopronban elvégzett teológiai tanulmányai után 1931-ben avatta lelkésszé *Raffay Sándor* püspök. A fővárosi Deák téri gyülekezet 1941-ben választotta lelkészévé. 1949. április 26-án felfüggesztették állásából, rá egy évre az Államvédelmi Hatóság letartóztatta, hogy ezzel is nyomást gyakoroljon az *Ordass Lajos* püspök ügyét tárgyaló egyházi különbíróságra. Keken András 1950. májusában Kistarcsára internálták, ahonnan október közepén szabadult. Ezután segédmunkásként, könyvelőként dolgozott. 1956 októberében állami részről rehabilitálták, majd október 7-én visszahelyezték lelkési állásába. 1974. május 9-én hunyt el.

A száraz életrajzi adatok ismereténél jóval többről tettek tanúbizonyságot azok a középiskolások, akik Keken András életében és munkásságában való jártasságukról adtak számot még december 11-én az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziuma és Kollégiuma szervezésében rendezett versenyen. (Az egyházunk középfokú ok-



Az asztali beszélgetések sorozat keretében Fabiny Tamás tartott előadást a Deák téri gyülekezetben

tatási intézményeiben tanulók részére hirdetett szellemi tornán a nyíregyháziak bizonyultak a legfelkészültebbeknek, őket a Deák téri és a faszori gimnázium diákjai követték a képzeletbeli dobogón.) A zsúfolásig telt templomban tartott bokori ünnepségen – a szervezők ne-

vében – erről is beszámolhatott *Koncz István*, az aszódi gimnázium igazgatóhelyettese, aki nem titkolt büszkeséggel tett említést a gimnázium múzeumában található Keken-hagyatékáról is.

A meghitt istentisztelet és az ezt követő, gondosan előkészített és lebonyolított szeretetvendégség újabb ékes bizonyítéka volt a bokori gyülekezet összetartásának, az elődök emlékét ápoló szívmelegségének. Így került most a gyülekezeti terem falára az a *Fabiny Tamás* püspök által leplezett tábla, amelyet az egyházközösség készített a falu lelkész szülőiténék emlékére.



Keken András emléke sokakat indított hálaadásra és a hosszú út megtételére Nógrád megye egyik legkisebb zsáktelepülésére

A gyülekezet lelkésze, *Thuránszky István* a Jn 18,36-ban olvasható jézusi mondat kapcsán irányította a jelenlévők figyelmét Keken András ma is aktuális szavaira: „Nincs nagyobb kísértés, mint a hatalomé, nincs szédítőbb magasság, mint a hatalom polca, s igazán nagy lelkierő kell ahhoz, hogy valaki ebben a magasságban is megőrizze egyszerű emberségét önmaga előtt, az alázatát Isten előtt... a hatalom kísértése mindannyiunk problémája. Hogy ezt a problémát nem tudjuk mindig emberien megoldani, annak a bizonyossága nemcsak a trónok kényurair, hanem a zsarnok családfők, packázó főnökök is, egyszerű kisemberek, akik talán itt ülnek most is a templomban.”

A Deák téri asztali beszélgetések sorozat keretében tartotta meg előadását *Fabiny Tamás* püspök egykori konfirmáló lelkészéről, Keken Andrásról, aki a vendéglátó gyülekezetben – hét év megszakítással – harminchárom évig szolgált. A vetített képes előadás, a *Zászkaliczky Péter* nyugalmazott Deák téri lelkész által rögzített Keken-igehirdetéseket tartalmazó hanglezet és az új kiadásban megjelent, helyszínen megvásárolható életregény híre a fővárosban is sokakat vonzott az emlékező alkalomra. Mintha csak tudták volna, hogy a bokori gyülekezet egykori lelkészei az emlékezőket köszöntő levelükben egyenesen közvetítették a *Zsidókhöz írt levél* mindenkor aktuális intését: „Ne feledkeztek meg vezetőitekről, akik az Isten igéjét hirdették nektek.”

■ HHÁ/ÉVÉLET

Fabiny Tamás: Sem magasság, sem mélység

Keken András életregénye

Száz éve, 1909. december 10-én született *Keken András* evangélikus lelkész. 1992-ben *Fabiny Tamás* tollából *Sem magasság, sem mélység* címmel regényes életrajz jelent meg róla.

A századik évfordulóra a Harmat Kiadó *Életutak* című sorozatában némileg átdolgozva, második kiadásban jelenik meg a kötet.

Sem magasság, sem mélység nem választhatja el Isten szeretetétől Keken András evangélikus lelkész. A kiváló képességű teológus taposta a sarat az Alföld végtelen szóránvilágában. Közben feleségével együtt gyermekothont, árvaházat szervezett, hogy a szerencsétlen sorsú kicsinyeken segítsen. Miután a Deák tere, „az ország templomába” hívták lelkésznek, tömegek hallgatták igehirdetéseit.

Amikor pályája legmagasabbra ívelt, ő akkor is vállalta a mélység szolgálatát: a tomboló terror közepette élete kockáztatásával mentette az üldözött zsidókat. A háború után pedig az egyház autonómiájá-

ért szállt síkra egy ugyancsak lélekölő rendszerben. Hitéért és az igazság érdekében vállalta az ÁVO fogását, az internálótábor és a legnehezebb fizikai munkát. Nem sokkal az 1956-os forradalom előtt térhetett vissza a lelkési szolgálatba, s *Ordass Lajos* püspök munkatársaként szolgált Isten és a haza ügyét. Intellektuális gazdagság, lel-

ki érzékenység, a szenvedők, elesettek és üldözöttek iránti segítőkészség jellemezte egész életét és szolgálatát.

A könyv ezt a hallatlanul izgalmas életutat mutatja be, közel hetven fényképpel és számos egyháztörténeti jelentőségű dokumentummal. A háttérben körvonalazódik az ország 20. századi történelme, és feltárulnak az evangélikus egyház újabb kori szomorú és hősiesséjei. Írásaival, prédikációival, leveleivel maga Keken András is megszólal bizonyosságot téve Isten szeretetéről, amelytől sem magasság, sem mélység nem választhat el.

A 250 oldalas könyv bolti ára 1750 forint. Kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában (Budapest VIII., Üllői út 24.), a Huszár Gál könyvesboltban (Budapest V., Deák tér 4.), illetve megrendelhető a Harmat Kiadótól (1114 Budapest, Bukarest u. 3., internet: www.harmat.hu).



Bandi bácsi

Születésének századik évfordulója alkalom arra, hogy írjak *Keken Andrásról*. Szívem szerint gyakrabban tenném. Nem az életrajzírás törekvése vezet, hanem a lehetetlen megkísérlése. Személyes emlékek kapcsán visszaadni a személyiség lényegét, nem hagyni a feledés homályába veszni a 20. század egyik kimagasló lelkészegységének életművét.

Harminckét éves volt a hódmezővásárhelyi lelkész, amikor meghívták a Deák tere, hogy immár országos hírű igehirdetése az ország templomában hangozzanak el. Mintha saját sorsáról is szólt volna, amikor egyik alkalommal arról esett szó: ha ott lenne előttünk jövőnk, sorsunk könyve, belepilantánánk-e. Semmiképpen nem – tanított minket. Mert elveszne a várható örömök jó íze, és mindent beárnyékolna a törvényszerű kudarcoktól való félelem.

További harminckét évét kapott Urától a lelkész. A mi számunkra fájdalmasan rövid idő volt ez. És ebből is – a hivatalos szolgálatot tekintve – hiányzott hét év. A pálya csúcson, 1949 és 56 között parancsolta le a diktatúra a szószékről Keken András. „Csupán” azért, mert kitarított igaztalanul meghurcolt püspöke, *Ordass Lajos* mellett. Bandi bácsi komolyan vette minden feladatát. Örült annak is, hogy megválasztották egyházkerületi lelkési főjegyzőnek, így a püspök helyettese is volt.

1949-ban internálták, és csak azután engedték el, amikor felesége aláírta, hogy férje kilép a szolgálatból. „Mit tehettem volna, Robikám – mondta könnyek között Bözsi néni –, nem hagyhattam Bandit télre a vadak között.”

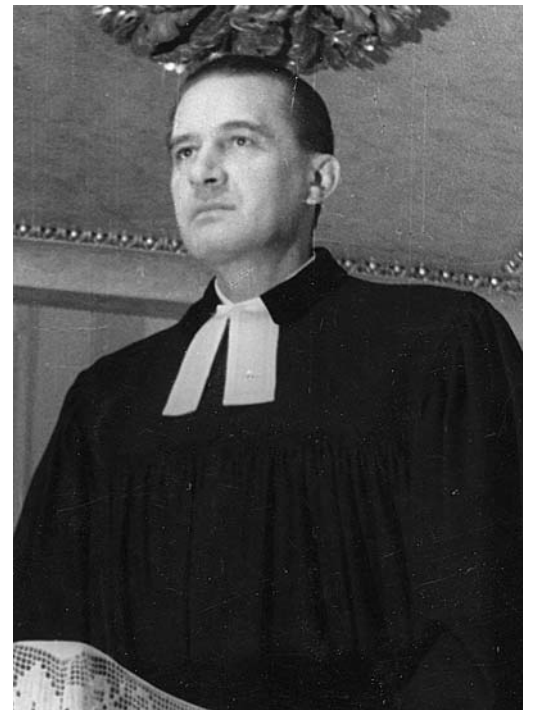
Ebben a rövid emlékezésben éppen erre a hét évre tenném a hangsúlyt. Ekkor lehettem együtt a legtöbbit Keken Andrásal mint egyik sajtós hasznélvezője félreállított mivoltának.

Építőipari segédmunkásként indult új élete. Tőle tanultam meg – később egyetemistaként dolgozva hasznát is vettem ennek –, hogyan lehet ötvenkilós cementes zsákokat, ha nem is könnyedén, de hatékonyan mozgatni.

Rövidesen anyagkönyvelő lett Bandi bácsi, mi pedig, a korábbi ifjúságnak a lelkészhez különösen kötődő néhány tagja, hetente jártunk fel hozzá, de mód volt egyéni látogatásokra is. Talán az gyakorolta ránk a legmélyebb benyomást, hogy Bandi bácsi soha nem volt rosszkedvű, humora ép maradt.

Ebből a periódusból a leginkább maradandó élményem a Mátrában, a szentistváni egyházi üdülőben együtt töltött szilveszter. A presbitérium és az ifjúság néhány tagja volt együtt a Keken házaspárral. Az egyik szobában mi, fiatalok barkochbázunk Bandi bácsival, a másikban Bözsi néni és a presbiterek múltatták az időt. Éjfél előtt néhány perccel Bözsi néni átjött azzal, hogy a „felnőttek” igényt tartanak Bandi bácsira. „Bözsikém – mondta kedvesen, de határozottan Bandi bácsi –, más körülmények között is Isten igéjével és imádsággal mennék át az új esztendőbe, a mai viszonyok között lehetetlen másként.” Éjfél után azután mi is csatlakoztunk a pezsgővel boldogabb új esztendőt köszöntőkhöz.

Keken András naprakész volt a gyülekezet és a közegyház ügyeiben, zökkenőmentesen került vissza 1956 őszén az egyházkormányzásba és a gyülekezetbe. Az ő esetében sem érdemes azon medítni, mi lett volna, ha később következik be a forradalom, vagy marad hosszú távon is a reformfolyamat.



Kettőnk kapcsolatának – persze én voltam a hasznélvező – új terepet jelentett az 1957 tavaszán újraindult *Evangélikus Élet* szerkesztőbizottsága. Csodálatos nyolc hónap következett. Hetente volt szerkesztőségi ülés, olyan emberektől tanulhattam testközben, az ifjúsági oldal szerkesztőjeként, mint *Karner Károly*, *Koren Emil*, *Dóka Zoltán*, *Szalatnai Rezső*.

Azután 1957 karácsonyát követően jött a visszarendeződés. Csak nemrég árulta el *Juhász Géza*, aki főállásban dolgozott a sajtóosztályon, és a szerkesztői feladatokat látta el, hogy valójában a miniszteri biztós-ként a hatalmat átvevő *Grnák Károly* nem neki, hanem Bandi bácsinak, a főszerkesztőnek mondta, közöljék velem, hogy most már koncentráljak szigorló orvosi tanulmányaimra. Velem Géza beszélt, igen józanul, barátilag, de éreztetve az üzenetben rejlő egyértelmű fenyegetést. Most mondta el, hogy Bandi bácsi attól tartott, vele mint második apámmal vitába szállnék, én kérem az ő segítségét az ellenálláshoz.

Közelről láttam küzdelmét egy vállalható kompromisszum, *Ordass Lajos* szolgálatának megtartása érdekében. Levonta a hét év tanulságait, nem a félelem, hanem az értelem uralta álláspontját, amikor megfogalmazta: nem akarok visszamenni Kistarcsára. Korai eltávozásában biztosan benne van az a hét esztendő.

Igazi döbbenetet váltott ki – Bözsi néni kérte ki a Történeti Hivatalból az iratokat –, hogy évekig ügynökként tartotta számon a Belügyminisztérium. De a Deák tér megadta azt, amire minden ügyben szükség lenne. Tüzetes vizsgálódással megállapították, és nyilvános alkalmakon ismertették is, hogy a lelkész ebben a minőségben is csak használt, senkinek nem ártott. Nyilván ezért is engedték ki ebből a szorításból. Vannak, akik a stigmatizálás hatására így is elmarasztalják.

Magam úgy érzem, hogy amióta ez kiderült, még jobban szeretem. Még jobban megértem tusakodását és azt, hogy élete utolsó szakaszában szinte menekült a tudományokba, a teológiába, a filozófiába. De mindig megmaradt melegsívű lelképásztornak.

■ FRENKL RÓBERT

Tájékoztatjuk kedves vásárlóinkat, hogy az evangélikus könyvesbolt (1085 Budapest, Üllői út 24.) 2009. december 28-tól leltár miatt zárva tart. Nyitás 2010. január 18-án, hétfőn.

A leltározási időszak alatt írásos megrendeléseket felvesszünk, azonban a kiszállítást a megszokottnál lassabban tudjuk teljesíteni. Megértésüket köszönjük!

HIRDETÉS

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A Sarepta szeretetotthon lakói és munkatársai hálásan köszönik a gyülekezeteknek és minden segítő testvérnek, hogy adományaikkal támogatták és támogatják a kilencven fogyatékkal élő ellátott életet megkönnyítő, új otthonának felépítését.

Jézus szeretetében gazdag ünnepeket kívánunk!

HIRDETÉS

„Az Ige testté lett..”

Az Ökumenikus Tanulmányi Központ (ÖTK) evangéliumi lelkiülettel tervezi folytatni záródoklatait. Ezek során a csoportok felkeresik azokat a történelmi, bibliai helyeket, ahol Jézus „közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét” (Jn 1,14).

A szentföldi (izraeli) látogatások jövő évi két időpontja: 2010. tavaszán április 29. és május 6., valamint ősszel október 7. és 14. között.

Látogatásaink jövőre is – ahogy már húsz éve mindig – teológiai-bibliai ismereteket is átadnak, hogy a résztvevők megerősödjenek keresztény hitükben, és átéljék a felekezetek közötti különbségeket áthidaló testvéri-lelki közösség ajándékait.

Az ÖTK várja az előjegyzéseket, illetve a tájékoztató kérdéseket, amelyek a lehető legkedvezőbb árak kialakításához nyújtanak segítséget. Az ÖTK elérhetőségei: 1114 Budapest, Bocskai út 15., tel./fax: 1/466-4790, e-mail: okumenik@freestart.hu. *Gimesi Zsuzsa* lelkesztés elérhetőségei: tel: 70/508-7624, e-mail: ssnngms@citromail.hu.

Az ÖTK 2010 őszén, várhatóan októberben – kellő jelentkezés esetén – Szíriába is szeretne látogatást szervezni a damaszkuszi útról szóló bibliai leírás (ApCsel 9,1–9) alapján. Szeretettel várja az ezzel kapcsolatos érdeklődést is.

HIRDETÉS

A Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerülete pályázatot hirdet énekszövegek magyarítására

A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) következő nagygyűlését 2010-ben Stuttgartban tartja. Az előkészületek során az LVSZ megjelentette a nagygyűlés fő énekét, valamint a világ evangélikusságának közkedvelt és jellegzetes mai énekeit azzal a céllal, hogy mindannyiunk közös énekeivé váljanak.

Szeretnénk bekapcsolódni a világ evangélikusságának ebbe a lelket és közösséget építő kezdeményezésébe, és Magyarországra is elhozni hét mai evangélikus éneket. Ezért pályázatot hirdetünk – hangsúlyozottan nem csak a Déli Egyházkerületbe tartozók részére – hét énekszöveg fordítására.

Csak olyan szövegeket tudunk befogadni, amelyek megfelelnek a prozódia szabályainak, és alkalmasak a közösségi éneklésre. A pályázatot szakértő bizottság fogja elbírálni, és minden ének esetében egy fordítást jutalmaz. Ez összesen hét díjat jelent.

A díjak összege: énekenként nettó 25 000 Ft.

A pályázatot annak tudatában írjuk ki, hogy az evangélikus közösség születése óta törekszik arra, hogy minden korban megszólaljanak az Isten dicsérő, igéje megszólító szavára válaszoló énekek. Egy élő közösség minden időben továbbviszi örökölt dallamait, énekeit, és hozzáteszi ezekhez a sajátját, hogy továbbadhassa a következő generációknak. Ebbe a tradíciófolyamba hívjuk e pályázattal mindazokat, akik a feladathoz lelket, adottságot és kedvet éreznek.

A pályázat leadási határideje: 2010. március 1.

Módja: a déli kerület honlapjáról letölthető a hét ének (<http://del.lutheran.hu>). A fordításokat kérjük jellegével ellátva a püspöki hivatalba beküldeni, kizárólag postai úton (1088 Budapest, Puskin u. 12.). Egy belső, zárt borítékba kérjük elhelyezni a pályázó nevét és címét.

Az evangélikus könyvesbolt adventi nyitva tartása



Az adventi időszakban meghosszabbított nyitva tartással, karácsonyi újdonságokkal és kedvezményekkel várjuk kedves vásárlóinkat Üllői út 24. szám alatti könyvesboltunkban.

December 23-ig nyitva: hétfőtől péntekig 9-től 18 óráig. • December 19-én, szombaton 9-től 17 óráig.

December 24-től zárva tartunk. Nyitás január 18-án, hétfőn.



50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBÖTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.
Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu;
gombosmi@invitel.hu.

HALÁLOZÁS

Isten akaratában megnyugodva és a feltámadás vigasztaló reménységével tudatjuk, hogy *dr. Kovács József*, az uraiújfalui evangélikus gyülekezet presbitere nyolcvankilenc éves korában, november 18-án elhunyt. November 21-én búcsúztunk tőle a jákfai temetőben.

A gyászoló család

APRÓHIRDETÉS

A rákospalotai evangélikus templom (Budapest XV., Régi Főti út 73.) alagsorában urnafülkék vásárolhatók. 20/824-7739

Társkeresés keresztény diplomásoknak. Tel: 30/254-0414 (kedd de.)

Evangélikus szeretetotthonunkba Szarvasra szeretettel várunk egy férfi lakót, és kétszobás apartmanunkba egy házaspárt. Lehetőség van három hónapos átmeneti időszakos beköltözésre is. Érdeklődni lehet: *Gombár Lászlóné*, 20/770-3851.

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 26 év referenciával. *Bede László*, 30/943-5089.

HIRDETÉS

A *Kaláka* együttes *Szabad-e bejönni ide betlehemmel?* címmel karácsonyi koncertet tart december 20-án, vasárnap 11 órakor és 14.30-kor a Temi Fővárosi Művelődési Házában (Budapest XI., Fehérvári út 47.). Jegy kapható a Kaláka zeneboltban (Budapest V., Bárczy István u. 10., tel: 1/267-5331). www.kalaka.hu

HIRDETÉS

Magyar karácsony

A Deák téri evangélikus templomban december 27-én, vasárnap 18 órakor *Szilágyi Gyula* orgonál.

Műsoron:

- *Johann Sebastian Bach* (1685–1750): *Kanonikus variációk a „Mennyből jövök most hozzátok” című népének dallamára* (BWV 769).
- *Liszt Ferenc* (1811–1886): *Részletek a „Karácsonyfa” című ciklusból: 3. Pásztorok a bölcsőnél (In dulci jubilo); 4. A napkeleti bölcsek indulója (Adeste fideles); 5. Scherzoso – Kigyúlnak a gyertyák a fán; 9. Esti harangok (Koloss István átírata).*
- *Gárdonyi Zoltán* (1906–1986): *Pastorale* (1952).
- *Koloss István* (1932–): *Gloria in excelsis Deo – Karácsonyi csokor és Magyar karácsony.*
- *Gergely Ferenc* (1914–1998): *Csendes éj* – korárelőjáték.

HIRDETÉS

Jubileumi hangverseny

December 30-án, szerdán 17 órakor az óbudai evangélikus templomban (Budapest III., Dévai Bíró Mátyás tér 1.) ünnepeljük a *Mandák kórus* megalakulásának huszadik évfordulóját. Közreműködnek a kórus egykori és jelenlegi tagjai. Orgonál: *Németh Csaba*. Vezényel: *Abaffy Nóra* és *Balás István*. Igét hirdet: *Gáncs Péter* püspök. Szeretettel hívjuk és várjuk az egyházi kórusmuzsika és a Mandák kórus barátait.

HIRDETÉS

Téglajegy- és urnahelyakció Budafokon

Lelkésziünk és családja tizenöt éve él – zokszó nélkül – méltatlan lakhatási körülmények között a gyülekezeti terem fölötti tetőtérben.

Gyülekezetünk több forrásból tizenhatmillió forintot szedett össze a lelkészlakás újjáépítésére, de bárhol is kérünk ajánlatokat, még négy-öt millió forint hiányzik, amit adományokból kell összegyűjtenünk.

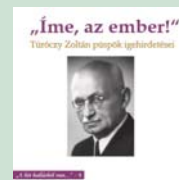
Azok, akik március végéig téglajegyet vásárolnak, jelentős kedvezménnyel válthatnak urnahelyet a művészi kivitelű kolumbáriumban.

Az ötezer forintos téglajegyek árát az 10700024-04837600-52000001 számlán gyűjtjük.

Az urnahelyek áráról és egyéb kedvezményekről tájékoztatást kaphatnak a budafoki lelkesztési hivatalban (1/229-2538), illetve a <http://budafok.lutheran.hu> honlapunkon. Az urnatemető képei és tájékoztatója az <http://urnatemeto.hu> honlapon érhető el.

HIRDETÉS

ÚJABB ARCHÍV HANGFELVÉTELEK



Túróczy Zoltán: „Íme, az ember!”

„A hit hallásból van...” 4.

Túróczy Zoltán (1893–1971) evangélikus püspök három igehirdetése: 5Móz 1,29–32 alapján szól arról, hogy utasok vagyunk e világban, de Isten vezet bennünket; Zsid 12,7–13 alapján azt a kérdést kutatja, hogy mi értelme van a szenvedésnek; Jn 19,1–7 alapján pedig Krisztus szenvedésére mutat. A CD ára: 1200 Ft.

Megrendelhető az Evangélikus Missziói Központ címén: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40. Tel.: 1/400-3057. E-mail: evmis@lutheran.hu. További iratmissziós, evangélizációs és rádiómissziós anyagaink honlapunkon tájékozódhat: <http://misszio.lutheran.hu>.



szeretet.éhség.hu

Csekket kérhet 06 1 205-3955

Országos Adventi Pénzadománygyűjtés, hogy még több családnak segíthessünk!

Magyar Ökumenikus Segélyszervezet



Karácsony hó nélkül...

■ CSOMA ÁRON

„Nem az igazi” – mondta Margit néni, aki kilencvenhárom éves, a helyi szociális otthonban él, ágyban fekszik, nem tud fölkelni. Ágya végében van a tévé. Csak híradót néz rajta. Ő már meghalni készül, csak az itt maradót félti, mert ez a mai világ a legcsúnyább, amit élete során megélt. Amikor bent járok nála, elbeszélgetünk. Mostanában elsősorban a születésnapjáról – vendégekkkel és régi lemezekkel ünnepelte – és a karácsonyról, amelyet nagyon vár. Csak az a baj, hogy mindjárt itt van, és még nincs hó – mondta legutóbb kicsit szomorúan.

„Válami ván, dé ném az igazi” – ez már *Arkagyij Rajkin* orosz humorista elhíresült mondása a hetvenes évekből, abból az időből, amikor Budapesten lépett föl. Sajátos orosz akcentusa és persze minden, amit a mondat mögé lehetett érteni, felejtethetlenné tették szavait. Valami van, ami a semminél ugyan több, de alig haladja meg, és azt is épp a rossz irányba.

Ez pedig életünk fontos dolgaival kapcsolatban nem vigasztaló. Ilyen az egészségünk, családjunk, jövőnk. Képzeld el, amikor az orvosunktól halljuk vagy a gyermekünk iskolai értékelésénél, esetleg a jövőnk kilátásairól: „Válami ván, dé ném az igazi.” Néhány hete a *Reformátusok Lapjában* jelent meg érdekes összeállítás *Megtizedelt százalékok* címmel. A cikk az elmúlt év szociológiai kutatásairól, az európai értékrendvizsgálat és az *Iffjúság 2008* kutatás következtetéseiről, eredményeiről szól. Röviden: napjainkra komolyan csökkent a vallásos emberek száma, és eltűnt a korábbi különbség falu és város között.

A cikk szerint ez a legutóbbi kutatás azt mutatja, hogy a magyarok ötvenöt százaléka vállalta egyházát, ezzel pedig alatta marad az európai átlagnak. Majd azt is olvashatjuk: „...ha a templomba járás gyakoriságát vizsgáljuk, sajnos egyértelműen rosszabb képet kapunk. Ilyen alacsony adatot még sohasem mértek” – mondja a cikkben *Csanády Márton* szociológus.

Az *Iffjúság 2008* kutatás eredményeitől sem leszünk vidámabbak. Az adatok itt is elszomorítóak. A megjelent írás szerint a fiatalok körében végzett felmérés azt mutatja, hogy a 29 év alattiak közül egyre kevesebben járnak templomba. A 15–29 évesek körében végzett vizsgálat legfőbb megállapításai arra is kitérnek, hogy a korosztály létszáma négy év alatt majd kétszáz ezer fővel csökkent, és csökkent körükben a házasságok és a gyermeket vállalók aránya is. „Növekvő pesszimizmus, kilátástalan jövő és céltalanság jellemzi ezt a társadalmi csoportot, melynek megítélése szerint a Kádár-korszak jobb volt a mostani időszaknál” – olvashatjuk az összeállításban. Mindez azt mutatja, hogy a vallásosság, a vallásos kötődés a fiatalok körében visszaszorul.

Érdekes és sajátos nemzet a magyar, olyan nemzet, amelyről nemcsak úgy lehet megemlékezni, mint a szabadságharcoknak és a forradalmaknak megvívóiról, de talán úgy is, hogy a legmaterialistább, -szekularisabb, -elvallástalanodottabb nemzet vagyunk. Sokan egyenesen Csehországhoz meg Angliához hasonlítanak bennünket. Mindenesetre elgondolkodtató, hogy ezekért az

adatokért már nem az „átkos negyven esztendő” a felelős. A vizsgálatok olyan kérdésekkel szembesítenek, amelyekre az egyházaknak kell válaszolniuk. Egyszóval itt is igaz, hogy „válami ván, dé ném az igazi”.

A karácsonyhoz pedig igenis kell a hó! Ugyan most decembert írunk, nem októbert, de azért ma is igaz, hogy október a reformáció hónapja. Október elején pedig rajz- és esszéíró pályázatot írtunk ki gyermekeknek és fiataloknak 3–19 éves korig. A pályázat nemcsak a reformációról szólt, hanem *Ady Endre* halála kilencvenedik évfordulójának is emléket kívántunk állítani, és természetesen nagyon fontos volt advent és karácsony is.

Meg kell valljam, azt gondoltam, talán lesz ötven-hatvan pályamunka... kirázott a hideg, amikor megtudtam, hogy csaknem ezer pályázat érkezett felhívásunkra, Adyra, adventre, karácsonyra, reformációra, hitre, kereszténységre. Ráadásul a pályázók hetven százaléka nem egyházi iskolából küldte be munkáját. A pályázatok közel háromnegyed része az óvodás-kisiskolás korcsoportból érkezett, ahol a téma – ugyan Ady verseihez kapcsolódóan, mégis – a karácsony volt.

Fantasztikus élményt jelentett a kisiskolások és óvodások rajzait nézni. Mindig sokan vannak rajtuk, az emberek közel vannak egymáshoz, és mindig mosolyognak. A rajzokból az kiderül, hogy a karácsony legfontosabb eleme nem az ajándék, nem is dúsán díszített karácsonyfa. A karácsonyhoz a rajzok szerint három dolog szükséges: templom, hó és angyalok.

Nem tudom, de talán igaz, hogy a gyermekeknek fontos igazán a letisztult, egyértelmű helyzet, amelyben minden és mindenki annak látszik, annak mutatja magát, ami valójában.



FOTÓ: LUKÁCS GÁBRI

Kellenek a tiszta, egyértelmű helyzetek. Kell az egyértelmű karácsony, az, ami ünnepe teszi. Nem a „jézuskák” kellenek és plázák, hanem letisztult formák, tiszta emberi érzések, egyértelmű értékek, egyértelmű tartalom. Végre valami igazi... Mert valami hiányzik. Nagyon hiányzik.

A pályamunkák értékelése azt is megállapította, hogy „a felső tago-

zatos és a középiskolás pályaművek is vágyakozást jelenítenek meg. Sok alkotáson nem kidolgozott minden forma, töredezettség figyelhető meg, érezhető egy kis bizonytalanság mindenütt. Visszatérő motívum több vershez és több pályaműhöz kapcsolódóan egy nagy kéz és a kisebb kéz. Az ember fordulna a maga erejéből Isten felé, de a két kéz nem ér össze, a michelangelói érintés elmarad. Ady is sok képen megjelenik: az ember esendősége, riadt-sága, magányossága. A fény szinte mindig az istenségre esik, a képek sugallnak valami ilyet: mozdulni Isten felé.”

Másképp is mondhatom: olyan ez, mint amikor egy fát kiszakítanak a helyéről, kivágják. Milyen az a fa, amelynek nincs gyökere? Mire alkalmas? Gyönyörű dolgokat lehet belőle alkotni és faragni, de gyümölcsöt, lombot már nem fog nevelni.

Okos emberek mondják, hogy minden nagy betegségnek a hátterében valami lelki eredetű baj van. Nem lehet, hogy az egyik minden esetben – vagy az esetek egy részében – a gyökértelenség, a hazátlanság? Nemrég Marosvásárhelyen néhány autóra újra fölirták románok azt, hogy „bozgorok”, ami egyébként nem egészen pontosan hazátlant jelent. Az igazi hazátlanságot nem az jelenti inkább, amikor leszakadunk, elválunk attól a gyökértől, amely az otthonunkat adta? Nem egyszerűen arról van szó, hogy Isten nélkülivé váltunk? Ezek a gyermekrajzok mégiscsak arról árulkodnak, hogy kell az Isten, mert hiányzik!

Karácsony hó nélkül... nem az igazi. Advent szó szerint eljövettelt jelent, amelyet a gyülekezetek várakozásként élnek meg. A templomajton kívülpe azonban advent ma leginkább vágyakozás. Vágyakozást az igazira. Az eredetire, a hamisítatlanra.

Az ünnepi állandó

Ahogy felnőttem, egyre furább volt, amit karácsonyról karácsonyra éreztem. Hiszen minden karácsony egy kicsit mást hozott eddigi életemben. És most nem az ajándékokra gondolok, hanem egy szép folyamatra, amelyet évről évre átéltem, és amelynek részese vagyok a továbbiakban is. Vegyük csak sorra, mire is gondolok.

Amíg gyermekek vagyunk, részünk a karácsonyi káprázat. Ámulat és bámulat, mondhatni, mesés csoda az egész karácsony. Aztán az idő teltével kiderül, hogy nem is az angyalok hozzák a pompás fát, hanem anya díszíti titokban; hogy az ajándékokat sem a Jézuska hozza, hanem anya dugdossa el előlünk, és hogy a kívánságlistánkat, amelyet oly szépre írunk a Jézuskának, hogy az csak csuda, valójában szüleink olvassák csak...

De mindentől függetlenül a miénk a karácsony, és tőlünk elvehetetlen nagyobb korunkban is, hiszen mindennek ugyanúgy kell lennie, ahogyan régen is volt. Noha apró változtatásokkal: a bátyám segít apának hazacipelni a fát, amelyet kellő időben a testvéremmel együtt díszítünk, mert anyának akkor több ideje marad az ünnepi vacsora elkészítésére, no és aztán szaloncukrokat is kötözzük, mert abba már a nagy is belefáradt egy kicsit...

Majd ahogy felnövünk, magunk megyünk fát választani, ajándékot nézni, csomagolópapírt vásárolni, zsebpénzünk, ösztöndíjunk, fizetésünk függvényében. És persze a szaloncukrokat már egyedül kötözzük...

Aztán megint fordul egyet a kocka, amikor megházasodunk, és megint egy újabb történet kezdődik,

amikor megszületik első gyerekünk. Pár év múltával pedig már alig várjuk, hogy elaludjanak a gyerekek, hogy mindent titokban meg tudjunk csinálni az alatt a kis idő alatt. Itt már végképp minden megváltozik: a ceremóniamester a mindenkori anya és apa. Itt már mindent úgy csinálunk, ahogy anyánk, apánk tette, itt már tolnak a saját gyermekkori emlékeink, és talán egy kicsit meg is könnyezünk, mert ez-az már sosem lehet úgy, ahogy akkor, régen volt...

Most már mi tervezünk, most már mi szervezünk, az ünnepünk olyan lesz, amilyennek mi szeretnénk, és az ünnep szépsége, meghittsége a mi kezünkben, lelkünkben rejlik.

Aztán majd, sok év múltán, meghívást kapunk egyik gyermekünkhez, majd aztán öreg fejjel unokáinkhoz... De ki tudja, hogy s mint lesz akkor...

A legcsodálatosabb, hogy a karácsonyi üzenet állandó, az nem változik, az örök, bárhol teljenek-múljanak is az évek. Jézus megszületett, értünk született, hozzánk jön, és megbocsát. Ő vár, magához hív, megölel és elindít, feltöltve szeretettel, életkedvvel, hittel, reménnyel. És ez sosem fog megváltozni. Ez az örök középpont, amely körül fordul mindig egyet életünk, mert az most is változik. Hiszen már ez a karácsony is más lesz egy kicsit, mint a tavalyi volt, mert változott az élet, igen, és még mennyit fog!

Az örök középpont stabil, mégis energiát adó, éltető, összerendező erő. Ezt a hitet kaptuk, és azt a hitet adjuk tovább, bármelyik szakaszában tartunk is életünknek.

■ BALOG ESZTER

HETI ÚTRAVALÓ

Örüljétek az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljétek. Az Úr közel! (Fil 4,4–5)



Advent negyedik és egyben karácsony hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi örök örömmünk forrását, Isten

örök szeretetét hirdetik; ő úgy szeretett minket, hogy egyszülött Fiát küldte el a földre, hogy általa örökké éljünk! „Lelkünk sóvárogva várja az Urat, mert benne örül a mi szívünk.” (Zsolt 33,20.21; LK) Tárjuk ki szívünket előtte! „Emeljétek fel fejetekeket, ti kapuk, és táruljatok fel, ti ősi ajtók, hadd menjen be a dicsőség Királya!” (GyLK 685,7) Ha ez már megtörtént, Máriával együtt énekelhetünk (lásd EÉ 38): „Magasztalja lelkem az Urat, és az én lelkem ujjong Isten, az én Megtartóm előtt...” (Lk 1,46–47) S örvendezhetünk az üdvözítő Úr érkezésének, mert az „Isten békessége (...) meg fogja őrizni szívetekeket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban” (Fil 4,7). Ő nyitott ajtót adott életnek az örök életre; szeretet és megárt, és eljön értünk hamar! Megígérte a követőinek: „Aki győz, azt oszloppá tesz az én Istenem templomában, és (...) felírom rá (...) az én új nevetem.” (Jel 3,12) „Én, Jézus (...) vagyok (...) a fényes hajnalcsillag.” „Bizony, hamar eljövök” (Jel 22,16.20) Az öskeresztény ima (lásd 1Kor 16,22) szavával kiáltuk: „Marana tha!” „Jöjj, Uram Jézus!” (Jel 22,20) Be fog teljesülni az ősi prófécia: „Örüljétek, népek, az ő népével együtt.” Zsidók és pogányok együtt dicsóítik Isten a gyülekezetben, ezért küldi Pál örömdíását: „A reménység Istene pedig töltsön be titeket a hitben teljes örömmel és békességgel...” (Róm 15,10.13) Azon az első szentestén „megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek” (Tit 2,11). Isten örömhíre Fiáról szól, „aki test szerint Dávid utódaitól származott, a Szentlélek szerint pedig a halottak közül való feltámadásával Isten hatalmas Fiának bizonyult. Ez a Jézus Krisztus a mi Urunk...” (Róm 1,3–4) Születése így történt: József, Dávid fia „úgy cselekedett, ahogyan az Úr angyala parancsolta neki”: „...ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát... Fiút fog szülni, akit nevez el Jézusnak, mert ő szabadítja meg népét bűneiből.” (Mt 1,24.20.21) Az angyal a pásztorokhoz is szólt: „Ne féljétek, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet (...): Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.” És ők erről meggyőződve „visszatértek, dicsóítva és magasztalva az Istent mindazért, amit pontosan úgy hallottak és láttak, ahogyan ő megígérte nekik” (Lk 2,10.11.20). „Íme ez a nagy öröm, amiről az angyal beszél. Krisztusnak azért kellett megszületnie, hogy benne újjászülessünk. Az angyal szerint Krisztus: nagy öröm.” (Luther) Pál szerint „amikor megjelent a mi üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete (...), az ő igralmából üdvözített minket újjászült és megújító fürdője a Szentlélek által (...), hogy (...) részesei legyünk az örök életnek.” (Tit 3,4.5.7) Jézus Krisztus az „Isten dicsőségének a kisugárzása és lényének képmása” (Zsid 1,3). Ez a karácsony lényege: „Az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét...” (Jn 1,14) Látjuk? „Az Ige, ím, testté lett: / Hirdessétek! / Benne béke és élet: / Kövessétek! (...) Isten Fia, kérünk: / Légy a mi vezérünk...” (EÉ 160,2.4)

■ GARAI ANDRÁS

Középiskolás tollforgatók figyelmébe!

Ma, amikor az interneten bárki nyilvánosságra hozhatja írásait, aligha becsülhetjük túl annak jelentőségét, hogy – kéthetente jelentkező *Ifjúsági oldalán* – az *EvÉlet* is fórumot kíván biztosítani az íráshoz kedvet érző, tehetséges fiataloknak. S hogy miért ne becsüljük alá a hetilapunk nyomtatott számaiban való megjelenés lehetőségét? Például mert az interneten bármi megjelenhet...

Az idei – „kísérleti” – évben még többnyire felnőttek (tanárok, iskolalelkészek és mások) tudósítottak iskolájuk eseményeiről, ám szeretnénk, ha 2009-ben elsősorban az egyházunk középfokú oktatási intézményeiben tanulók töltenék meg tartalommal az *EvÉlet* 12. oldalát (és nem is feltétlenül tudósításokkal).

Okulva az önálló újságként az 2007/2008-as tanév végére megjelent *Evangelikus diákÉlet* tapasztalataiból, nem kívánjuk „előcenzúrának” alvettetni a nyilvánosságnak szánt írásokat – azok közvetlenül szerkesztőségünk e-mail címére (evelet@lutheran.hu) küldhetők a név, az iskola és az osztály feltüntetésével. Érdekünk, hogy mindig a legjobb, legérdekesebb írások jelenjenek meg a lapban, ezért bátran ígérhetjük, hogy nem leszünk részrehajlók. Viszont csak eredeti (másutt még nem közzölt) írásokat várunk, és – hogy némi tétje is legyen a dolognak – minden közzésre érdemesített írásért és fotóért adunk egy-egy pontot a szerzőt „foglalkoztató” iskolának. A 2010. március 19–20-án esedékes *evangelikus diák-médiaműhely* után a sokatmondó sorrendet is időről időre közzétesszük.

Idei utolsó *Ifjúsági oldalunkon* a médiaműhely helyszínénél szolgáló Bonyhádi Petőfi Sándor Evangelikus Gimnázium és Kollégiumból kapott írások közül válogattunk.

■ T. PINTÉR KÁROLY
főszerkesztő

Vajon mikor fogok meghalni? – ahogyan a diákok gondolják

► **Egyre többet hallani a különböző telefonos programokról, amelyek – állítólag – megmondják neked a jövőt. Szinte minden második reklámban elhangzik ehhez hasonló kérdés: „Vajon mikor lesz vége a kapcsolatodoknak?”**

Megkérdeztem pár embert, hogy mi a véleménye ezekről az „jóstechnikákról”. Az egyik lány például ezt felelte: „Minek kellene megtudni, hogy mikor lesz vége a kapcsolatunknak? Ha nem tudom, legalább kiélvezem azt az időt, amit együtt töltünk.”

A legjobb gondolatok azzal kapcsolatban születtek, hogy ki kíváncsi a halála időpontjára. Valaki azt vetette fel: „Mi van, ha a tegnapi dátumot dobja ki a halálom időpontjának? Megyek, és megkérdezem valakitől, hogyan haltam meg?”

Lehet, hogy csak könnyű viccnek szánta, de a kérdés jogos. Ilyen bakik végül is előfordulnak...

Volt, aki azt mondta, hogy vannak

olyan érzékeny emberek, akik komolyan veszik az ilyesmit. Ők az adott időpontban – például a kapcsolatuk állítólagos utolsó napján – annyira stresszelnek, hogy hajlamosak véget vetni a kapcsolatuknak, csak hogy minél hamarabb túl legyenek a nehezén. Amíg csak egy kapcsolatról, nem pedig az életről van szó, addig talán még rendben van. De voltak olyan vélemények is, hogy valaki annyira belenyugodhat abba, hogy csak tíz év múlva februárban hal meg, hogy körülnézés nélkül megy át az úton. Akkor már nem biztos, hogy az a tíz év valóban annyi...

Ezek csak a legelméletesebb válaszok voltak. Az emberek nagy része csak nevetett a kérdésen, és egyszerűen lerendezte azzal, hogy ez *hülyeség*.

A suliban nem keveseket kérdeztem meg, hogy mi a véleményük ezzel kapcsolatban, de senkivel sem találkoztam, aki komolyan vette vagy támogatta volna az ilyen programokat. Akkor mégis *hogyan lehetnek annyira népszerűek*, hogy mindig újabban jelennek meg a kínálatban? Ilyen sok lenne a *naiv és kíváncsi* ember?

Én úgy vélem, ha valaki szórakoztatónak találja, hát használja, de komoly reményeket ne fűzzön hozzá. *Nem* fogod úgy megtalálni az igaz szerelmet, ha a telefonod által kijelölt napon várod a csodát.

Az ehhez hasonló negatív hozzáállás csak ronthat az ember helyzetén. Például ha új iskolába megyünk, és mindenkitől csak azt halljuk, hogy olyan magasak az elvárások, hogy képtelenség átmenni a vizsgákon – vajon akkor szívvel-lélekkel tanulnánk? Én azt mondanám, hogy ha egyszer képtelenség, akkor minek megpróbálni? És ezzel szerintem nem vagyok egyedül.

A telefonon kapott negatív jóslat esetén sem lehet sokkal különb a helyzet. Én nem azért vágok bele egy kapcsolatba, hogy majd egyszer vége legyen, hanem hogy boldog legyek, amíg tart. Az életben a pozitív dolgok boldogítanak, és úgy semmi sem lehet igazán örömteli, ha már előre azon gondolkodunk, mikor lesz vége.

■ GYÖRGY ESZTER
Bonyhádi Petőfi Sándor
Evangelikus Gimnázium, 9/a

Csipetnyi Marokkó

► **Nyolc éve működik gimnáziumunk Világutazó Klubja. A másfél havonta megrendezett előadások virtuális utazásokra invitálnak bennünket földünk legcsodálatosabb, legérdekesebb tájaira. Így jutottunk el a Himalájába, Dél-Amerikába, az Antarktiszra, Jemenbe, Egyiptomba, Új-Zélandra, Izlandra, Mexikóba, és még sorolhatnánk... Eddigi előadásainkat mintegy háromezren látogatták. Amikor öt esztendővel ezelőtt megalapítottuk iskolánk „utazó tagozatát”, elhatároztuk, hogy tanulmányutak keretében ismerkedünk hozzánk közel eső és távolabbi országok nem mindennapos kultúrájával, szokásaival, természeti szépségeivel. Eddig Tunézia, Törökország, Korzika és Olaszország „került terítékre”**

2009 nyara sem telt események nélkül. A júliusi sümegi kvíztábor után buszos tanulmányút keretében Marokkóval – egy újabb muszlim országgal – ismerkedtünk. Tízezer-kétszáz kilométert buszoztunk, amivel „csúcsot döntöttünk”. Természetesen néhány olasz, francia, és spanyol nevezetességet is útba ejtettünk. A leghíresebb a granadai Alhambra volt.

A gibraltári kompozás mindenki számára emlékezetes marad. Majd a határátkelés következtében a már afrikai területen fekvő, de Spanyolországhoz tartozó Ceutában. Igen nagy procedura és kisebb-nagyobb megvesztegetések sorozata előzte meg a berberék és arabok országába történő belépésünket. A szögesdrótok mögött számtalan afrikai várja, hogy bebocsátást nyerjen az Európai Unió területére. Néha véres összetűzések színhelye a határvidék.

Marokkói utazásunk során számos nagyvárost, illetve azok nevezetességeit látogattuk végig. Így jutottunk el Rabatba, a fővárosba s a legnépesebb városba, Casablancába, ahol bolygónk második legnagyobb mecsetjé-

ben, a „vízen lebegő” II. Hasszán nagymecsetben gyönyörködhattunk. Az elbűvölő, varázslatos, műemlékekben gazdag Marrakech éjszakai élete – különösen a Halottak terén és környékén – szinte leírhatatlan.

Fés az iszlám kultúra és tudomány egyik bölcsője, ahol a jórészt érintetlen arab csodavilág gyöngyszemeivel ismerkedtünk. Több kézművesnegyedbe és -műhelybe (fazekások, ékszerészek, „sárkányfűárusok” stb.) is ellátogattunk. A legemlékezetesebb a bőrcserzők negyede volt, amelynek „illatát” a mai napig (reméljük, csak) emlékezetünkben hordozzuk. Agadir igazi nagyváros, ren-

geteg turistával, míg Meknès monumentális épületeivel és vízárusaival a klasszikus arab világot idézi.

A számtalan hangulatos kisváros közül a Rif-hegységben fekvő „kék-fehér” Chechaouent említeném, ahol kis híján egy kiadós erdőtüznek is részeseivé váltunk. Moulay-Idriss festői környezetben fekvő, két szikladombra épült szent város, ahol az államalapító zöld cseréptetős mauzóleuma látogatható. Belépés kizárólag muszlim hívók részére! Volubilis a legépebben megmaradt római kori település, ahol speciális „táblákkal” jelölik a vigalmi negyed irányát.

Az Atlasz vonulatain több alka-

lommaal is átkeltünk. Végighaladtunk a kashbák (agyagerődök) völgyén, ahol több épületegyüttes (például Ait Benhaddou) amerikai filmek (például a *Gladiátor*) forgatási helyszínül is szolgált. Láttuk a híres argánfán legelésző kecskéket, s csodáltuk a hegyvonulatokat, hangulatos településeikkel együtt. Mielőttben került sor az ásvány- és fosszília-„bizniszre”. Itt is – mint ahogy mindenhol – az érkezésünk utáni pillanatokban hozzánk csapódtak (ez alkalommal tényleg) segítőkész és önzetlen berber barátaink, hogy elkalauzoljanak bennünket e „távoli és ismeretlen világban”.

Ámulatba ejtettek bennünket Tafraoute fantasztikus gránitformái, az Atlanti-óceán partján fekvő Sidi-Ifni abrázios kapui s El-Jadida gótikus ciszternájának fényjátékai. Aludtunk sátorban és sátor nélkül, kashbákban, marokkói szállodákban, illetve azok tetején... A Szahara elbűvölő bennünket homokdűnéivel Merzouga közelében, s az ott dúló negyvenfokos éjszakai forró szél rövid időre elfeledtette velem mindazt, amit a sivatagokban történő drasztikus lehűlésről eddig tanítottam.

Láttuk a d'Ouzoud-vízesést, amely egy mésztufadombról ereszkedik alá, s a szurdokvölgyek (Ziz, Todra, Dades) nem veszélytelen szerpentinjein is araszoltunk busszal és gyalogosan egyaránt. Sokat alkudoztunk a szukokban (bázárokbán), ahol megtudhattuk, hogy milyen az igazi „berber quality”.

Tizenkilenc napig rőtünk az utakat, fárasztottuk magunkat s néha egymást... E fáradtság sem tart azonban örökké, s buszunkban hazafelé menet ismét elhangzott több bonyhádi gimnazista szájából az évről évre visszatérő kérdés: „És legközelebb hová megyünk...?” Én erre – szokásomhoz híven – egy határozott „igen”-nel feleltem...

■ GRUBER LÁSZLÓ
tanár
Bonyhádi Petőfi Sándor
Evangelikus Gimnázium



Aranyköpések

Fizikaórán:

- Mi a líra?
- A líra egy munkafolyamat.

Biológiaórán:

- Mondd el a szőlő termésének részeit!
- Héj, lédús lönchshús, mag.

Németórán:

- Dani, te ma mindent félrehallasz. El kell menned fülészetre.
- Ma megyek fogorvoshoz.

Földrajzórán:

- A szolgáltatás: nem anyagi jellegű, szükségleteket elégíti ki. Milyen fajtái vannak?
- Anyagi jellegű és nem anyagi jellegű.

Testnevelésórán:

- Mikor tették fel a gipszedet?
- Két hét múlva veszik le.

„Eljutunk odáig, hogy magammal íratom meg a dolgozatot, mindannyiunk számára kellemesebb lesz!”

Tibi kévsé érkezik órára, a tanár így szól:

- Azt nem mondom, hogy hiányoztál, de mindenesetre késtél.

Valaki hirtelen ötlettől vezérelve felkapcsolja a villanyt. A tanár megszólal:

- Jó. Legalább itt legyen világosság!

Gabi rosszul felel, erre a tanár:

- Gabikám, nem nyertél hangszórót.

Fizikaórán hangzott el: „Ez a termodinamika I. főtétele.”

■ TORNÓCZKY MÁRTON
Bonyhádi Petőfi Sándor
Evangelikus Gimnázium, 10/c

myLuther

WWW.MYLUTHER.HU

„Bárcsak mindig karácsony lenne!”

Két nap a tótkomlói beosztott lelkész vendégeként

► Talán elnézik olvasóink az *EvÉlet* egyik szerkesztőjének, e sorok írójának, ha lelkészi karunk egyik, szeptemberben „valódi” szolgálatba állt tagját megkülönböztetett figyelemmel kíséri új munkahelyén, és a nála tett kétnapos látogatás során szerzett benyomásait és tapasztalatait megosztja másokkal is. Ugyanis a szóban forgó személy helyilapunk hat éven át hűséges belső munkatársa, korábbi „száguldó riporterünk”, *Gazdag Zsuzsanna*, aki miután tavaly kilépett szerkesztőségünk kötelékéből, eredeti végzettségének megfelelően gyülekezetben találta meg új feladatát: három hónapja a tótkomlói egyházközség beosztott lelkésze. Advent napjaiban jártam nála.

Tótkomlós a Nyugat-békési Egyházmegye legnagyobb szlovák gyökerű gyülekezete. Ahogyan neve mutatja, az 1993-ban városi rangra emelkedett, hatezer-ötszáz fős település lakossága szlovák gyökerű: a mai tótkomlósiaiak között vannak annak a nyolcvan evangélikus szlovák családnak a leszármazottai is, akik a 1746-ban költöztek Komlós-pusztára. Fontosnak tartották, hogy minél előbb legyen templomuk is – az 1795-ben elkészült, kétezer-ötszáz főt befogadó, impozáns hajlék nem véletlenül lett a település jelképe.

A szeretetotthon

Az evangélikus gyülekezet, amelynek két éve *Szpisák Attila* a lelkésze, intézményeivel – óvodájával, szeretetotthonával, az idősek klubjával – a város egyik fontos munkaadója. Az 1998-ban épült, ötven főnek helyet adó szeretetotthonban a főállású lelkész jelenléte nemcsak személyes lelkigondozásra nyújt állandó lehetőséget a lakók számára, hanem a szerdai áhítatok és a nővéreknek tartott bibliaórák a közösségben megélt hit gyakorlását is biztosítják. Az épületbe lépve barátságos kör-

koztató szobájával épp átellenben van az otthon imaterme. Vendéglátómmal ezek után oda indulunk, miközben a folyosón meg-megállunk, hogy egy mosollyal, kedves szóval vagy si-



Bibliaóra a nővéreknek

mogatással köszöntse a lakókat, akik hálással veszik a megszólítást.

– Tudja, nagyon szeretjük a lelkésznőt – fordul hozzám egyikük. – És nagyon szép hangja van!

atott tartjuk ebben a teremben, hanem az otthonban meghalt testvérünkötől búcsúzunk egy kis elcsendesedés keretében azokkal a lakókkal, akik nem tudnak a temetésre elmenni – mondja *Gazdag Zsuzsa*.

2008. január 1-je óta az állam az ápolási szükséglet megállapítása után csak azoknak az időseknek finanszírozza a szeretetotthonokban történő bentlakásos ellátását, akik legalább napi négyórás gondozásra szorulnak. E szabály alól Tótkomlós sem kivétel, így az itt dolgozó nővérek nem egyszer fekvőbeteg szintű ápolási feladatokat látnak el a fürdetéstől egészen a tisztába tévésig. A mindennapos teendők közepette így jól is esik az a harmincperces bibliaóra, amely

komlósan is erősen érezteti a hatását. Hiába hát az óvónők munkája, a hittanórai színes foglalkozások vagy a családi napok vidámsága, a szülők sok

tam a lehetőséget, és rákérdeztem az *Evangélikus Élettel* kapcsolatos tapasztalataikra is. Ismeretes, hogy a tótkomlói presbitérium minden



Karácsonyi műsorukat próbálják az ovisok

esetben nem tartják fontosnak, hogy az iskolai hittanórákon is folytatódjon gyermekük vallási nevelése.

tagja előfizetett 2009-ben hetilapunkra, kihasználva a felajánlott csoportos kedvezményt.



Franciszi Jánosné, Sovány Zoltán és Lestyán Györgyné presbiterek

kéthetente csak a számukra van meghirdetve. Ottjártamkor az adventi koszorú meggyújtott gyertyáit körbeülve ki-ki elmesélhette az ünnepvárás otthoni szokásait. És amikor a szeretetotthonban eltöltött szentesi szolgálatokra terelődött a szó, az egyik nővér így fogalmazta meg tapasztalatait:

– Olyankor itt is teljesen más hangulat van. Bárcsak mindig karácsony lenne!

A gyülekezet

Zsuzsa azonban nemcsak a szeretetotthonban végez szolgálatokat, hanem a gyülekezet beosztott lelkésze is. Ez jó apropó volt számomra, hogy bepillantást nyerjek a tótkomlósiai mindennapjaiba.

Ellátogathattam például az Evangélikus Egyházi Óvodába is, amely 1992 szeptemberében – még *Gyekiczky János* idén májusban elhunyt lelkész szolgálata idején – indult. A hetvenöt kisgyermek jó reménységet jelenthet a gyülekezet jövőjét illetően, de sajnos a tapasztalatok még mindig azt mutatják, hogy a közismert történelmi tények miatt kialakult úgynevezett „Viharsarok” még Tót-

– Pedig emellett nagyon sokféle gyülekezeti alkalmat is szervezünk, és jobbnál jobb programokra hívjuk az embereket – meséli kicsit elkeseredetten az a három presbiter, akikkel az idén nyáron felszentelt idősek klubjában beszélgetünk. *Franciszi Jánosné*, *Lestyán Györgyné* és *Sovány Zoltán* azon a délelőttön meséltek örömeikről és bánataikról, amikor az aznapi presbitériumi ülésen épp a jövő évi munkatervet vitatták meg. Széles a skála: baba-mama kör, apaklub, nőegylet, ifjúsági bibliaórák, testvérgyülekezeti látogatások és itthoni kirándulások, irodalmi kávéház állandó időpontjai és az intézmények saját programjai csakúgy színesítik a naptárt, mint a 2010-re tervezett események. Például a templom felszentelésének 215. évfordulója alkalmából tartandó novemberi ünnepség.

– Nem könnyű rávenni az embereket, hogy mozduljanak, és éljenek a lehetőségekkel – összegzik tapasztalataikat. – Ezért is örülünk minden országos rendezvénynek, ahol találkozhatunk hasonló kérdésekkel szembesülő testvérekkel. A gyülekezetből eddig ketten vettünk részt a piliscsabai munkatársképzőn, amelynek *Szebek Imre* püspök úr az egyik szervezője. Mi főleg a látogatásokban szeretnénk segíteni lelkészünknek, mert azt gondoljuk, a személyes kapcsolattartás nagyon fontos. Nagy élményt jelentett a presbiterek országos találkozója is szeptemberben, ahol az a gondolat, hogy csak az vállaljon presbiterséget, aki aktívan végez valamilyen feladatot is a gyülekezetben, nagyon megragadott. Beszélgetésünk végén kihasznál-

– Pozitív tapasztalataink vannak ezzel kapcsolatban. Amikor lelkészünk az év elején felvetette a javaslatot, volt, aki kicsit aggódva nyúlt a pénztárcája után. Attól tartottak, hogy vagy nem lesz idejük a lapot olvasni, vagy pedig – mivel addig nem ismerték az *EvÉletet* – nem is tudták pontosan, mi érkezik majd hetente a nevükre a lelkészi hivatalba. Egy év tapasztalata alapján általában elmondhatjuk, hogy nem bántuk meg az egy évvel ezelőtti döntésünket, és 2010-ben is jártni fogjuk az *Evangélikus Életet*.

■ BODA ZSUZSA



A foglalkoztatóban készülnek a babák

nyezet fogad: a világos folyosók nagy üveglakain szép függönyök, az ablakokban sok virág, körben a falakon az egyik világot az utolsó lakó, *Krausz Imre* kinagyított fotói láthatók a világ minden tájáról.

Az otthonnak úgynevezett foglalkoztató szobája is van. Az alkotni vágyó és még jó szemű lakók itt élhetik ki kreativitásukat. A falakon körbefutó polcok számos bizonyítékát rejtik az itt folyó szorgos munkának: papírból, üvegből és textilből készült asztali díszek, faliképek és egyéb dekoratív tárgyak sorakoznak. Az utóbbi időben textilkorongokból kézzel varrt babák kerülnek ki a fürge ujjak közül.

– Egy-egy babához kilencven korongot varrunk, majd ezeket egymáshoz erősítve hozzátesszük az elkészített fejét – avatnak be a babakészítés rejtelmeibe. – Ha ügyesek vagyunk, akkor egy nap alatt ötven el tudunk készíteni egy babát.

A négyzet alaprajzú épület foglal-

Az imateremben nemcsak a koszorú emlékeztet az adventre, de *Pomucz Mihályné Domanovszki Éva* nővér munkáját dicséri az ajtót körbefutó lila színű dekoráció is.

– Sajnos, néha nem a szokásos áhí-



A szeretetotthon lakóinak áhítata



Gazdag Zsuzsanna a tótkomlói nőegylet által készített Mózestáblával

Melis Györgyért szolt a harang

A Farkasréti temetőben december 14-én búcsúztatták *Melis György* operanékest, a magyar operajátzás egyik legnagyobb alakját, aki november 27-én hunyt el életének 87. évében. A Kossuth-díjas, kiváló és érdemes művészt, Liszt-, Kazinczy-, Bartók–Pásztory-díjas magánénekest, a Magyar Állami Operaház örökös tagját és mesterművészt a Magyar Állami Operaház és az Oktatási és Kulturális Minisztérium egyaránt saját halottjának tekinti. Evangélikus szertartás szerint zajlott temetésén *D. dr. Harmati Béla* nyugalmazott püspök hirdette a vigasztalás ígését.

Melis György a Szarvas melletti Csipkár-tanyán született 1923. július 2-án hétgyermekes szlovák paraszti család legifjabb tagjaként. Négyéves koráig csak „tótul” beszélt, magyarul csak iskolai megkezdése előtt tanult meg, méghozzá nem is akárhogyan: ő az egyetlen Kazinczy-díjas magyar énekes.

Énekelni a helyi evangélikus gyülekezet lelkészének biztatására kezdett. A műszaki egyetem építész mérnöki szakára jelentkezett, de végül a zene mellett döntött. 1945-től 1951-ig a Zeneakadémián tanult. 1949-től az Operaház magánénekes, *Bizet Carmenjének* Morales szerepében mutatkozott be. Énekesi adottságai mellett kiemelkedők voltak színészi képességei is.

Wagner operái kivételével csaknem az egész operarepertoárt elénekelte *Mozart*, *Verdi*, *Puccini*, *Csajkovszkij*, *Kodály* operáiban és *Bartók* Kékszakállújaként. Don Giovanni (Mozart) szerepében külföldön is sikereket aratott. Vendégszerepelt Európa minden országában, Ausztráliában, Mexikóban és az Amerikai Egyesült Államokban. Tizenhét operalemeze és két önálló lemeze jelent meg.

▶ MTI

Istentiszteleti rend • 2009. december 20.

Advent 4. vasárnapja. Liturgikus szín: lila. Lekció: Jn 1,19–28; Ézs 52,7–10. Alapige: Jel 22,1–9. Énekek: 137., 134.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Jorsits Attila; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Jorsits Attila; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Szalay Tamás; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; du. fél 6. (karácsonyi szeretetvendégség); **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (összegyülekezés napja) dr. Frenkl Róbert; du. 4. (bibliodramatikussá gyerekkarácsony); **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (gyermek karácsonyi műsora) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstűk M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. (Bach: Karácsonyi oratórium) Gáncs Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; du. 4. (gyerekkarácsony) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. emelet** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. (vespera) Missura Tibor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (családi) Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; du. 6. (Új találkozás istentisztelet); **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Tóth-Szöllős Mihály; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Grendorf Péter; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Grendorf Péter; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosszentmihály, XVIII., Gózon Gy. u. 11.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; du. 4. (gyerekkarácsony); **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máté; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

Istentiszteleti rend • 2009. december 24.

Szenteste. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Mt 1,20b–23; Ézs 9,1–6. Alapige: Jel 22,16–17.20. Énekek: 150., 154.

I., Bécsi kapu tér du. 4. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. (német) Johannes Erlbruch; éjféli Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** du. 5. Gertrud Heublein; **II. Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** du. fél 3. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** du. 2. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** du. 4. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstűk M. u. 36–38.** du. 4. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** du. 4. Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **VII., Városligeti fasor 17.** du. 4. Aradi György; **VIII., Rákóczi út 57/a** du. 2. (szlovák-magyar kétnyelvű, ökumenikus, családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** du. 4. Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. emelet** du. 4. Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** du. 4. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** du. 4. (úrv.) dr. Joób Máté; **XI., Németvölgyi út 138.** du. 3. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** du. 4. Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** du. 5. Keczkó Pál; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** du. 3. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** du. fél 4. (karácsonyi orgonamuzsika); du. 4. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** du. 4. Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** du. 5. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** du. 4. (gyermek karácsonyi műsorával) Börönte Mária; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** du. fél 5. (gyermek karácsonya); éjszaka 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** du. 5. Grendorf Péter; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** du. 5. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** este fél 9. ifj. Zászkaliczky Pál; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** du. 4. (gyermek karácsonyi műsora) László Lajos; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** du. 3. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** du. 3. Győri János Sámuel; éjféli Győri János Sámuel; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** du. 6. Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** du. 4. (gyermek karácsonyi műsorával) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Menekültek nyomában Torontálban

Amikor 1916. augusztus 27-én a királyi Románia hadat üzent az Osztrák–Magyar Monarchiának, katonái át is lépték a határt Erdély minden szorosánál a hadüzenettel egy időben. A meglepett, dobszóra ébredő lakosság összehajszolta a menekülő gyereket és ingóságát, és elindult oda, ahová a belügyminiszter irányította az embertömegeket.

Így a Brassó vármegyeiek Torontálba, illetve Bácskába kerültek. Ki szekerén, ki vonattal jutott el odáig. Az első menekülteket szállító vonat csak szeptember közepén érkezett meg a Délvidékre, ahol már várták, hogy a hosszú utazástól elcsigázott, alig néhány ruhával érkező menekülteket megfelelően elszállásolhassák.

Barcasági csángó és szász evangélikusaink 1916. december 20-ig voltak kénytelenek átvészelné az otthontalanságot a különböző délvidéki településeken. Erről az időszakról az Evangélikus Országos Levéltár őriz két kimerítő jelentést *Nikodémusz Károly* egykori hosszúfalusi lelkész és *Bohus Pál* apácai esperes tollából.

Nos, a minap Nagybecskereken jártam. Míg néhány évvel korábban Topolyára menet leginkább az ismeretlen tájra figyeltem, hogy el ne tévesszem a kijáratot az autóútról, addig most, útban Becskerek felé, már a helységnévtáblák is beszédesek voltak. Tudtam, hogy az egykori falumbeliek, netán rokonaim megfordultak Écsán, Ozorán, Ferencfalmon...

Nagybecskereken rövid nézelődés után rögtön a városházát kerestem, hogy lássam, merre székelt Brassó vármegye vezetősége, honnan igazgatták a több ezer barcasági sorsát néhány hétig. Az idő azonban nem volt kegyes hozzám. A zuhogó esőben, kezemből mindent kitépő vi-

harban a gépem épségét kockáztatva is úgy gondoltam, hogy a városháza képe nélkül nem jöhetnek vissza. Sőt az épületben található levéltárban egykori iratok után próbáltam kutat-



A szlovák templom

ni, ám hasztalanul. Ahogy az ottani emberek nem ismerték történelmünknek ezt az epizódját, úgy a levéltári források sem adtak támpontot. Az egykori evangélikus anyakönyvek közül is csak az esketést találtam meg, ám 1916 szeptembere és decembere között egy házasság sem kötöttet.

Amikor pedig a városban az evangélikus templomot kerestem, mindenki azt mondta, hogy nézzem a szlovák templom feliratot. Mert Becskereken az evangélikusság egyenlő a szlováksággal. De azt is elmondta alkalmi idegenvezetőm, hogy a templom már elhagyottan áll, s arra sem emlékszik, hogy az elmúlt évtizedben lett volna ott istentisztelet. A szakadó esőben a templom képe még komorabb volt, de

még áll. Az utcán szerb és angol nyelvű jelzőtábla irányít felé. Magyar felirat is van még a városban, ám számuk egyértelműen jelzi, hogy az egykori Torontál vármegye székhelye ma szerb többségű város.

A magyar határ felé vezető utat már némi kerülővel tettem meg. Gondoltam, hogy még útba ejtek néhány evangélikus temetőt vagy templomot. Helyismeret nélkül csak egy kétnyelvű településen igazított el útjelző tábla az evangélikus temető felé.

A kapu zárva volt, de a rácsok között bepillantottam. Bár számomra a temető egyben néprajzi, illetve művelődéstörténeti kutatóterepnek számítanak, ebben a falu-

ban borzongás fogott el. Az óriási méretű fekete márvány sírkövek, rajtuk a szintén óriási méretű, aranyozott cirill betűk teljes mértékben elriasztottak attól, hogy a sírok között bóklásszam, és esetleg itt elhalt menekült nyomát keressem. Inkább folytattam az utam hazafelé, ám a fel-feltűnő téglázetők, tanyák, helységek az egykor itt jártak emlékéit idézik.

Valamikor a Brassó vármegyeiek Torontálban jártak. Nem jószántukból. Talán valaki maradt is ott. Hiszen ha a száműzetésben még házassági hirdetésre is futotta, tán még ez is előfordult. De vajon a mai barcaságiak tudják-e még, hogy létezik Torontál?

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

Magyarok a prágai adventi kórustalálkozón

Nemzetközi egyházzenei találkozón vett részt december elején Prágában a somogyvámosi ökumenikus énekkar. A „Prague Advent Choral Meeting”, azaz *prágai adventi énekkari találkozó*t tizenhárom kórus részvételével szervezték meg. A hazánkat képviselő somogyvámosiakon kívül Romániából, Dániából, Ausztriából, Portugáliából, Baszkföldről, Olaszországból, Oroszországból, Németországból érkeztek együttesek.

A prágai találkozó egyik fő mozzanata a Pyramida Hotelban megtar-

tott közösségi rendezvény volt, amelyen mind a tizenhárom kórus énekelt egy saját hazájára jellemző karácsonyi éneket, majd az 564 énekes együtt szólaltatta meg a közös énekletre kijelölt műveket.

Délután a St. Salvator evangélikus templomban került sor az önálló bemutatkozásokra. A somogyvámosi együttes a dániai Nevertheless, a német Frauenchor Meyenburg és a portugál Coral Polifónico de Ponte Sor – Associação Cultural kórustalálkozóval adott közös koncertet.

A magyar műsorban középkori karácsonyi énekek, reneszánsz és barokk motetták mellett kortárs szerzők művei és magyar karácsonyi népdalfeldolgozások hangzottak el *Berkesi Sándor* feldolgozásában.

A találkozón való részvétel a Magyarországi Evangélikus Egyház, Somogyvámosi Község Önkormányzata, a Somogy Megyei Közgyűlés elnöke – *Gelencsér Attila* –, valamint sok jó szándékú ember támogatásával jöhetett létre.

■ SEREGI LÁSZLÓ

Hálaadás ötvenöt évért

Advent első vasárnapján a várpalotai gyülekezetben rendkívüli hálaadó istentiszteleten vehettünk részt. Ezen a napon három családban emlékezhetek meg az ötvenöt évvel ezelőtt kimondott házassági esküvőről: 1954. november 6-án *Csótár Kálmán* és *Felder Erzsébet*; 1954. november 20-án *Varga Gyula* és *Pavelka Magdolna*; 1954. november 27-én *Patonai László* és *Mórocz Ilonka* fogadtak egymásnak örök hűséget Isten színe előtt.

Az ötvenöt év nem volt mindig könnyű és gondtalan, de Isten szeretete és kegyelme mindig adott a családoknak erőt, vigasztalást és útmutatást. A hosszú idő során az egészség is megkopott. Így az ünnepi hálaadáson csak két család tudott részt venni a gyülekezet, valamint a gyermekek és unokák községében.

Tóth Attila lelkész imádságban gondolt a távol lévő családra, majd Pál apostol egyik leveléből választott igével köszöntötte az ünnepeltet – „Megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek” (Tit 2,11) –, és Isten áldását kérte tovább-

bi életútjukra. Gyülekezetünk egy-egy csokor virággal köszöntötte az ünnepeltet, majd közös úrvacsorai istentiszteleten vehettek részt az egybegyűltek.

■ VARGA TIBOR
másodfelügyelő



Patonai László és felesége, Ilonka, valamint Varga Gyula és felesége, Magdolna

ÉV VÉGI MŰSORAJÁNLÓ

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból december 20-ától december 31-éig

VASÁRNAP

11.55 / Bartók rádió

Karácsonyt várva

A képzeletbeli szán Európa különböző pontjain található templomokba és koncerttermekbe visz. Először Nürnbergből hallhatjuk Johann Rosenmüller egyházi versenyműveit, majd a Bécsi Rádió hangversenytermét kapcsolják. A helsinki Kallio-templomban Haydn és Händel műveit játsszák, a tallinni Szent Miklós-templomban az Ész Nemzeti Férfikar egyházi kórusműveket énekel. A prágai Károly Egyetem refektóriumából az Ensemble Inégal együttes hangversenyét közvetítik, a müncheni Herkulesaalban pedig a Bajor Rádió Szimfonikus Zenekara játszik. A varsói és stockholmi koncertek után a különleges napot az Ír Nemzeti Koncertteremben zárja a Bartók rádió közvetítéssorozata.

HÉTFŐ

21.05 / Duna Tv

Puskás Hungary (magyar életrajzi film, 2009) (116')

Puskás Öcsi sztorija önmagában hollywoodi történet: a városi szociális nyomortanyáról indulva, a szomszéd kisfiúval együtt a világ tetejére jutva, a polgári kispesti belvárosból menyasszonyt találva örögre rajongott világsztár lesz, aki táviratok százait kapja minden szállodában, ahol csak pár éjszakára megszáll bárhol a világon... Olyan világsztár, aki egész életében – politikától, háborútól függetlenül – mindig csak azt csinálja, amit szelg: s amit a legjobban tud a világon: focizik. Igazi öntörvényű művész, szikrázóan szellemes mókamester, szeretnivaló népi hős, akire ugyanakkor folyamatosan ránehezedik családjának, népének tragikus sorsa, amelyet a maga módján cipelnie kell.

KEDD

20.00 / HBO

Zuhanás

(indiai–angol–amerikai filmdráma, 2006) (117')

Roy Walker az 1920-as évek Los Angelesében dolgozik kaszkadőrként. Egy veszélyes mutatvány közben baleset éri, ezért ágyhoz kötött él. A kórházban megismerkedik egy fiatal lánnyal, Alexandrával. Roy mesés történetekkel szórakoztatja a kislányt különféle hősről, banditákról és csatákról. A férfi sérülése és a lány élénk képzelőereje miatt a valóság és a fikció határai lassan, de biztosan kezdenek elmosódni, ahogy egyre jobban beleolvajlik magukat a történetekbe. A férfi célja azonban ridegebb: meséivel a kislány bizalmát szeretné elnyerni, hogy elemeltessen vele némi morfiomot a kórház kártyáiról, s így tén örökre megszabadulhasson fájdalomtól.

SZERDA

20.50 / Duna II. Autonómia

Egy asszony élete (francia filmdráma, 2005) (97')



Normandia, 1820. A zárdai nevelés után Jeanne könnyű, szórakoztató illúziókkal lép a világba, és féktelen reményekkel érkezik szülei vidéki kastélyába. A számára kijelölt férfit azonnal megszereti, s boldognak érzi magát. A szívszorító történetben megismerhetjük a csalódásokat és vívódásokat, melyek révén Jeanne az élet realitásaival szembenéz, hűvös szívű asszonnyá érik. A nagy boldogság helyett megpróbálja az élet ritka pillanatait, a mosolyok melegét megragadni.

CSÜTÖRTÖK

15.04 / Bartók rádió

Csillagszóró – délutáni muzsika

Akár a fenyőfát díszítjük, akár a konyhában szorgoskodunk, akár már az istentiszteletra készülünk, érdemes bekapcsolni a Bartók rádiót. Az előadók között olyan neves művészeket találunk, mint Ton Koopman, Marie-Claire Alain és Luciano Pavarotti. A háromórás összeállításban felcsendül többek között: Bach: F-dúr pastorale BWV 590; Leopold Mozart: Gyermekszimfónia; Pez: F-dúr concerto pastorele; Franck: Panis angelicus; Esterházy Pál: Harmonia Caelestis – karácsonyi kantáta; Bach: Wachet auf, ruf uns die Stimme – korállelőjáték BWV 645; Corelli: g-moll (karácsonyi) concerto grosso; Ruppe: Karácsonyi kantáta.

PÉNTEK

23.35 / Duna Tv

Zenés bibliai barangolás (magyar zenés film, 2000) (74')

Válogatás a *Pál apostol*, *A Hegyi Beszéd* és a *Zsoltárok I–II.* című zenés filmekből. Hosszú évek óta nagy szakmai és közönségsikere van a *Zenés bibliai barangolás* című sorozatnak, amelynek állandó közreműködői Gryllus Dániel, Gryllus Vilmos, Sebestyén Márta, valamint a bibliai szövegek modern verselője, Sumonyi Zoltán. Edigi műsorokat Dél-Anatóliában, a Szentföldön, Thesszáliában, a Meteoráknál, Csíksomlyón, utolsó két epizódját pedig az egzotikus Jerba szigetén és azon az észak-afrikai úton forgatták, ahol az ókori római romvárosok az őskeresztények számtalan, művészettörténetileg is kiemelkedő emléket őrzik.

SZOMBAT

12.20 / Kossuth rádió

Rádiószínház

Molnár Ferenc:

A kékszemű

Bővelkedik karácsonyi történetekben a világirodalom. Molnár Ferenc is papírra vetett egy megható történetet. Az író az édes-bús mesébe nemcsak a reményt és a boldogságot csempészte bele, hanem azt is, hogy érdemes hinni a csodákban, még akkor is, ha az élet a maga megpróbáltatásaival megterheli. János és Annus már alig emlékeznek édesanyjukra, a jölkű szegény Bori Borcsa néne viseli gondját a két árvának. Egy nap egy díszes kirakatban megpillantanak egy próbababát, aki megtévesztésig hasonlít a kék szemű édesanyjára. És csodák csodájára az életellenes gondolt próbababá rájuk mosolyog...

VASÁRNAP

21.00 / Duna Tv

Egy makulátlan elme örök ragyogása (amerikai romantikus dráma, 2004) (108')

Joel döbbenet fedez fel, hogy barátnője, Clementine kitörtette az emlékezetéből eseménydús kapcsolatuk minden emlékét. Kétségbeesésben ő is felveszi a kapcsolatot az eljárás feltalálójával, dr. Howard Mierziakkal, hogy kitörttesse a lányt a saját emlékezetéből. De ahogy Joel emlékei fokozatosan eltűnnek, úgy ébred rá újra a Clementine iránti szerelmére. Agya rejtett zugainak mélyén olyan erők működnek, amelyek megpróbálják megakadályozni az eljárás sikerét. Ahogy dr. Mierziak és munkatársai szinte üzikhajtják Joelt saját emlékeinek útvesztőjén át, világossá válik, hogy Joel egész egyszerűen nem tudja Clementine-t kivenni a fejéből.

HÉTFŐ

22.00 / Duna Tv

Szerelme

(fekete-fehér, magyar filmdráma, 1971) (85')



Az ötvenes években Luca, a fiatal tanárnő hűségesen várja haza politikai okokból bebörtönzött férjét, Jánost. A régi barátok félnek, elzárkóznak a segítségre szoruló asszonytól. Luca feladatai között szerepel az is, hogy ellássa anyósát, és elhitesse vele, hogy fia filmet forgat Amerikában. A két nő különös kapcsolatának alapja, hogy ugyanazon férfi áll életük középpontjában. Egy nap váratlanul kiszabadul János, s a házaspár újrakezdi az életet.

KEDD

0.20 / m2

A nyúl én vagyok



1961. július 18-án az alig húszéves Dieter Morecket államellenes izgatás miatt elítélték. Állambiztonsági okokból a tárgyalás a nyilvánosság teljes kizárásával folyt. Ennek következtében a család – az érettségi előtt álló kishúg, Maria és az őket nevelő nagynéni – nem tudhatta meg, miért került börtönbe Dieter. Maria így egyetem helyett az élet iskoláját járja. Három év kell neki ahhoz, hogy végre megtérjen, mi folyik körülötte. Aztán a „sors” összehozza Paullal, a bíróval, aki elítélte Dietert.

SZERDA

20.00 / Duna Tv

Tosca

(olasz operafilm, 1992) (120')



Puccini *Tosca* című operája, melyet először 1900. január 14-én mutattak be Rómában a Teatro Costanziban, elsöre bukásnak bizonyult. Az opera külföldi bemutatója viszont meghozta a sikert, és egyre több helyen játszották. A mű televíziós változatát az opera eredeti helyszínein forgatták Rómában (Angyalvár, Farnese Palota, Sant'Andrea della Valle-templom) világhíres operaénekesekkel. A kritika szerint olyan, mintha Cavaradosi szerepét teljes mértékben Pacido Domingó irták volna.

CSÜTÖRTÖK

10.23 / m1

Szeretnivaló szörnyeteg (német vígjáték, 1999)



Benjamin Hofer sebészorvos kibírhatatlan ember hírében áll a kórházban. Egyedül a felesége, Anna tud banni vele. Az asszony azonban szülési komplikáció következtében meghal, így a doktor egyedül marad az újszülött Annával. Képtelen megbirkózni a rá háruló feladattal, így kénytelen bábiskort fogadni a kislány szülésznőjével, aki egyszerre joghallgató és taxisofőr emellett. Nehezen képzelhető el, hogy két ennyire különböző ember jól együttműködjön, de a szükség törvényt bont...

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Megmenti a nincstelent, a szegény embereket megsegíti. Zsolt 72,13 (Jak 2,5; Lk 1/39–45/46–55/56; Fil 4,4–7; Lk 1,68–79) Ma a tévében egy ismert segélyszervezet képviselői beszéltek egyre sokasodó munkájukról. Mennyi a szegény, a rászoruló, a magányos, a nélkülöző. Szeretetéséről beszéltek, hiszen ők, akik nap mint nap a legelestebbek mellett vannak, tudják, hogy milyen embermentésre van szükség napjainkban. Ami éhség is, de messze nem csak testi! Ha segíthetünk egymáson, ne mulasszuk el. S adjunk abból az örömből és bizonyosságba fordult reményből is bőven, amelynek ünnepe készülnék e napokban: hogy az ígért Megmentő, a Megváltó megérkezett ebbe a világba.

Hétfő

Krisztus mondja: „Amit csak kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek.” Jn 16,23 (Zsolt 72,12; Jel 3,7–8.10–11/12; Mal 2,17–3,5) Ha emberektől kérünk, csak remélni lehet, hogy megkapjuk, hogy megteszik, hogy nem felejtik el és hasonlók. De nem feltétlenül lehet készpénzre venni, hogy valóban úgy is lesz, amint várjuk. Jézus valami egészen más ígérettel szól tanítványaihoz. Amit kérünk – az ő nevében –, azt annak a gyermeknek a biztonságával, „merészségével” köszönhetjük meg, mint akinek szeretett szülője teljesítette kérését. Ez azonban csak hittel lehetséges. No de „bármit”? Hitünk, közelségünk, bizalmunk Istenhez kéréseink megfogalmazásában is segít, jó felé vezet.

Kedd

Jeruzsálemet hegyek fogják körül, népét pedig az Úr karolja át most és mindörökké. Zsolt 125,2 (1Kor 1,8; Jel 22,16–17.20–21; Mal 3,6–12) Irodalmi szépségű sor. Egy zarándok zsoldára, aki hosszú út után megérkezik a szent városba, és örvendezik. Az út, melyet jár, s amelyet mi is járunk, külső és belső út. Szép szimbólum a várost átölelő hegyek és a népet biztonságos, erős karjával védő Úr képének találkozására. Mai zarándokok, megszületett-e már szívünkben ez a mély, hálás Isten-bizalom? Az ünnep küszöbén van rá lehetőségünk: mélyedjünk el lelkünkben.

Szerda

A népek eljönnek mind, és leborulnak előtted, mert nyilvánvalóvá lettek igazságos ítéleteid. Jel 15,4 (Ézs 59,19; Róm 15,8–13; Mal 3,13–18) Mikor lesz végre igazság e földön? Jézus születése előtt feszült várakozás hatotta át a népet, majd megérkezett egy gyermek, aki nem úgy jött, nem úgy szólt, tanított, cselekedett, harcolt, amint várták. És nem dicsőn, hanem a megvetett keresztfán halt meg. Megbocsátásról beszélt, és lehajolt a bűnöshöz, a megvetetthez. Most még sokan nem értik, miként működik Isten ítélete, igazsága, de a hívó ember már most Isten tenyerén élheti életét. És akinek kegyelemből megadatik ez a hit, az leborul elé. S eljön majd a nap, az óra, amikor minden nép előtt minden nyilvánvalóvá lesz. Adjunk hálát, hogy már most itt Isten kezében, kegyelmében vagyunk.

Csütörtök

Az angyal ezt mondta a pásztoroknak: „Ne féljete, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz.” Lk 2,10 (1Sám 3,9; Mt 1,1–17/18–21/22–25; Róm 1,1–7; Mal 3,19–24) Ma délután elcsendesedik a város, leáll a forgalom, és az otthonokban fényeket gyújtanak. Mi ad örömet ezen a napon? A családi kör, az együttlét, az otthon melege? A gondterhelt felnőttek öröme talán a gyermekek örömeinek látása? A találkozás, a közelség, az egymás szemébe nézés, a megbékélés? Isten megörvendeztet minket: ezen az éjszakán fénybe borul minden, mert a találkozás, a megbékélés, a megbocsátás, a közelség – amelyet Isten vitt végbe értünk, nekünk – olyan csodálatos módon történt meg. Igen nagy öröm ez: a csendben, a sötét ég alatt, a csillagragyogásban közel lépett az Isten, békeséget hirdetett egy kis gyermekben. Végtelen szeretete testté lett Krisztusban. Áldott karácsonyt, áldott ünnepeket!

Péntek

Úgy szerette Isten a világot, hogy megszületett Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Jn 3,16 (Zsolt 109,26; Lk 2,1–14/15–20; Tít 3,4–7; Zsolt 2) Egy áruházban piros szívekkel voltak tele a polcok, hogy „a szeretet ünnepére” dekorációként vigyük haza őket, így csempésszük be életünkbe a szeretetet karácsonyra. Az Isten szeretetét ünnepeleljük ma, s minden korábbi előkészület, minden díszlet és eszköz céltalan, üres, értelmetlen és értéktelen, ha nem a lényegét látjuk. Ez a szeretet lejött a földre, és most, mikor a betlehemi gyermeket imádjuk, örömről és hálaunk ahhoz az Istenhez száll, aki mint Megváltónk egészen a Golgota keresztjéig ment el. Jézus, előtted állunk, téged köszöntünk, hozzád imádkozunk, köszönjük, hogy megmutattad, hogy milyen a szeretet!

Szombat

Énekeljétek, hogy milyen fenséges tetteket vitt véghez az Úr, tudja meg ezt az egész föld! Ézs 12,5 (ApCsel 6,8; Jn 1,1–5/6–8/9–14; Zsid 1,1–3/4–6; Lk 2,29–32) Mindig hálásan fogadják a szerkesztők, amikor a vallási (rádió)műsor zenei részéhez szólunk hozzá a hallgatók. Mert az ének – imádság. Az istencsicséret formája, mely összeköt ismeretleneket, közösségé avat, és felfelé emeli tekintetünket. Dühből, dachból nem lehet énekelni. Énekeljük ősink énekeit, és a mi új énekünket majd a jövő nemzedék énekei tovább. Misszió is, érték és még annyi minden; de a lényege, hogy nem magunkat hirdetjük, hanem az Urat dicsérjük általa, aki minden napunkon okot ad az énekre, az örömről.

■ KÖHÁTI DÓRA

Kedves Olvasóink! Következő lapszámunk 2010. január 3-i dátummal jelenik meg. Ára változatlanul 250 forint.

SZENTESTE – JEL 22,16–17.20.

Krisztus velünk van és lesz!

Szenteste az *Újszövetség* elejére, az evangéliumok első fejezeteihez, vagy az ótestamentumi próféciákhoz szoktunk lapozni. Az idén Bibliánk utolsó könyvének záró mondatait olvassuk és hallgatjuk gyülekezeteink közösségében. Karácsonykor ritkán kerül elénk innen prédikációs textus. Ritkasága javunkra válhat: megóvhat bennünket attól, hogy az ünnep üzenete helyett saját magunk elgondolásai, vagy valami általánossá vált, karácsonyira színezett hangulat körül forogjunk. Ha valaki arra vállalkoznék, hogy dallamot írjon ehhez a pár mondatához, inkább az ősi keresztény himnuszok, mint a sokszor már az áruházi forgatag háttérzenéjévé züllesztett melódiák között kellene ihletet keresnie.

A szokatlan alapige mélységes összefüggést tár föl Jézus Krisztus emberré létele és mindent újjáteremtő hatalma között. Sem az egyiket, sem a másikat nem ember találta ki, hogy andalító mese, vagy teljesületlen vágyaink ellenszere legyen. Az angyal – Isten szolgálattevője – hirde-

ti meg Máriának, hogy a születendő *Gyermek* Isten Fia. A pásztorok nemcsak úgy álmódják az örömhírt, hanem angyal szájából hallják, és maguk is Isten küldötteivé válnak, amikor továbbadják a karácsonyi evangéliumot. Az apostolok nem magukat propagálják, hanem a Megfeszítettet és Feltámadottat hirdetik, miután erre maga Jézus Krisztus rendelte őket. Odasorakoznak melléjük a szenteste igehirdetői is, hogy tanúskodjanak Isten testté lett szeretetéről. A gyülekezet pedig attól gyülekezet, hogy nem egy kitalált mesének ül fel, és nem a maga vágyait vetíti ki a jövőbe, hanem a befogadás készségével és alázatával fogadja az emberré szegényedett, értünk áldozottá lett és mindent újjáteremtő hatalmával eljövő Krisztus üzenetét.

Sem a befogadás készsége és alázata, sem a visszaváló könyörgés nem bizonyos beállítottság vagy típus sajátossága, hanem a Krisztust dicsőítő Szentlélek munkája köztünk és bennünk. Sem emberré születésének öröme, sem a „Jöjj, Urunk!” sürge-

tó könyörgését nem termelhetjük ki magunkból. Nincsen olyan emberfajta, akinek a természetéhez tartoznék mindez, de olyan sincsen, akiben ez az öröm és ez a könyörgés meg nem születhetné.

Az emberré lett, minden nyomorúságunkat megízlelt, és minden bűnünkért áldozottá lett, halálunkat halálával és feltámadásával megtipró Krisztusban való reménységgel nézünk jászolára, keresztjére, és várunk visszajöttére. De nem pusztán nézőseregként! A *Jelenések könyve* annak az egyháznak a könyörgését kiáltja Jézus felé, amely maga is részesült Krisztus szenvedésében, megaláztatásában, halálra szánt állapotában. Az emberré lett Krisztus küzdő egyháza él itt a földön. A küzdő egyház nem egyszerűen a saját nyomorúságát kínálja meg, hanem hitéért és hűségéért tusakodva részesül Krisztus szenvedésében. Ahogyan az Atya ajándékozó kezéből érkező Krisztus a kereszten az Atya kezébe ajánlja magát, Isten földön küzdő népe a minden hata-

lommal bíró Feltámadott felé nyújtja a kezét: „Jöjj!” Igénk a menyasszony képében mutatja a rá váró gyülekezetet. Mi sokszor inkább a gyámoltalan özvegy képében látjuk egyházát, fáradtan, elcsigázottan, pártfogásra szorulóan, akinek nem részvétre, „csalfa, vak reményre”, hanem az „Életerőre” van szüksége.

Jézus nem üt rá a feléje nyúló kézre, és nem dugja be fülét a sürgető könyörgésre. Hiszen a sürgetés az ő ígéretébe kapaszkodik. Idejében jön el, ahogy idejében öltött testet. Ahogy Mária remegő alázattal hajolt meg istenanyaságának híre alatt, és a „legyen velem beszéded szerint” ámenjével mondott igent az üzenetre, a gyülekezet úgy hajlik meg könyörgésével az *Eljött* és az *Eljövendő* előtt. A várakozásra kap erőt, hiszen nincsen saját tartaléka. A hite „olyan, mint a változó hold”. Az emberré lett és a minden hatalommal bíró Úr mégis gondoskodik rólunk.

A „Jöjj, Urunk Jézus!” mögött olyan arameus kifejezés áll, amely bontása szerint egyszerre jelenthet je-

AZ ÜNNEP IGÉJE



lenlélet és eljövételt. Az úrvacsora liturgiájának talán legrégebb imádsága: „Az Úr itt van!” és „Jöjj, Urunk!” Itt van kenyér és bor színébe rejtve, és eljön majd a színről-színre látás dicsőségében. Az Élő élteti népét az élet kenyerével és az örök élet itallával, addig is, amíg eljön. A „hamar” ígérete pedig akkor is megbízható, ha bennünket előbb szólítana el, mint eljövételének ígérete teljesül.

Szenteste, karácsonykor, ennek a felhangzó igeszakasznak a hallatán sem kell dallamot változtatnunk. A „Jöjj, Urunk!” prózája jól kihallható az „Ím, jászlad mellett térdelek” és a „Szent asztalod ma készen áll” dallamából is. Az anyaszentegyház oszthatatlan közösségében valljuk: „Krisztus közöttünk van és lesz!” Ámen.

■ FEHÉR KÁROLY

Imádkozunk! „Ó, fényes Nap, ó, szép Csillag, Téged vágyunk mi látni csak. Kelj fel, Napunk, fényességed űzze el a sötétséget!” (EÉ 149,4)

Oratio oecumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Nagy szeretetedben és üdvözítő kegyelmedben bízva hozzuk most eléd kéréseinket.

[Lektor:] Könyörgünk a teremtett világért és az emberiségért. Add, hogy karácsony ünnepén a te világért érzett szereteted áttörje a közönyt, a gyűlölet és a bosszú falait, az önteltség akadályait, a csillóság és a babona vakablakait. Add, hogy téged keressenek az emberek, és a szegénységbe született Krisztusban megtaláljanak. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk hozzád a keresztény-

ségért. Add, hogy Jézus Krisztus születésének ünnepén felfedezzük: nincsenek közöttünk különbségek, mert mind a te megváltottaid vagyunk, kegyelmed koldusai. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk hozzád magyar nemzetünkért. Kérünk, add Szentlelkedet vezetőinknek, hogy a te akaratod szerint töltsék be hivatásukat: vezetőkként, elsőként a rájuk bízottak szolgálóivá tudjanak válni – javunkra, gyarapodásunkra. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk Magyarországi Evan-

gelikus Egyházadért. Az egyház és benne a gyülekezetek nem a mieink, hanem mind a tiéd, Urunk. Add, hogy a te kezekben átérzzük egységünket és egymás iránti felelősségünket. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk hozzád gyülekezetedért itt, közöttünk. Könyörgünk közösségünk minden tagjáért: a neked örülnökökért és a téged keresőkért, az együtt ünneplőkért és a magányosokért, a boldogokért, a sírókért és a hívők közösségén kívül rekedtekért. Közülünk adj segítőket a segítség-szorulónak. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk szereteteinkért a közelben és a távolban, és könyörgünk azokért is, akiket nehéz szeretnünk. Viselj gondot róluk, éltesd őket kegyelmesen. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Szerető mennyei Atyánk, légy irgalmas nekünk, bűnösöknek. Teremts békét közöttünk és bennünk. Szent Fiad által vezess minket az üdvösségbe. Jézus nevében kérünk, hallgass meg minket.

[Gyülekezet:] *Ámen.*

■ HÁLÓ GYULA

Csak állnak a pásztoemberek, szokott, durva szavaik kitörölődtek, másokon köszörült és rágódó nyelvük mozdulatlan lapul száradó ínyükhöz, léha, nők után vágyódó szájuk meg-megrándul hangtalan, saját lelkük lihegése dermeszti tudatukat amint csupaszon, menekülhetetlenül, a tegnapi temethetetlen emlékeiktől bekerítve megadják magukat. Az Isten is azt kérdezi: Az ember ilyenkor mit tehet?

Csak állnak a pásztoemberek, míg varázsütésre zúdul lábuk elé az ellopott ruhák, a kizsárolt pénzek, a letagadott juhok garmadája, fülükben bezárhatatlanul süvít a cserbenhagyott barátok, a kiutált pásztoemberek, a szóra sem méltatott senki panasza, könyörgése és kiáltása, szemük előtt egymást ölelve ring, hullámszik a hiúságból megcsalt feleségek hada, és szomorú dalukkal körbejárják őket a gyáván visszaküldött abortusz-gyerekek, kik elől sosem lesz menekvés. S az Isten nézi a fájdalmas tömeget: Így nem szabad, de miért lehet?

Csak állnak a pásztoemberek, míg keserűséggel kipárnázott múltjuk egyre kényelmetlenebbül szúr és nyom, és gondosan egymásra épített magyarázataik inognak és recsegnak minden eresztékükben, az eddig jóleső hazugságok harmóniái elviselhetetlenül zürzavarosodnak, az önsajnálát puhán forró karjai

Betlehemi

most polipként fojtogatják őket, hogy levegőtlenül fuldokolnak csaló életük összepiszkított szövetében. S az Isten érthetetlenül vallja: Nekem még így is kellenek!

Csak állnak a pásztoemberek, ahogy sosem imádkozó kezeik birkózzák egymást jajgatásra az alázat légszomja közben, ujjaiuk kapaszkodnak a fellegeken túl, hogy megérinthezzék a csillagokat, s túl a csillagok örökkévaló urát, hogy két lábbal poklukban állva ne égjenek elevenen szénné. Isten már sírva mondja: Az angyal még nem mehet!

Csak állnak a pásztoemberek, már tudják, hogy nincs tovább, nincs folytatás, nincs holnap, megérdemelt a szünet nélküli kín, az élet tűnt el, már rég elveszett, mert eljátszották kockán vagy szóval, eljátszották gyáván pillanatfiliérekért, a folyton felelőtlen örömök élvezetért a furulyák táncát, a juhok bő tejét, a faragott botokat, a család kacaját, az igaz imákat, a becsület foszlányait. S az Isten végre remél, mert látja: döbbenet mindegyik megremeg.

Csak állnak a pásztoemberek. S az Isten szólítja angyalát: Le tudod-e győzni a halált és az emberben bűvő vadat, fölládozod helyettük magad, vállalsz értük kint, ezernyi bajt,

ereikbe belebújsz-e majd, vigyázol-e örökre rájuk, leszel-e ünnepi ruhájuk? S az angyal elfordul és hallgat, zokog és nekidől a falnak. És kérdi az Úr: Akkor ki megy? Kinek van bátorsága, kinek? És Jézus előlép: Én megyek.

Csak állnak a pásztoemberek, sorsukra várva tehetetlenül, várva éjjeli titkos útjaikon, várva törött családban, várva nemzeti gyászban, rezignált apró csalásokban, a vígság pótszereinek delíriumában, a függőségek bogos szövevényében, az elgyávult létezés labirintusában, a megtagadott tisztaságtól elhagyatva váratlan és hirtelen értik és tudják, hogy aki elindult a mennyből, most végre megérkezett és Betlehemben várja, várva várja őket, mint gyereket.

És mennek a pásztoemberek, érzik, ahogy a múlt leperog, a rossz többé nem ver gyökeret. Csoda történt: mind remél, szeret.

És mennek a pásztoemberek, bolond múltján egy se kesereg, már nem félnek, többé nem lehet. Ne gondold, hogy te ezt nem mered!

Most mennek a pásztoemberek, most mennek, most...



FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

KARÁCSONY ÜNNEPE – MIK 5,1–4A

A legkisebbek nagy esélye

Akárcsak két évezrede a napkeleti bölcsek, mi, huszonegyedik századi, napnyugati bölcsek sem nélkülözhetjük az ősi mikeási próféciában felragyogó világosságot, amely ragyogóbb, mint a betlehemi csillag fénye, amely először csak Jeruzsálemig, Heródes udvaráig segítette el az új királyt köszönteni igyekvő tudós csillagászokat. Ők az emberi ész logikáját követve a fővárosban, a királyi palotában keresték a jövőendő uralkodót. De hiába...

Létfontosságú teológiai alapigazság rejlik a jól ismert történet mélyén. Az ég jeleiből, a teremtett világból, teológiai szakkifejezéssel élve: az úgynevezett egyetemes kinyilatkoztatásból sok mindent megsejthetünk Isten nagyságából, titkaiból, terveiből. Elindulhatunk keresésére, sőt még a közelébe is eljuthatunk. De a személyes találkozáshoz több kell. Valami más is szükséges: Isten külön kinyilatkoztatása, élő és ható igéje.

Ha ott és akkor nem kerül elő az írástudók könyvtárából Mikeás útbaigazító szava „a legkisebb” Betlehemről, a napkeleti bölcsek csalódottan térhettek volna vissza távoli hazájukba.

A próféta szava minket, mai, kereső bölcseket vagy éppen kallódó, sodródó balgákat is útbaigazít, mert enélkül bizony mi is jó eséllyel eltévednénk korunk kaotikus lelki-szellemi labirintusában. Abban a világban, ahol minden eladó, ahol a karácsony a fogyasztás ünnepévé degradálódott. Reklámok harsogják: fo-

gyassz, vásárolj minél többet, minél nagyobb, minél drágábbat...

Ezzel szemben fedezzük fel a mikeási prófécia evangéliumát: „...Betlehem, bár a legkisebb vagy (...), mégis belőled származik az, aki uralkodni fog”

Karácsony öröme éppen a legkisebbeknek, a leggyengébbeknek, a legszegényebbeknek kínál új távlatokat, s ilyenekből jócskán akad 2009 válság sújtotta világában.

A Mindenható és Örökkévaló törekeny kisgyermekként, szinte hajléktalanként egy kicsiny település rongyos istállójának jászolbölcsőjén keresztül lép be az emberiség történelmébe, hogy Megtartóként betöltse küldetését, elvégezze megváltásunk munkáját.

Ő, aki öröktől szeret, nemcsak a jövőendő felé nyit távlatokat, hanem a múltat is segít összefüggéseiben megérteni. Az érkező Messiás gyökereiről így vall Mikeás: „Számazása visszanyúl a hajdankorba, a távoli múltba.”

Karácsony nem tűnő hangulat, nem futó kaland. Isten nem „flörtöl” az emberrel, hanem tervezetten, kitartóan, a kereszthalálig menően, hűségesen szeret. Ennek az áldozatos, küzdelmes szeretetnek a gyökerei egészen Ádámig-Éváig mennek vissza. Nem véletlen, hogy az „új Ádám”, Jézus Krisztus születését december 24-én, éppen Ádám és Éva neve napjának éjszakáján ünnepeljük. Már a Biblia első lapjain olvashatjuk a protoevangéliumot, a

nagy ígéretet annak születéséről, aki majd a gonosz kígyó fejére tapos.

Isten embermentő üdvterve fordult céljegyenesbe azon az első betlehemi éjszakán, amikor az Ige testté lett. Érdemes újra feltárni ezeket az ősi, ma is tápláló gyökereket, hogy hosszú távú karácsonyunk legyen, amelynek fénye kisugárzik a hétköznapokba is.

Manapság a környezetvédők gyakran ajánlják figyelmünkbe a gyökeres fenyőket, amelyek reménység szerint túlélnek az ünnepeket. Nem válnak hulladékká vízkereztre, mint gyökerüket vesztett, gyorsan száradó, agonizáló társaik. Mikeás szava is a gyökeres, tartós karácsony ajándékát kínálja.

A betlehemi gyermek születése az időszámítás sarokköve, az idő centruma, központja.

A huszadik század egyik legnagyobb magyar bölcsével, Pilinszky Jánossal együtt vallhatjuk, tapasztalhatjuk: „Isten beleszületett az időbe – ezért nekünk is módunkban áll kiemelkedni az időből...” Karácsonykor mi, percmemberek is kitörhetünk önző kis világunk börtönéből, és a megnyíló ég fényében felfedezhetjük örökkévaló távlatainkat.

A betlehemi csillag és a mikeási ige fényében ugyanakkor felismerhetjük, hogy aki megszületett, nemcsak a múltba és a jövőbe nyit kaput, hanem a jelenben is pásztorként vezeti az övéit: „A nyáj elé áll, és legelteti az Úr hatalmával (...) Ez lesz a békesség!” Így testesül meg

AZ ÜNNEP IGÉJE



Jézusban Isten békessége és áldása. Ezt adhatjuk tovább egymásnak minden karácsonyi jó szóban és tettben, mosolyban és simogatásban, spirituális és kézzelfogható ajándékban. Ez a legkisebbek nagy esélye és öröme.

Gazdag karácsonyi ajándékot kaptunk a Luther Kiadó adventben megjelent *Áldáskönyvén* keresztül is. A prédikáló fotókkal színesített kötetbe inkarnálódó „áldáskoncentrátum” ünnepeinket és hétköznapjainkat egyaránt áldottá teheti. Befejezésül ennek egyik karácsonyi áldásával köszöntöm Olvasóinkat:

*A magasságos Isten, aki érted is emberré lett,
őrizzen meg téged szeretetében.
Ajándékozza neked a gyermek bizalmát,
a kicsiség szépségét és erejét,
a holnap reménységét,
az ünnep békességét,
és töltsd be szívedet jelenléte örömeivel.*

■ GÁNC S PÉTER

Imádkozzunk!
Urunk, Te a legkisebben, egy gyermekben jöttél közel hozzánk. Mi is mindig közel lehetünk hozzád a gyermeklelkű egyszerűségben, tiszta, szép örömeinkben, szenvedéseink, próbák óráján is, az emberséges szeretetben. Tekints ránk a magas égből, tekints ránk emberek arcáról, és ajándékozz meg minket az igazi ünneppel. Ámen.

Oratio œcumenica

Urunk, Istenünk! Te vagy az egyetlen élő és igaz Isten ezen a világon. Kérünk, fogadd kegyelmesen imádságunkat, amikor most hozzád fordulunk kéréseinkkel.

Légy, Urunk, egyházzal, hogy az egész világon igazán hirdesse hatalmas nevedet az emberek között. Áldd meg az ige hirdetőit, hogy a Krisztusban kapott kegyelem híre általuk eljusson minden emberhez. Adj nyitott fület és nyitott szívet a gyülekezetek tagjainak, hogy ne csak meghallják, hanem be is fogadják mindazt, amit az első karácsonykor kezdte el éretük Jézus Krisztus által, és amit be is végeztél a Golgota keresztnél.

Urunk! Te légy hazánkkal, népünkkel és városunkkal. Te adj neked tetsző bölcsességet vezetőinknek, hogy a világ világosságának fényénél meglátva a helyes utat arra vezessék népünket. Add mindannyiunk szívébe Krisztus lelkületét, hogy békecséggel és szeretettel forduljunk embertársaink felé.

Urunk! Légy a testi-lelki betegekkel, az egyedül maradtakkal, a nélkülözőkkel. Te légy minden szükségűt szenvedő támasza. Öleld át, vigasztald és erősítsd őket karácsony hírének örömeivel. Minket pedig indíts a szeretet cselekedeteire mindenkor irántuk.

Légy, Urunk, az egész teremtett világgal. Te tartsd fenn a bűn rombolásával szemben, és vezesd akaratom szerint, ameddig bölcsességed fenn tartja létét.

Hallgasd meg imádságunkat, és karácsony fényével töltsd meg már most szívünket, hogy már ezen a földön a te világosságodban járhasunk, egykor pedig országod részei lehessünk Jézus Krisztus, a te Fia által. Ámen.

SEMPER REFORMANDA



„Látni való ebből, hogy Isten megdicsőíti azt, amit az emberek megvetnek. Az alázatosakra tekint. Ahogy írva van: »Kérubonok ül, és letéknak a mélybe.« A bethlehemi angyalok se mehettek fejedelmekhez és hatalmasakhoz, hanem néhány tanulatlan, alázatos laikust kellett felkeresniök. Pedig talán szívesebben álltak volna szóba a jeruzsálemi főpapokkal és írástudókkal, akik rengeteget tudtak Istenről. De nem! Szegény pásztorokat érdemesített e dicső kegyelemre. Holott a világ szemében senkik voltak. De mélyre is veti Isten azt, ami nagy!”

► Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

KERTÉSZ ESZTER

Esti ima

Seperj ki bennem, Erőskező, hogy gondolat ne bántson, rejtett zugok pormacska fészke nehogy magába rántsion.

Sepregess ki, rázd föl a párnám. Felnőttem, oltsd le rózsalámpám. Ablakom tárd ki éjszakára, hadd csituljon a tettek láza.

KARÁCSONY MÁSODIK NAPJA – ÉZS 49,13–16A

Emlékezet

„Nagyon elfelejtettük, hogy angyalok voltunk, / Kővér vánkösökba tömtük fehér szárnyaink.” (József Attila: Gyémánt)

Gimnazista leány mondja: „Édesanyám idén nem tart karácsonyt. Tudja, tanár úr, meghalt a mama, meg anyának amúgy is sok dolga-gondja van.” Egy évfolyammal lejjebiek ráerősítenek: „Tanár úr! Egyre többektől halljuk, hogy nem szeretik a karácsonyt.”

Bizonyosan így van. Amikor a tartalom elvész, elpárolog, lassan feleslegessé, sőt nyűggé válik vele együtt a forma is. Amikor elfelejtjük, mit is jelent a karácsony, a karácsonyfa természetpusztítássá lesz, az ajándékozás pénzköltéssé, az ünnep pedig gondná.

A karácsony a szeretet ünnepe – mondják. Talán kicsit jobban is szeretjük egymást ilyenkor. Aztán eltelik az ünnep – ahogy most is a végén járunk már –, és lassan elfelejtjük ezt az egymás felé forduló figyelmet.

Az evangéliumban azt olvassuk Máriáról, hogy mindazokat a dolgokat, amelyeket a pásztorok elmondtak neki – az angyal híradását, a mennyei kórus hangjait, amit arról a kisgyermekről zengetek –, megőrizte és forgatta szívében. Ez az ünnep megtartásának titka. Máriától ezt tanulhatjuk: az igét, az evangéliumot megőrizte és forgatta szívében. Mit után tölünk is elmennek a pásztorok – az unokák –, és elkezd hullani a túlvél, megmaradjon számunkra a lé-

nyeg: az evangéliumot forgassuk szívünkben.

Énekkari próbán új kottát oszt ki a karvezető. Aztán elkezd próbálni a művet. A szopránból egy régebbi tag felsóhajt: „Ezt már egyszer régen énekeltük!” Igen, valaha tudta, most mégis szinte újra meg kell tanulnia. Mennyire más az, ha egy közös történetre úgy reagál a hajdani osztálytárs: „valami rémlik”, vagy azt mondja: „Igen, pontosan emlékszem.” Az evangélium mindig friss és frissítő hír, nem elhomályosuló emlék. Ezért forgatja a szívében Mária nyomán a mai gyülekezet is. Hisszük és tapasztaljuk, hogy ha sikerül a karácsony tartalmát megőriznünk, akkor az ünnep szépsége is megmarad. Nem csak így decemberben.

Megvallom, csalódtam már az emberi emlékezetben. Olyan szépen hangzik, de szánalmasan szegényes önvigasztalás a gyászban: „Addig él, míg emlékezünk rá!” Bemohódott, ledől sárga kövek jutnak eszembe, amelyekben még kisilabizálható a felirat: „Soha nem felejtünk.” Ha az evangélium ügye, Jézus testet öltésének csodája emberi emlékezetünkre volna bízva, ma már nem volna miről beszélnünk.

Ézsaiás könyvének mai szakasza tovább viszi gondolatainkat saját emlékezésünknél. „Megfeledekzik-e csecsemőjéről az anya, nem könnyörül-e méhe gyermekén? Ha mások megfeledekzenének is, én nem feledkezem meg rólad! Íme, tenyerembe véstelek be.” Karácsony másodnap-

ján ezért ünnepelhetünk még: az Úr nem feledkezik meg rólunk.

Nem felejtkezett meg róluk az Úr, hanem elküldte hozzájuk Fiát. Ezt tapasztalta meg Zakariás pap, aki népe szabadulásáért könyörgött, amikor Keresztelő János és Jézus születését hirdette az angyal. Ezt tapasztalta meg Nátánaél, amikor Jézus megszólította őt. Ezt hirdette Pál apostol Titusznak és rajta keresztül a krétai gyülekezetnek: „Megjelent a mi üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete (...) Jézus Krisztus, a mi Üdvözítőnk által.” (Tit 3,4–7) S mi, akik hozzájuk hasonlóan nem találkoztunk Jézussal, velük együtt éljük át az újjászülő és megújító kereszt-ségünkre gondolva, hogy Isten nem feledkezett meg rólunk. Sőt minket egyenként, személy szerint különösen is szeret.

A kiáltás, a sóhaj azért számunkra sem ismeretlen. A két évezred távolsága, a hit szubjektív volta miatt mi is együtt szenvedünk a babiloni fogságban lévő nemzedékkel: „Elhagyott engem az Úr, megfeledekzett rólam az én Uram!” Sorsunk terhe alatt természetes ez a kifakadás. Amikor nem látunk kiutat egyéni gondjainkból vagy nemzetünk, a teremtett világ romlásából, amikor nem tűnik fel valódi alternatíva a kényszerűen elszennvedett szemben, akkor – ne szégyelljük – mi is felsóhajtunk: „Megfeledekzett rólam az Úr!”

Számomra ezért fontos a közösség. Mert nem számíthatok arra,

AZ ÜNNEP IGÉJE



hogy hitem mindig erős marad. Arra sem, hogy a Biblia betűje saját olvasatomban mindig felelni fog a bennem felvetődő kérdésekre. Azt olvastuk az evangéliumban, hogy a pásztorok mondták el a kijelentést, Mária pedig forgatta szívében. A közösség adja tovább az evangéliumot, a gyülekezetben keresztül válaszol Isten igéje a bennem felvetődő kérdésekre.

Amikor azt gondolom, azt élem át, hogy elhagyott engem az Úr, akkor a gyülekezet, a minket körülvevő közösség hirdeti, amit ők hallottak és láttak – pontosan úgy, ahogyan az Úr megüzente nekik –: hogy Isten nem feledkezik meg rólunk. A gyülekezet emlékeztet keresztiségre, hogy által megzsabadított, üdvözített és megújított, örök életre hívott el az Úr.

Mert a gyülekezet, a Krisztusban hívó közösség az Úr teste, amelynek ajándékain keresztül, a hirdett igén és a szentségeken keresztül újra és újra megtapasztaljuk azt, amit a pásztorok és Mária saját szemével láthattak, amiről Ézsaiás próféta már jövendölt: „...én nem feledkezem meg rólad!” Ámen.

■ BENCZE ANDRÁS

„Légy közelebb hozzám, ahogy csak lehetsz, / Most és mindörökké: imádságom ez. / Az aprókat áldd meg itt és mindenütt, / Elhessenek mennyben teveled együtt! / Légy közelebb hozzám, ahogy csak lehetsz, / Most és mindörökké: imádságom ez.” (EÉ 169,3)

KARÁCSONY UTÁNI VASÁRNAP – ÉZS 45,5–8

Állásfoglalásra készletve

Újabb adventet és lassan újabb karácsonyt tudhatunk már magunk mögött. Reménység szerint átéltek és megéltük az ünnepet, sajnos azonban sokszor azt kell megállapítanunk, hogy csak túléltük. Ennek is vége van! Mindenesetre sok mindent hallottunk és láttunk, ami az ünnep ilyen-olyan üzenetéről beszélt nekünk. Felállított miniatúr és óriási betlehemek, adventi sokadalmas vásárok a tereken, forralt boros esték, meleg lelkületű istentiszteletek a hideg templompadokban.

A mai nap kérdése az, hogy mi marad ezekből? Pontosabban mi marad az igazi üzenetből? Abból, hogy az Ige, Jézus Krisztus, testté lett értünk. Testté lett értem íté! Mit jelent mindez nekem?

A főtereket már kisöpörték, és szilveszteri díszeket tesznek ki. A külsőségek elmúlnak, de vajon belül mit élünk meg? A gyermekének, a képeslapok, de még a giccses betlehemek is arról beszéltek eddig, hogy megszületett a várva várt Megváltó. Most, a karácsony utáni nagytakarításban az a kérdés, hogy számunkra, a mi életünkben is megszületett-e a Megváltó? A bethlehemi Gyermekek helyét talált-e a mi kopottas és szegényes istállóinkban?

De hagyjuk az adventi és karácsonyi hangulat elemeit! Isten saját maga mutatta és mutatja meg a feleletet. Azt, hogy ő cselekszik életünkben. Ézsaiás próféta ebben a rövid részben is Isten számos tettéről beszél. Az eredeti szöveget vizsgálva a jézusi „Én vagyok...” mondások jutnak eszünkbe: Én vagyok az egyedül létező Isten!

– mondja az Úr. Én vagyok, aki felövezlek – körülveszlek – téged! Én alkotok világosságot és teremtek sötétséget. Én szerzek békességet, és én teremtek bajt.

Mit tudunk hozzátenni ehhez a felsoroláshoz mi magunk? Mi mindent tett meg Isten eddig az életünkben? Kipótolta hiányosságainkat? Segít a már-már elviselhetetlennek tűnő feszültségek hordozásában? Új munkahelyet ad az elveszített helyett? Ő az, aki családot ad a magányban? – Ne sajnáljuk arra az időt, hogy ezeket felidézzük magunknak, és megköszönjük Istennek.

De nem állhatunk meg itt. Nem ragadhatunk le Isten tetteinek még ennél a végtelen „listájánál” sem. Igeszakaszunk előtt néhány verssel ugyanis Ézsaiás prófétától is ezt halljuk: „Eltörlöm hűtlenségedet, mint a felleget, vétkeidet, mint a felhőt. Térj hozzám, mert megváltottalak!” (Ézs 44,22)

Ne felejtjük ezt el! A legnagyobb, leginkább „karácsonyi” és leginkább „húsvéti” tette Istennek az, hogy Jézus érdeméért eltörli a mi hűtlenségünket és vétkeinket is. Ha pedig halljuk ezt, akkor máris állásfoglalásra készlet bennünket Isten: elfogadjuk-e vagy nem?

Nincsen középút, és nincsen tartózkodás! Ahogyan Ézsaiás ellentétpárokról beszél – napkelet és nyugat, világosság és sötétség, békeség és baj –, úgy áll vagy-vagy viszonyban a mi állásfoglalásunk is. A Galata-levélből vett olvasmány (4,1–7) is arról beszél, hogy aki már Krisztusban van, az Isten fia, gyermeke.

Aki azonban még nem foglalt állást mellette, az még a törvény szolgája. Vagy szolga – vagy fű: ez a két lehetőség áll előttünk.

Akkor éltem meg leginkább ezt a vagy-vagy helyzetet, amikor először repültem az Amerikai Egyesült Államokba. Mivel éppen abban a pár percben nem voltam a helyemen a repülőgépen, amikor a bevándorlási papírokat osztogatták, megérkezve közölték velem, hogy e nélkül a papír nélkül nem léphetek be az országba. Várjak. Néhány órán keresztül – ami évtizedeknek tűnt – az arab bevándorlók között ültem. Történt ez három évvel a szeptember 11-i tragédia után. Hogyha meglett volna a megelőző papírom, már mehettem is volna tovább az egész napos utazás után, enélkül azonban egyértelmű volt a vagy-vagy kérdés: ameddig nincsen papírom, illegális bevándorló vagyok, akit bármikor kitoloncolhatnak. (Ez szerencsére nem történt meg.)

Ki vagyok én? Egy kitoloncolható magyar állampolgár? Egy evangélikus gyülekezeti tag? Egy a karácsonyi időszakot igazán megélni akaró keresztény? Itt is sok mindent sorolhatunk fel mindannyian. Istentől hallottuk az „Én vagyok...” mondásokat. Mit tudunk mi állítani magunkról? Hogyan tudunk állást foglalni? „Én vagyok, aki...”

Ézsaiás próféta nyomán ezt tudjuk mondani: Én vagyok az, akiért szintén megtörtént a szabadítás. Én vagyok az, akire ugyanúgy vonatkozik a magasból, Istentől harmatozó (folyamként ömlő) igaz-

A VASÁRNAP IGÉJE



ság. Hogyha ezt elfogadom, és állásfoglalásom emellett szól, akkor tarulhatok fel, mint a föld, amely befogadja a felülről harmatozó esőt. Így tud gyümölcsöt teremni általam a szabadulás – szabadítás –, és így tud csírázni, sarjadni az igazság bennem és általam.

Isten már állást foglalt mellettem. Felövezett, körülvelt és körülfont szeretetével, ahogyan Ézsaiás írja. Én magam ki vagyok? Milyen vagyok? Hogyan foglalkozok állást? Ha semmi változást nem hoz bennem a karácsonyi idő, úgy járok, mint akiknek nincsen bevándorlási papírjuk az Egyesült Államokba. Bármikor kitoloncolható leszek.

A kegyelem ideje azonban még tart. Isten igéje most is hangzik számunkra úgy, ahogyan az evangéliumi olvasmányban (Lk 2,33–40) Annáról írja Lukács: „...és beszélt róla mindazoknak, akik várták Jeruzsálem megváltását.”

A mostani, lassan-lassan lecsengő karácsonyi időszak is Jézusról beszél nekünk, akik várjuk megváltásunkat. Ehhez azonban állást kell foglalnunk. Helyet talál-e nálunk először – vagy újra – Jézus, az egyedül létező Isten egyszülött Fia?

■ PETHŐ JUDIT

Imádkozzunk! Istenünk! Add nekünk Lelkedet, hogy engedjünk formálódásnak! Áldj meg bennünket, hogy áldásá lehessen számunkra ez a mostani időszak is az örök élet reménységében! Ámen.

„Szabad-e bejönni betlehemmel?”

Adventi útinapló

► „Szabad-e bejönni betlehemmel?” – hangzott el a kérdés két nap alatt tíz helyszínen a Menyegző Társulat erdélyi körútján... A december első hetében tett adventi „fellépéssorozatról” a társulat vezetőjét, Végh Szabolcsot kértük beszámolóra.

A karácsony előtti visszatérést legutóbbi látogatásunkkor – a csíkszeredai templom szentelésekor – ígérték meg velünk lelkész és nem lelkész barátaink. Bármennyire szeretnénk volna is, időnk és energiánk nem engedte, hogy felkészüljünk egy komolyabb karácsonyi koncertre. Gondoltuk, ha nem is egy „egész estés” műsorral, de néhány népdallal azért meglephetnénk őket. Ennek összeállításán elmélkedve jutottunk arra az elhatározásra, hogy betlehemes játékkal készülünk, mégpedig úgy, hogy ne számítsanak érkezésünkre, úgy, ahogyan azt régen a gyermekek is tették, akik járták a falut, és mindenhová bekopogtattak előadásukkal...

Most örültünk először annak, hogy hosszú út vezet a Barcaságig, mert közben volt időnk szövegeinket tanulni.

Az ősbemutató Marosvásárhelyen, az evangélikus lelkész otthonában volt. Papp Noémi lelkésznek és gyermekeinek okoztunk elsőként meglepetést. Egy, a parókiahoz közeli utcában parkoltunk le, hogy ne keltsünk feltűnést. Nagyon hideg volt. Felvettük népi guñyainkat, elhelyeztük a szereplőket a betlehembe, hangszereinket kezünkbe vettük, és félve elindultunk a lelkészlakás felé. Félünk attól, hogy mit fognak szólni, fognak-e örülni, hangszereink nem hangolódna-e le ebben a hidegben, és hát a szövegek eszünkbe fognak-e jutni?

Mint annak idején a gyermekek, várakozással voltunk tele. Jól sikerült. Örültek. Meghatódtak. Örömmel indultunk mi is tovább a barcasági Négyfalu irányába. Egyetlen helyen tudtak csak az érkezésünkről, Hosszúfalu-Fürészmezőn Kajcsa László lelkész, akitől szállást kértünk néhány éjszakára. Érkezésünk másnapjának reggelén azonban ő is meglepődött, amikor négy pásztorok öltözött alak, hangszerekkel, csörgővel, botal – és persze a betlehemmel –

a kezében, kántálva jött befelé a kapuján...

Utunk ezután Csernátfaluba vezetett, Török László lelkész hajlékába. Éva, Laci felesége, bár könnyeivel küszködve ugyan, de meglátta bennünk a lehetőséget: a következő napon, vasárnap az istentiszteleten megjelenő hatvan gyermeknek milyen jó ajándék lenne ez a műsor. Ezért felkért minket a szolgálatra. Tudtuk, hogy még jó néhány helyszínen és kilométer áll előttünk, de erre nem lehetett nem mondani. Megígértük, hogy másnap délelőtt visszatérünk.



A Menyegző Értéktörző Egyesület által alapított társulat tagjai: Kulich György, Kulich János, Kulich Gábor és Végh Szabolcs

Csernátfaluból Tatrangra, Háromfaluba indultunk. Amikor Melinda, Székely Levente lelkész felesége meghallotta a zenészt és kántálást, először azt hitte, hogy a boricások jöttek be a kapun (hétfalusi csángó népszokás, melyet karácsony után járnak a fiatalok, házról házra járva táncolnak, és jó kívánságokat mondanak), majd rájött, hogy az még korai lenne.

Levente, aki mindig százötz százalékon teljesít, gyorsan magára kapta legszebb magyaros öltözetét, úgy várt bennünket. A büszke székely nem bírta sokáig, meghatódottságát nem tudta leplezni. Fondorlatosságában szintén azon gondolkodott, mint Éva Csernátfaluban, hogy másnap a tatrangi templomban is játszunk el a betlehemes. Amikor elmondtuk, hogy már elígértük, akkor szembesített bennünket azzal, hogy amott tízkor, Tatrangon pedig tizenegyor kezdődik az istentisztelet, úgyhogy ne problémázzunk ennnyit. Hát így esett, hogy ezt is megígértük.

Tatrang után visszamentünk Négyfaluba, Türkösre egy barátunk családjához, aztán Koszta István lelkészhez Krizbára. A legkedvesebb történet itt, Krizbán esett meg velünk. A betlehemes házikót fából készítettük, a benne lévő alakokat, Máriát, Józsefet, a kis Jézust, a királyokat és a pásztorokat pedig mézeskalácsból. (Itt köszönöm meg a balatonszárszói lelkészakadémia résztvevőinek – Varga Gyöngyinek és Csitári Boginak – a segítségét, akik elkészítették a betlehemes szereplőit.) Szóval a lelkészcsalád leg-

kisebb gyermeke, a négyéves Pistike nagyon szereti a mézeskalácsot. Először csak szagolgatta a fenséges, mézes illatú alakokat, majd egy pillanatban, amikor a betlehemes szem elől tévesztettük, leharapta az egyik király fejét. Ez a király nem aranyat, tömjént vagy mirhát, hanem önmagából egy darabot adott a kisgyermeknek.

A királyt hátrébb helyeztük, Enikőt, Pistike anyukáját pedig megnyugtattuk, hogy nincs ezzel semmi gond. Este hat körül járt az idő, amikor Apácára indultunk. Simon Laci arra már nem számított, hogy a Mikulás után még a betlehemesek is betoppannak estére. Tudniillik aznap volt az éves szokásos rendezvényük, amelyre Magyarországról, a Deák térről érkezett hozzájuk a Mikulás.

Másnap, ahogyan előre elterveztük, tíz óraker Csernátfaluban, majd tizenegyor Tatrangon istentisztelet. Nem tudjuk, hogyan, de mindenhová pontosan odaértünk. Dél körül járt



már az idő, amikor kaptunk egy telefon: szállásadónk, Kajcsa László lelkész hívott. Azt szerette volna velünk megbeszélni, hogy számíthatunk-e rájuk este hat körül, mert Hosszúfalu-Fürészmezőn családi alkalom lesz a csángó házban, jó lenne ott is bemutatni a betlehemes műsort. Természetesen igent mondtunk. Az evangélikus gyülekezet közösségi házában rengeteg gyermek és szülő

várt minket, és csakhamar velünk együtt énekeltek a népdalokat. Még volt egy utunk Sepsiszentgyörgyre Zelenák József esperes barátunkhoz és családjához. Gyermekek és szülői közös örömet, féltő szeretetet jó volt megtapasztalni náluk is. Így adódott, hogy mindösszesen nyolc családnál és három közösségi alkalmon sikerült bemutatnunk betlehemes előadásunkat.

Körutazásunk során megtapasztalhattuk, hogy mennyire örömteli lehet egy váratlan betoppanás egy család otthonába. Jó, hogy láthatuk a sokat megélt székely lelkészembert könnyeivel küszködve, figyelhetjük apró gyermekek csodálkozó tekintetét.

Reményeségünk, hogy előadásunk minden családnál és közösségben célt ért. És hogy mi volt a célunk? Igen, ez a legfontosabb. Szerettük volna, hogy ha azok a lelkészcsaládok, amelyek most adventben azon fáradoznak, hogy segítsék a mi családjaink, gyülekezeteink tagjainak felkészülését a karácsonyi ünnepre, kicsit megállhassanak, kapjanak egy kis ajándékot, megtapasztalhassák, hogy számukra is annak a személynek a jelenléte most a legfontosabb, aki ott a betlehemes ládika közepén fekszik egy kis jászolban, aki őérettük is eljött erre a világra.

„Áldja meg e Kisdéd e ház gazdáját, vele egyetemben egész családját, rokonságát, szomszédságát, falva határát. Töltse meg az Isten pincéjét, kamráját.”

■ VÉGH SZABOLCS

Karácsonyi jegyzetfoszlányok

Hány év lepergetkedések között, amíg egy decemberi éjben a válasz teljes bizonyosság lesz. Ó Isten fia! És kibomlik hitünk is, átszövi életünket. Karácsony szépsége átvilágol minden, fölragyog tisztán és egyszerűen. A megszületett Jézusban a teremtés minden fontossága kinyilvánult. Halljuk a jót, látjuk az igazat, a fölsimerés bátorságában átéljük keresztthalála szenvedését.

Az utca és a tér karácsonyi fényben ragyog. A szemközti házban fiatal család boldog gyerekekkel, mellette idős nő csendes magányban. Jobbra tőlem nagy közös ének zeng. „Mennyből az angyal...” Távobbb a nyolcvanéves öreg, kint áll most is, és a világba szétfutott gyerekeit hívja... A legszebb ablakokban mécsáng piszlákol: „Még élék!” – kiáltja valaki a jéghideg ágyából, de senki nem hallja. Bánat fojtogat, és mondom magamnak: Mi lenne, ha egyszer átmennék mindannyian a legnagyobb házba, az óriás szobába? A foszló kalácsból mindenkiel törnénk, és mosolyogva néznénk, a gyerekek között Isten hogyan próbálja vissza-illeszteni a kisiklott játékvonatot.

Keresztury Dezső. Vajon hányan ismerik a finom szövésű versek költőjét? Arany János életművének legjobb tudósát? Az örök tanárt? Bizonyára kevesen, hiszen az utóbbi években annyi ragyogó érték felejtődött el, vagy hullt a semmibe. Prózaírása it olvasva remek kisesszéket találtam a dunántúli táj sugárzásáról, az útbaindító mesterekről. Egyik töredékében, már búcsúzva az élettől, így üzen: „Úgy gyönyörködj a fiatalokban, mint akik téged folytatnak majd. De ne magad vágyait, emlékeit álmodd újra bennük: ne kényeztesd, ne ünnepeld, ne szidd, inkább szeresd és érdemük szerint becsüld meg őket. Légy okos ellenállás, jó gát, tiszta meder, hogy növekedjenek, mint súly alatt a pálma, hogy önerejükkel törhessenek utat maguknak, s ne nyelje el őket lápok iszapja, sivataghomok.”

Az éji sötétben karácsony csendes békéje. A kisdéd Jézus derengő fénye. Ki hitte volna, hogy két évezredet is túlél az apró láng, és az időt általragyogva melengeti a fázó világot.

■ F. F. L.

Betűk, szavak, mondatok – ajándékba

A levél

Kedves hagyomány a szeretetet jelképező karácsonyi ajándékozás. Bizonyára az idei ünnepen is sokan megtalálják a feldíszített fenyőfa alatt azt, amire szívből vágnak.

De lehetséges-e a szeretetnél? Az olyan elnyűhetetlen ajándéknál, mint amilyent Székely Éva úszóbajnoknő adott kis unokájának, Móciának 1982 karácsonyára, de életre szóló érvényvel. Hogy mi volt az? Nem titok. Bárki elolvashatta a Nők Lapjában annak idején: „Nagyon szeretném, ha Te egész életedben olyan ajándékokat adnál és kapnál, melyeknek nem áruk – hanem lelkük van. Ha sose szégyellnéd az érzelmeidet, mert meghatódni és érezni nem gyengesség, nem szégyen.”

Nagymamától kaphat-e szebb szeretetet az unoka, mint a törődést? Az olvasni tanuló Mócinak címzett, Életem első levelét kapod... című írás sorai annyira emberien melegek, hogy valójában többet is hordoznak a személynél, levélben elmondandó üzenetnél. (Nyilván ezért kerültek az újságba akkoriban, és gazdaságilag vérszegény környezetünkben ajándékötletként emlékezem rájuk most, tanácsolva a mostani nagymamának, hogy bátran vegyék át ezt a tippet. Emlékezetesebb – állítom! –, mint bármilyen drága játék.)

Mert a tárgyi ajándék bármilyen értékes lehet, de a szeretetnél nem nemesebb. A szeretetnél jobb-szebb ajándék nincsen. Hogy milyen társasjátékot, babát, képeskönyvet kapunk gyerekkorunkban, valljuk be, már régen elfelejtettük, ám szüleink,

nagyszüleink szeretetteljes ölelése örök emlékezetes marad.

A nevezetes kutya

Kedvelt időtöltésem magányos és dologtalan téli estéken – olykor akadnak ilyenek az írók életében – pihentetőül és a felfedezés izalmával régi könyvek megsárgult lapjait olvasgatni. Így tehetett valamikor dédnagyapám, a pusztacsaládi kántortanító is a falusi csendben.

Az idő elsárgította könyvek közül a legkedvesebb számomra a pályáját szintén kántortanítói kezdő Gárdonyi Géza Én magam című könyve, amolyan regényírási „melléktermékek”, hosszabb-rövidebb jegyzetek fiókról fiókra szaporodott gyűjteménye. Most, hogy beköszöntötték már a fagyos, sötét esték, kellemes szórakozás is könyvet olvasni fűtött

szobámban, kényelmes fotel ölében ülve, miközben nagy havazásokra, hóviharok muzsikájára emlékezem, s hallgatom nagytétényi lakásom szomszédságában lévő családi házak őrzoinek ugatását.

„Egy téli zord reggelen még aludtunk, mikor kinyílt az ajtó, s egy bundás kutyát tett be az apám.” Ez az ajándék fehér és vörhenyes szőrű, fekete szemű, játékos kedvű volt. Az író a következőképpen mutatja be kedvencét:

„A kutyát egy parasztember hozta, s mikor az apám megkérdezte, hogy mi az ára, az ember kitérően felelt: – Kutya zordon idő ez, uram! Vagyis rábizta az apámra, hogy adjon érte, amennyit akar. Apám jól mulatott a paraszt megjegyzésén, s hogy a kutyának név is kellett, lett a neve Zordon.

Ez a kutya gyorsan megnőtt. Mindig vidám volt és okos.

Nekem nem volt a faluban olyan játszóhárom, mint ez. Szinte elválaszthatatlan volt tőlem. Mikor szánkáltunk is, vidám ugatással rohant le velem a dombról, s kísért vissza, hogy megint lerohanjon.”

Az ajándékba adott betűk, szavak, mondatok, fényesen bölcs gondolatok, ha jól megbecsülik és őrzik őket a gyerekek vagy akár a felnőttek, biztosan maradnak meg az emlékezetben a legdrágább és legmodernebb tárgyi ajándéknál is. Ugyan nem viselik meg az ajándékozók pénztárcáját, ám hasznosak és értékesek, mert szívből-lelékből erednek. S az ember érzékeny lény, szeretetre vágyik. A Jézus Krisztus megszületésének örömhírével kopogtató ünnepünkön különösen.

■ ZSIRAI LÁSZLÓ

► Erdélyből kaptuk az alábbi írást, ahol a volt politikai fogoly papok (református, evangélikus és unitárius lelkészek) két-három évente összejönnek „megbeszélni sorsukat”. Mint mindig, legutóbb is kíváncsiak voltak, hogy időközben találkozott-e valaki egykori kínzójával, vallatójával. A régi politikai rendőrség, a Securitate hivatalosan megszűnt, tagjai elszéledtek. Áldozataikat érthető módon az a kérdés is foglalkoztatja, hogy mi lett ezeknek a rettegett embereknek a sorsa. A lelkészközösség egyik tagja nemrég – írói álneven – nyomtatásban is nyilvánosságra hozta élményeit. Az alábbiakban ebből a könyvből idézünk egy fejezetet.

A Jóvátétel-rend alapítója

■ SZENTGYÖRGYI ÁLMOS

Amint elhaladt a szászcsúri kavicsbánya mellett, már jól látszottak a lovagvári épületek. Az ott a tanácsház, előtte a piactér, kicsit elrejtve a mellékutcában az egykori Securitate székháza. „Nyolc hetet töltöttem a pincében” – gondolta Mező.

Képzletében egyszerre megjelent a betoncella, a fekete szemüveg, amellyel éjjeli kihallgatásokra felkísérték, egy-két fogolytárs, és sok eltorzult emberarc, az ördögi kihallgató tisztéké. „Szörnyű volt, elmúlt, kibírtam. Ne nézz hátra!”

Útközben társak haladtak a füvel benőtt úton, majd megelözték, ő nem sietett. De az egyikük melléje szegődött.

– Jó napot adjon Isten. A kolostorhoz?

– Odamennék – felelte Mező.

– Nem tűnik ismerősnek. Most megy először? Bizonyára maga is Jeromos atyát keresi.

– Még nem tudom, kit keresek. Egy régi ismerőst. Ki az a Jeromos atya?

– Ó, hát hozzá jön mindenki. A rendfőnök is kedves, de olyan kevés beszédű, hallgatag ember. Bezzeg Jeromos testvér! Neki mindenkihez van jó szava. Egyből eltalálja, kibeni lakik. Nála könnyű gyónni, még segíti is az embert. Nincs olyan bűn, amire ő azt ne mondaná: „Ó, ezt én jól megértem, fiam, valamikor én is elkövettem, de Isten megbocsát. Meg aztán amíg élünk, a jóvátétel jegyében élünk. Jóvá kell tenni, fiam, amit csak lehet.” A gyónás végén pedig mindig letérdel. Nemcsak Isten bocsánatáért imádkozik az emberrel, hanem mindenkitől ő maga is bocsánatot kér: „Ha valamikor valamit vétettem ellened, bocsásd meg nekem, fiam!”

– Különös ember lehet. Hogy néz ki? Miről lehet felismerni?

– Az éppen nem nehéz. Az ő cellája előtt állnak a legtöbben, az embernek néha egy-két órát is várnakoznia kell, míg bejut hozzá. Szép szál öregember, apró szemei vannak, fölöttük egy zsírcsomó, olyan anyajegyféle. Képzeld el, a komám, amikor nála járt, meggyóna, hogy bizony ifjúkorában sokat verekedett a mulatságokban. „Feloldoz-e atyám e súlyos bűnök alól?” „Feloldoz az Úr – mondta Jeromos atya. – Magam is verekedtem, olyanokat ütöttem, akik nem üthettek vissza, így az én bűnöm nagyobb. Mást is mondok, fiam: én magam is biztattam másokat, hogy embereket üssenek-verjenek. De Isten a bűnbánónak megbocsát. Meg hát van jóvátételi lehetőség, amíg élünk.” Azt beszélük, valami különös rend felállításán gondolkodik. Az lenne a neve, hogy A Jóvátétel rendje. Különös, ugye?

Lassan odaérték az Úr Színeváltozása-kolostorhoz. A kapus egykedvűen nyitott ajtót, hiszen naponta több tucat ember is kért bebocsátást. Mező előbb a rendfőnök atyához kopogtatott be. Éppen egy közepkorú asszony jött ki az ajtón. A főnök atya kézcsokkal búcsúzott. Mező arra gondolt, vajon szokás-e kézcsokkal búcsúznia egy tisztelendő atyának. Nem a szent embereknek szoktak kezecsokolni mások? „Ki tudja, most járok először kolostorban, változ-

nak a szokások.” A távozó asszony a kapuból kedvesen visszaintett az atyának. Bizonyára személyes ismerős, nem alkalmi látogató.

Az atya betessékelte Mezőt, majd helyet kínált. Nem szólt semmit, várt, hogy a látogató kezdje a beszélgetést. Mező elunta a hallgatást, megszólalt.

– Nagyon szép dolgokat hallottam az önök kolostoráról, hát eljöttem.

– Ez nem turistalátványosság, fiam – mondta a főnök. – Ez kolostor. Ide bűneik terhével jönnek az emberek. Szabadulást keresnek, lelki békeséget.

– Azt keresném én is, atyám.

A rendfőnök összevont szemöldökkel nézte. Egészen úgy, mint egy gyanúsítottat a vizsgálóbíró. Rendfőnök – gondolta Mező –, vajon azelőtt nem rendőrfőnök volt? Ki tudja. De aztán mindjárt elűzte magától a dévaj gondolatot. Talán nem menekült a régi világ minden elnyomó eszköze az egyház szárnyai alá?

– Min gondolkodol, fiam? – törte meg a csendet az atya. – Le akarod tenni a bűneidet? Gyónni szeretnél? Ajánlanám Jeromos atyát, ha éppen nincs nála senki. Itt mellettem, az első ajtó. Általában sokan szoktak nála lenni.

– Köszönöm, atyám, megtalálom. Isten áldja meg.

A másik ajtón éppen akkor jött ki Mező útítársa.

– Na, ilyen hamar?

– Igen, siettem, az atya ma fáradtnak látszik. Már volt vagy öt-hat ember előttem. Maga nem is gondolná, milyen fárasztó, már lelkileg értem, annyi emberi nyomorúságot, bűnt végighallgatni. Nyemjen csak, ne várokoztassa meg, Isten segítse.

– Magát is.

Mező belépett a szobába. Nem éppen ilyennek képzelt egy szerzetesi cellát. Sok könyv, számítógép, egy kis asztalon több iratgyűjtő hevert. Kelletlen emlékeket idézett. Nem

mondhatod, valamikor magam se élttem éppen szűzes életet. Hajh, sokat vétkeztem... Nos, nőről van szó, ezzel vétkeztem?

– Bár még tehetném, atyám! Már jó ideje inkább csak gondolatban vétkezem. Úgy vagyok vele, ahogy egyik székely atyámfia szokott imádkozni, hogy azt mondja: „Uram, ha már a tehetséget elvetted, miért hagytad meg a kívánságot?” Rossz helyen tapogatózik, atyám.

Jeromos atya egészen finoman mosolyra igazította az ajkait. Különböztet magá volt a szigorú fegyelmezettség. Mező csak most nézett jobban az arcába. Az apró szemek, a szemek közti zsírcsomó; tényleg, ez senki más nem lehet, csak ő. Világosan emlékezett erre az anyajegyre. Valahogy ezt látta meg először, amikor a ki tudja hányadik felocsolás után feltekintett, éppen az asztalnál terpeszkedő őrnagy úrra.

– Akkor hát a szesz vagy más szenvedély ural? – kérdezett tovább az atya.

– Nem ihatom, a májam nem bírná. Legfennebb ünnepen, egy-két pohár bort. A szenvedélyem se visz többre annál, hogy néha a kártyáimat rakosgatom unaloműzéseként.

– Az anyagiak, a pénz rabságában élsz talán?

– A pénz nem kísért, atyám. Több pénzem van, mint amennyit elkölthetnék abban a kicsi időben, ami nekem még hátravan. Tisztességesen megélek a nyugdíjaimból.

– Többféle nyugdíjad is van, hm. Ez szép. Jó dolog megelégedettnék lenni. Akkor most már te mondd el, milyen nehézségtől akarsz szabadulni, miért jöttél a kolostorba, s miért éppen hozzám.

– Az álmod nyugtalanít. Minden éjszaka ugyanazt álmodom.

– Kiről szoktál álmodni, fiam? Ez talán mindent megmagyaráz.

– Nem kiről, hanem miről. Egy székéről szoktam álmodni, atyám.

hogy nem fáj. Engem csak az a szék nyugtalanít: hogy vajon kit találtam el? Hol van az illető, egyáltalán él-e még?

Jeromos atya hosszabban elgondolkozott, mielőtt felelt volna. Aztán csendesen megszólalt.

– Ne kutasd a múltat, fiam. Nézz inkább a holnap felé, amíg idő van. Tudod, én most szeretném megvalósítani régi álmomat. Új rendet szeretnék alapítani, a Jóvátétel rendjét. Mindent, amit jóvátehetünk az életben, jóvá kell tennünk.

– Igen szép elgondolás, atyám... De hát honnan tudja, kit találtam el azzal a székekkel? Meg azt, hogy hol történt az eset? Tudom, hogy ön szent ember, bizonyára valami prófétai látással is bír...

– Nézz csak rám, fiam, mindjárt megtudod.

Ezek a szemek, az anyajegy, az arc: tényleg minden talál. Csak a hang szelídebb. Valamikor jóval erősebb, harsogóbb volt. De hát „akkor olyan volt a helyzet”.

– Őrnagy úr? Blága őrnagy úr? – suttogta Mező. – Tényleg az őrnagy úrnak tetszik lenni?

– Valamikor az voltam, Isten bocsássa meg nekem. Embereket vertem, kínoztam. Sőt van ennél nagyobb bűnöm is. Amikor Örményváson a börtönparancsnokságon politikai tiszt lettem, rabokat válogattam ki, s azokat biztattam, verjék ki a többiekől azt, amit a vallatásnál elhallgattak. Bizonyára emlékszel az úgynevezett reedukálásra, az átnevelési programra? Ott, Örményváson én álltam mögötte. De már régen megvilágosított az Úr. Most már neki szolgállok. Igyekszem jóvátenni, amit vétkeztem. Ellened is, fiam.

Egyszerre térdre rogyott Mező előtt, és így folytatta:

– Megbocsátsz, fiam? Kérlek, bocsásd meg nekem, Isten is megbocsát.

– Én nem haragszom, atyám. Ami történt, mind nem véletlenül esett

Gruia volt a megyei nagyfőnök, ő parancsolta a verést, az ájulást utáni felöntözést, az ételmegvonást, mindent. Mi csak végrehajtottuk, tudod. De nem kicsinyitem az én bűnöm. Azért vagyok itt, hogy vezekeljek. Keresem a jóvátételt, s másoknak is azt ajánlom. Neked mivel fizethetnék, fiam, azért, ami fájdalmat neked okoztam?

– Hagyjuk ezt, atya. Inkább azt mondja meg, ki volt az, akit a székek eltaláltak, s ha él, hol van? Szeretném megkeresni őt is. Meg azokat is, akik azt a bizonyos átnevelést végezték; elvégre ők is rabok voltak, sőt kétszeresen is. Mi lett az őrmesterrel, akit eltaláltam, s a többi tiszt és altiszt elvtársakkal?

– Várjunk csak... Hát igen, többen is az egyház oltalmát választottuk, de akiről beszélsz, az nincs közöttünk. Amikor december 22-én a nagy menekülés volt, tudod, ott szökdöztünk át a székházunk hátsó udvarán a kerítésen, mindenki eldobta a fejfedőjét, igyekezett az egyenruhától is szabadulni. A te majomképű őrmestered, Purdescunak hívták, de magunk között csak Purdénak emlegettük, nos, a Purde látta, hogy a tömeg elől nem menekülhet, félelmében a szolgálati fegyverével agyonlőtte magát, Isten bocsássa meg neki.

– Akkor hát őt már nem kereshetem fel – sóhajtott Mező. – Kár, nagy kár. Meg akartam kérlelni: ne haragudjék, hogy éppen ő állt a felkapott székek útjában... De alkalomadtán megkeresem az „átnevelőket”, már aki még megtalálható közülük. Tudom, egyeseket elítéltek, a főkomposokat talán ki is végezték...

Egyszer csak felcsillant a szeme, mint aki valami felfedezésre jut.

– Atyám, ha még vannak az egykoriak között, akik beléptek vagy belépnének a Jóvátétel rendjébe, nem kellene nekik egy külön kolostort alapítani? Együtt könnyebb lenne emlékezni meg jóvátenni az egykori vétkeket.

– Magam is gondoltam rá, fiam. De hát, tudod, ma minden a pénz. Anyagiakra kell szert tennem, anélkül nem kezdhetek hozzá. Pénz kell, sok pénz.

– Adhatnának az egykori kollégák, elég szép nyugdíjat élveznek. Addig is fogadjon el, atyám, ötszáz lejt tőlem kolostoralapra.

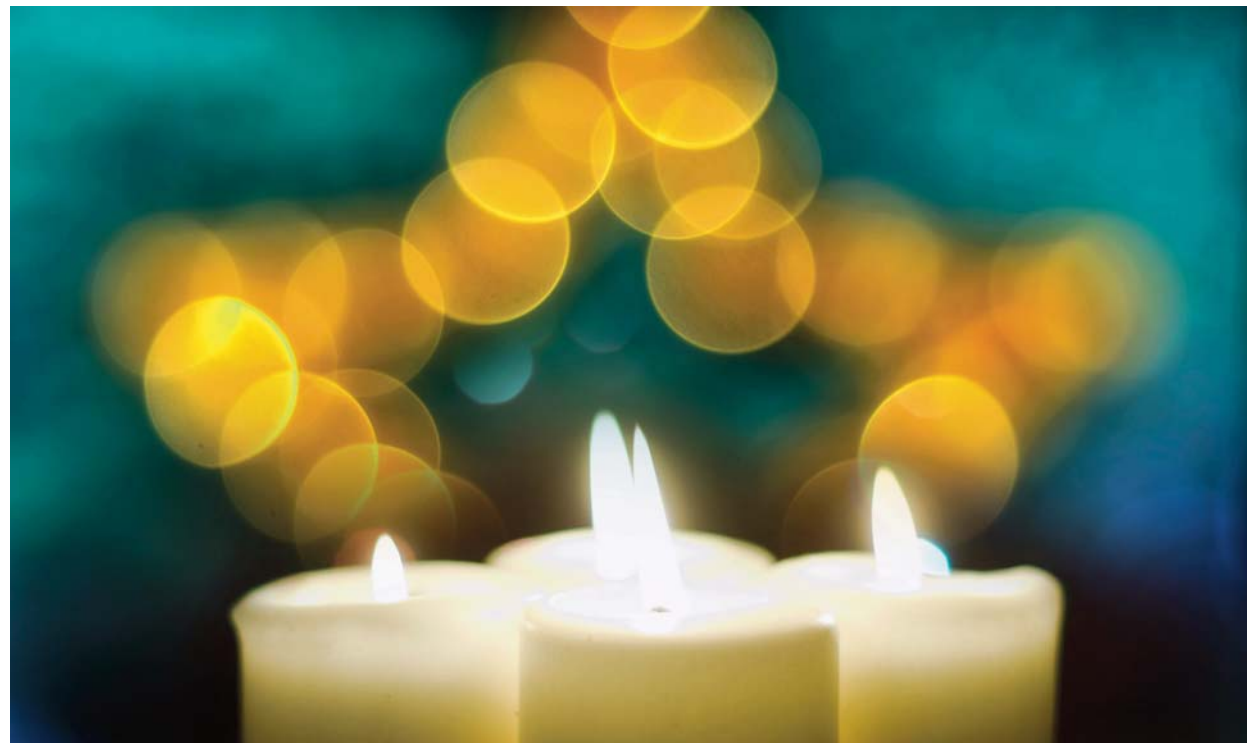
– Nem lesz kicsit sok?

– Hagyja csak, telik a „dutyipénzből”, amit a négy évem után fizetnek. Hadd hirdesse valami a jóvátételt az én részemről is. Nem is akarom tovább feltartani, atyám, Isten fizesse meg a fáradozását.

Amikor kiment, még egyre az alapítandó kolostoron járt az esze. Mi lenne a neve? Még egy Úr Színeváltozását nem lehet alapítani, ha már van egy ilyen... De lehetne valami hasonló, talán az Elvtársak Színeváltozása. Hm, egészen jól hangzik.

Erre a pajzán ötletre kicsit elmosolyodott. Megbékélten ment hazafelé. „Ma éjjel nyugodtabb lesz az álmod. Megtettem egy lépést az új úton. Talán még engem is felvesznek a Jóvátétel-rendbe.”

A közölt részlet a szerző *Élő Kísértetek* című kötetének egyik fejezete



FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

valami remete lakhelyére, inkább nyomozóirodára vagy egy kutató dolgozószobájára emlékeztetett.

Jeromos atya összekulcsolt kézzel fogadta. Már is beszélni kezdett.

– Nem fontos, hogy ki vagy, fiam. A lényeg az, hogy bűneiddel kerestél meg. Térjünk hát a tárgyra. Majd én kérdezek, hogy megkönyítsem a dolgodat. Na hát: nők? Bátran

– Különös. Egy székéről, azt mondd? Miféle álmod lehet egy székéről?

– Azt álmodom, hogy ülök fáradtan egy széken. Velem szemben többen ülnek, állnak, üvöltöznek. Aztán nekem esnek ököllel. Én pedig felkapom a széket, amin ülök, és odavágom közéjük. Úgy emlékszem, egyiküket alaposan eltrafáltam. Utána ismét nekem esnek, vernek, de vala-

meg. Minden benne volt a nagy-könyvben. Maga kihallgató tiszt volt, én meg rab voltam. Mindenkinek el kellett játszania a maga kiosztott szerepét, ennyi az egész. Ki az ártatlan, ki a bűnös? Attól függ, kinek milyen szerepet szánt a Nagy Rendező, nem?

– De igen, fiam. Csak hogy tudd: nem én voltam a legfőbb irányító.

Megszentelt karácsonyok

Beszélgetés Makovecz Imre építőművésszel

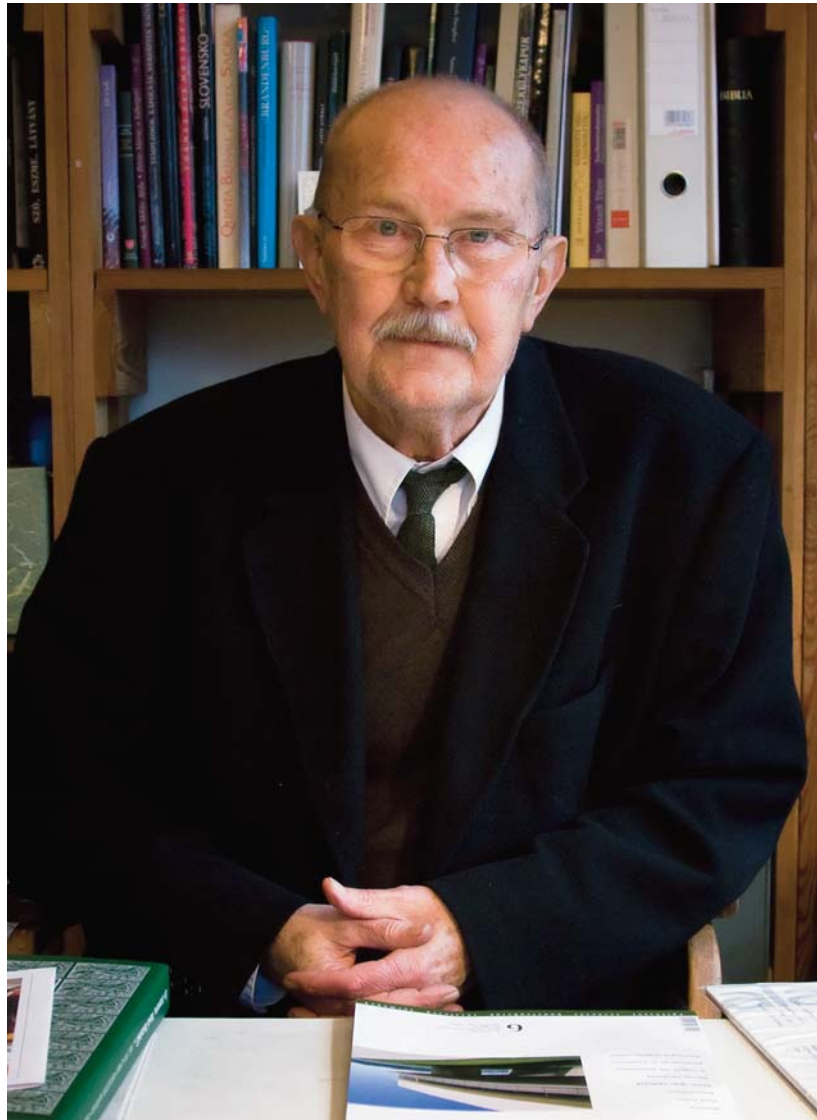
► Dolgozik, vagy úton van. Most éppen zsúfolt íróasztala fölé hajol: szikrázó gondolatait veti papírra. Észre sem veszi, hogy beléptem, finom vonalat húz, ezután fogadja köszönésemet. Szenvedélyes ember: barát, vendégre, városra, hazára oltalmazó szigorral tekint. Határozott, erejét ha megoszthatja másokkal. És mindezek mögött ott van Budapest, a darabokra szakított Kárpát-medence. Rendíthetetlenül teszi a dolgát: járja az országot, Szlovákiát, Romániát, Beregszászt. És mondja tapasztalatát, hogy amikor munkáról, szolgálatról van szó, akkor nincs különbség magyar, román és ruszin között.

Töprengünk, honnan indítsuk a beszélgetést, hiszen annyi mindent kellene érinteni. Föláll, az adventi koszorú gyertyáiból kettőt meggyújt, pillanatra elcsendesedünk, aztán kezdi vallomását.

– Advent az óriási hiány jegyében végrehajtott felkészülés. A hiány a bűnök és mulasztások közepette Krisztus hiánya. A megváltásé. A megváltás forrásának hiánya. Honnan várjuk a Megváltó megszületését? Mit mond az írás: Galileában egy szűz megszül egy fiúgyermeket. És ez a szűzen fogantatás a feltámadás lehetőségét hordja magában.

– Az adventi várakozásról őriz-e valami kedves emléket?

– Óhatatlanul eszembe jut egy tipikusan adventi folyamat és egy áldott emlékü, nagyszerű ember, Józsa Márton. Vele a nyolcvanas években, a kommunizmus végétizedében Siófokon megépítettük a lutheránus templomot. Normál kivitelező, aranyos kis cég építette az egészet. Első napon Marci bácsi hulladék fából összetákolta egy kecskelábú asztalt, és



FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

Névjegy

Makovecz Imre 1935. november 20-án született. A magyar organikus építészlet meghatározó alakja. 1959-ben szerzett diplomát a Budapesti Műszaki Egyetemen. 1981-ben megalapítja a MAKONA Tervező Kiszövetségét. 87-től a Nemzetközi Építészeti Akadémia tanára. 1989 óta a Kós Károly Egyesülés tagja, 1990-ben Kossuth-díjjal tüntették ki, 1997-ben a Francia Építészeti Akadémia Nagy Aranyérmét, 2003-ban a Prima Primissima Díjat vehette át. Főbb művei: a sárospataki művelődési ház (1972), Farkasrét, ravatalozó (1975), Dobogókő, síház (1979), Siófok, evangélikus templom (1986), Paks, római katolikus templom (1987), a sevellai világiállítás magyar pavilonja (1990), Lendva, színház (1991), Stephaneum, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Piliscsaba (1995), Csíkszereda, templom (2001).



A Makovecz Imre tervezte siófoki evangélikus templom kívülről...

mögé ágakból ráerősített egy keresztet. Ezt állította föl az út és a jövendőbeli templom közé. Amikor megjöttek a melósok, ő már ott állt, és azt mondta: „Mától kezdve minden reggel zsoldárokat énekelünk.” Azt felelték az emberek: „De hát, lelkes uram, mi nem tudunk zsoldárokat.” „Majd megtanuljátok” – biztatta őket. Összeszedte a munkásokat, és minden reggel énekeltek. Mire elkészült Isten háza, fújták a szebbnél szebb zsoldárokat.

– A felszenteléshez külön „kórust” alakítottak?

– Mikor felszenteltük a templomot, úgy zengett, mint soha máskor. Szépen és boldogan.

– Mennyi idő alatt készült el az épület?

– Ez a hosszú folyamat – hiszen több mint egy évig tartott – hasonló az adventi lelkiállapothoz. Mert tudjuk, hogy megérkezik a befogadó, belül zengő, kifelé a Megváltót mutató épület, amelyre összeszerveződünk. Meg akartuk valósítani. Ezután Józsa Marci bácsi, ahogyan az idősekhez illik, elment. De lám, olyan erős az emléke ennek az Erdélyből származott embernek, hogy most is idehoztam erre az ünnepre.

– Épül-e most új temploma?

– Nem épül. A kolozsvári református templomot átadtuk, abban is zengett az ének. Jóval korábban átadtuk a csíkszeredait, és még sorolhatnám tovább. Most éppen Rákos-

kerre terveztem ökumenikus templomot, ahol katolikusok, lutheránusok, reformátusok, szombatisták együtt vannak. Sajnos a katolikus kilépett a társaságból. Megpróbálók ide Rákoskerre olyan házat emelni, ahol maga a torony egy olyan sajátos emberi kreatúrát idéz meg, amely a kereszténység különböző változatait képes megjeleníteni.

– Mit jelent az advent személyes életében?

– Az advent részben minden reggel és este megjelenik bennem. És megjelenik a munkámban is. Úgy gondolom, a Megváltót várni nem passzív várakozást kell, hogy jelentsem, hanem kemény és őszinte szembenállást mindazzal, ami mulasztás és bűn. Hogy a karácsonyt olyan testi és lelkiállapotban éljük meg, ami alkalmassá tesz bennünket a Gyermekek befogadására. Ha ezt nem tesszük meg, marad pusztán a karácsonyi bevásárlás, marad a Witzmeister formájú Mikulás, az árvalányhaj, és maradunk adventi és karácsonyi énekek nélkül. Test és lélek felkészítése nélkül. A katolikusoknak, lutheránusoknak, kálvinistáknak és a többieknek azt javaslom, hogy kezdjenek el adventi énekeket tanulni.

– Melyik legyen az első?

– Mondjuk ez: „Ébredj, ember, mély álmodból, / megszabadulsz rabságodból. / Közelít már üdvösséged, / eltörlök már minden vétked. // Elküldé az Úr angyalát, / Hogy köszöntse Szűz Máriát, / kinek tiszta szűz méhébe / Alászállt az örök Ige.” Erről beszélünk eddig... És így tovább, van még sok... Itt bent a MA-

tíz éves voltam. Mindent szétlőttek, ami elébük került. Minket már elfoglaltak, az Istenhegyi út 28. pincéjében húzódtunk meg, amikor ösztüzet nyitottak a Várra. Először romboló bombákat lőttek, és amikor már elég zúdítottak, akkor következtek a gyújtóbombák. Égig erő lánggal égett a királyi vár. Felnőttek és gyerekek a kerítésbe kapaszkodva néztük és sírtunk. Túl voltunk azon a karácsonyon, amikor légiriadó és közeli lövések hallatszóttak, amikor a zsidóüldözés, a deportálások, a végjáték zajlott.

A következő karácsonyon, az elképesztő nyomorban, az élelem nélküli szegénységben a szüleim használt ruhát vittek vidékre hátizsákokban, túlszűfolt vonaton, és a falusiakkal elcserélték zsírira, kenyérré, krumplira, egy-két darab húrra. Karácsony táján már legtöbbször nagy havak voltak. Apám elindult a Sváb-hegy tulsó felére, és kicsi fenyőfát vágott ki titokban. Mások is ezt tették. Boldogan énekelünk az apám hozta ágak mellett. Mi, gyerekek azt hittük, a Jézuska hozta – mint ahogyan ő is hozta. És finom volt az egyszerű vacsora: a főtt krumpli. Az 1945-ös karácsony ilyen volt a családomban. A gyerek nem a környezete megpróbáltatásából él, hanem az anyja szívéből és az apja akaratából.

– És milyenek a mai karácsonyok?

– Ma, amikor a gyermekeink, azok gyerekei, sőt a nagyobbik fiam unokái is élnek már, más a karácsony. Szenteste feleségemmel együtt vagyunk, énekelünk, meghozza a Jézus-



...és belülről

KONÁ-ban advent idején minden nap leülünk, és ezeket énekeljük. Az újak most tanulják, a régiek fújják. Azután karácsonyi pásztorjáték következik, amelyet a vándoriskolások fiatalok játszanak el. (A Vándoriskola posztgraduális képzési forma, három és fél évig tart egy fiatalnak, aki fél-fél évet tölt a Kós Károly Egyesülés egy tervezőirodájában, majd mestermunkát kell letenni, úgy, mint régen.)

– Közeleg a szenteste. Milyen emléket őriz a gyerekkori karácsonyokról, és hogyan készül a mostanira?

– Mikor bejöttek az oroszok, én

ka, amit meghozott, a szép fát és a többi. Karácsony másnapján összejön az egész család, és akkor jó néhányan vagyunk, énekelünk, finomakat eszünk, a gyerekek boldogan mesélik, hogy mit kaptak. Nincs szívünk lebontani a karácsonyfát, azért, hogy sokáig állhasson, az idén ezüstfenyőt fogunk venni...

Nagyon kell az ünnep. Az elcsendesedés és a megerősítés. Mulasztások és küszködések között telik el az élet. És még így is van kegyelem. Én annyi gáncs ellenére is bízom a magyarság megmaradásában, a jövőnkben.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Egybetartozó edények

Pál és a rómaiak

Ahogy a könyv alcíme is jelzi (*A Római levél kortörténeti olvasata*), nem szokványos Római levél-kommentárt tart a kezében az olvasó, aki belelapoz *Pecuk Ottó* református teológus doktori disszertációjába.

Maga a szerző is megjegyzi első, kutatástörténettel foglalkozó fejezetében, hogy szakítani akart azzal a klasszikusnak mondható megközelítéssel, amely a *Római levélre* mint időtlen dogmatikai összefoglalásra (*compendium Christianae religionis – Melanchthon*) tekint, s nem egy valódi, konkrét közösségnek jól körülírható történeti szituációban íródott valódi levélre. Figyelmeztet ugyanakkor arra is, hogy a külső, kortörténeti bizonyítékokat nem lehet kijátszani a levél belső bizonyítégtelével szemben: a két szempont egymást feltételezi és segíti.

Ez a kiindulópont szükségessé teszi a szűkebb és tágabb kortörténeti helyzet megvilágítását, *Augustus* valláspolitikájától és a római állami és népies vallásosság formáitól a zsidósággal és a kereszténységgel kapcsolatos antik irodalmi forrásokon át a római zsidóság és kereszténység státusáig és Pál sajátos missziós szituációjáig. Az utóbbi két tényező közvetlen és konkrét módon kapcsolódik a levél mondanivalójához.

A szerző rámutat a zsidósággal (s később a kereszténységgel) kapcsolatos ókori közvélekedés kettősségére: a következetes egyistenhit kiváltotta tisztelet és a zsidóság etnikai elzárkózása által kiváltott antik pogány antiszemitizmus ambivalenciájára. A fiatal keresztény közösségek kezdetben, a zsidóságon belüli mozgalomként, osztoztak ezekben, később azonban, amikor a pogány eredetű keresztények maguk mögött hagyták a zsidóság megkülönböztető jegyeit (körülmetékedés, étkezési és szombatnap szabá-

kérdésre is igaz. Aki a saját meggyőződése miatt képes megtagadni a másikkal a közösséget, az kigúnyolja az evangéliumot, amelyben Isten mindkét felet megbékéltette önmagával, érdemtelenül és feltétel nélkül. Isten igazsága, amellyel megajándékozta az embert, „kapcsolati igazság”.

Az apostol rámutat arra is, hogy csak egy belsőleg erős, szolidaris közösség nézhet szembe a külvilág, a hatalom- és dicsőségcentrikus római társadalom gyanakvásával, fenyegetéseivel. Ebben a kontextusban kell értelmeznünk a Róm 13-ban az államhatalomnak való feltétlen engedelmességről szóló passzust is: ez sem időtlen, a mindenkor aktuális hatalomhoz való szervilis alkalmazkodásra buzdító szöveg, hanem egy marginalizált, veszélyeztetett közösség túlélését segítő életstratégia.

A kortörténeti olvasat nagyban segíti a levél egyik legnehezebb részének, az Izrael sorsával foglalkozó 9–11. résznek a megértését is. Ennek a szakasznak az az alapproblémája, „hogyan bízhatnak meg Istenben a pogánykeresztények (...), ha Isten elhagyta Izraelt szemmel látható hitelensége miatt” (276. o.). Pál itt sem elméleti kérdéssel viaskodik, elméleti választ (kettős predestináció) adva rá, hanem a római gyülekezetek helyzetére nézve érvel: mivel „Isten nem vetette el véglegesen az engedetlen Izraelt sem, ezért a kiválasztottak közössége sem szakadhat szét az Izraellel kapcsolatos lojalitás (zsidókeresztények) vagy szembenállás (pogánykeresztények) mentén. A kiválasztott edények egybetartoznak, de Isten kegyelme folytán az egzisztenciális közösségben maradnak az »elvetettekkel« is” (283. o.).

A közösségi megközelítés rávilágít arra is, miként remélhette az apostol a nyilvánvaló véleménykül-

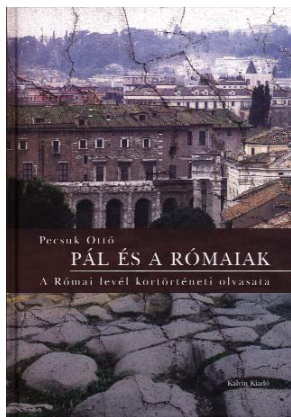
önbségek ellenére a békeesség megvalósulását a konfliktusoktól szabdaltságot keleti és római gyülekezetek életében. A levél záró fejezeteiben, amelyek immár konkrétan is az erősek és gyengék együttélését tárgyalják, Pál annak a meggyőződésének ad hangot, hogy a béke útja nem a gyengébb kisebbségre ráerőltetett többségi vélemény, hanem

„mindkét csoport megerősödhet a saját meggyőződésében, ha ez nem veszélyezteti egymás elfogadását. Az, hogy – a saját szempontjából – »mindenkinek igaza van«, következésképpen abból, hogy Isten »mindenkinek igaznak fogadott el« – Krisztusban” (325. o.).

Egy rövid könyvajánló sajnos nem ad lehetőséget arra, hogy a tárgyalt mű minden fontos megállapítására, következtetésére kitérjünk. Azt remélem, hogy az elmondottak sokak, s nem csak „szakteológusok” érdeklődését keltik fel, s maguk is kézbe veszik ezt a tudományos igényű, de minden keresztény számára fontos tanulságokkal szolgáló könyvet.

■ CSEPREGINÉ CSERHÁTI MÁRTA

Pecuk Ottó: Pál és a rómaiak – A Római levél kortörténeti olvasata. Kálvin Kiadó, Budapest, 2009. Ára 2900 forint.



lyok), ez egyszerre jelentette a társadalmi felemelkedés esélyét és a vegyes etnikai háttérű közösségek belső konfliktusainak lehetőségét.

Ez a helyzet sajátos párhuzamokat mutat Pál apostol keleti missziójának problémáival: míg keleten a zsidókeresztény többség próbálta a pogány származásúakat a saját képére formálni, Rómában a pogánykeresztény „erőseket” kísértette az a lehetőség, hogy a tradíciójukhoz ragaszkodó zsidókeresztény „gyengéktől” megtagadják a szolidaritást (míg a gyengék saját hagyományaik alapján ítélték az erősek felett). *Pecuk Ottó* „kortörténeti olvasatának” erőssége, hogy ezt a konfliktust és az apostol által ajánlott megoldást nemcsak a levél 14–15., az erősek és gyengék kapcsolatáról szóló fejezetében fedezi fel, hanem meggyőzően mutatja be, hogy ez a konkrét kortörténeti szituáció áll a levél egész gondolatmenetének háttérben.

Ehhez kapcsolódik a könyvön végigvonuló alapgondolat is: a kortörténeti olvasat egyben közösségi olvasatot is jelent. Páltól, mint általában a bibliai szerzőktől is, távol áll az Isten-ember kapcsolat individualista szemlélete: az egyén is mindig mint egy közösség szerves része jelenik meg. Ez a *Római levél* központi mondanivalójára, a hit általi megigazulás

Jelenti magát Jézus

Keresztény szellemiségű népdalok gyűjteménye

A zene – éppen úgy, mint minden más művészet – az emberi természet megnyilvánulása, lelkiállapotának pontos tükrözője. „Népinek” a művészet azon állapotát nevezzük, amelyben a „műalkotás” még nem megcsodálni való kiállítási vagy előadási darab, hanem az ember mindennapi életének szerves része: faliszekrény, melyben mindennapi kenyerét tartja, korsó, melyből borát issza, hangszeres vagy énekelt dallam, mellyel a szívét-lelkét lakatja jól.

A valódi „népművészetnek” ezért nincsen egyetlen művésze sem, van viszont milliónyi művelője. Minden ember, aki tárgyat alkot, s kedvét leli a díszítésében, vagy egy dallamot továbbad a maga saját díszítésével, hajlításával, társszerzőjévé válik egy-egy alkotásnak, s ösztönös tulajdonosa annak, amiben a lélektudomány az emberi elégedettség, boldogságérzet fő forrását látja: a teremtő fantáziának. A népművészet alkotásainak tökélyét éppen az alkotók nagy száma hozza létre: egy-egy remekmű eszköz azért simul oly tökéletesen kezünkbe vagy környezetünkbe, egy-egy népdal azért ömlik végig olyan folyékonyan a nyelvünkön, mert ezer és ezer alkotótársunk szívén, kezén, környezetének és nyelvének lenyomatát viseli.

A magyar népzene – keserves történelmi okokból – egészen a 20. század elejéig járta a tökéletesedésnek ezt az útját, s ennek révén vált gazdagabbá minden más európai népzeneénél. *Kodály Zoltán* és az őt követő gyűjtők munkája azért bizonyult óriási értéknek, mert pontos eszközökkel és világosan tárta föl a természetes művészetnek ezt a tökéletes őállapotát. A kiteljesedett népi alkotás úgy viszonyul a – mégoly tehetséges – művészek munkáihoz, mint a természetes

napfény a mesterséges fényforrásokhoz: azok egy-két szint képesek kiadni, míg a napfény tartalmazza a világ, az élet minden színét. A zene világára visszafordítva a gondolatot: a népdal alkalmas bármely lelki-, érzelmi állapot kifejezésére.

A Luther Kiadó a közelmúltban bocsátotta ki *Jelenti magát Jézus – Válogatás a magyar népzene keresztény szellemiségű anyagából* címmel *dr. Joób Árpád* új könyvét, mely a népzene ritkábban mutatott arcáról készített portrét. A szerző hűséges követője a 20. század elején Kodály munkásságában fölmutatott példának, most megjelent válogatása pedig gazdag anyagba enged bepillantást. A kötet száz magyar népdala azonban nem csak a szakmailag elkötelezett érdeklődők számára jelent értéket.

A könyv címét adó első fejezet harmincöt dallama az egyházi év jeles napjait, ünnepköreit követi, így a kiadványt remekül használhatják az egyházi iskolák énektanárai és gyülekezeti hitoktatói egyaránt. A gyűjtemény révén a legjobb minőségű anyaggal frissíthetik az ünnepekre

felkészítendő növendékeik énekismertét. Ráadásul a könyv bátran ajánlható bármely felekezet iskolai vagy gyülekezeti könyvtárába: a kiválasztott dallamanyag minden magyar keresztény közös kincse.

A következő fejezetek válogatása világosan mutatja meg, hogy a keresztény szellemiség miként vált népi kultúránk szerves részévé, a világról való gondolkodásunk szellemi anyanyelvévé. Keserves és bujdosóénekek (22 dallam), tanító énekek (4), szerelmes nóták (17) és mondókák (5) árulkodnak arról a lelki összetartozásról. A kötetet záró két fejezet – 10 esti ének és 7 köszöntő – ismét olyan anyagot ad a kezünkbe, mely nem csak világi körben alkalmazható; otthon érezhetné magát akár egy gyülekezet templomi énekincsében is.

Hogy Joób Árpád nemcsak a szakterületében jártas kutató, hanem pedagógus is, arról a könyv melléklete tanúskodik. A kiadványhoz illesztett két CD-lemezen a Nyíregyházi Főiskola népzene szakának énekes, hangszeres hallgatói és tanárai – Joób tanár úr növendékei és kollégái – be is mutatják a kötet száz dalát. A felvétel célja kettős. A kiadvány kottatárolásában járatanabb forgatói számára megleveníti a könyv tartalmát; a kottában tájékozott, de a népzeneben kevésbé otthonosan mozgó szakmabelieknek pedig a stílusos, autentikus előadásmód bemutatásával nyújt segítséget.

■ ARANY JÁNOS
karvezető, főiskolai adjunktus

Jelenti magát Jézus – Válogatás a magyar népzene keresztény szellemiségű anyagából. Szerkesztette Joób Árpád. Két CD-vel. Luther Kiadó, Budapest, 2009. Ára: 1960 forint.

Hitből fakad a jó cselekedet

Etika – mindenkinek

Formás, mindössze nyolcvanoldalas könyvet tartok a kezemben. Igényes tartalmára címe utal: *Keresztény etika – mindenkinek*.

A bevezető első fejezet olyan alapkérdésekkel foglalkozik, mint a jó meghatározása, törvény és evangélium, a keresztény ember egyszerre igaz és bűnös volta, és egyáltalán az etika helye a keresztény életben. A második fejezetben a házasság és család kapcsán előtérben áll, hogy ezek az emberi társadalom egészét érintő kérdések. A gyermekvállalás felelősséggel járó, nagyszerű feladat. Az élet pedig, akár a kezdetén, akár a végén, Isten rendje, feltétlen tiszteletet érdemel.

A következő fejezet a haza és az állam rendjét tekinti át. Mindkettőben Isten ajándékát és rendjét fedezheti fel az ember, ennek ellenére megvan a nekik való engedelmesség határai is. A földi hivatás és az anyagi javak, vagyis a kultúra egy újabb fejezet témája, s ebben az összefüggésben tárgyalja a kötet a becsület kérdését is. Végül az egyházi közösségek kapcsolatos etikai kérdések következnek. Ez utóbbi nem minden evangélikus etikanak része, de szükséges ezek végiggondolása is.

A fejezetek egyes témáit nagyjából egyenlő hosszúságú szakaszok tárgyalják. Nem azért, mintha e témák

mindegyikéről ugyanannyit lehetne mondani, hanem azért, mert tárgyalásuk huszonnégy folytatásban jelent meg 2006 és 2008 között a *Dunántúli Harangszóban*.

Ezen íráskor gyűjteménye a kis könyv. A tájékozódni kívánó olvasó feltehetően más kérdések felvetését is keresni fogja a kötetben. A mai problémák iránt érdeklődők viszont talán még további szempontokat és érveket is igényelnének. A havonta megjelenő egyházközlési lap terjedelme azonban nem adott lehetőséget bővegebb tárgyalásra. Ami a téma felvetés szélességét és a tárgyalás mélységét illeti, olyan kötetet tartunk kezünkben, amely a tanulás könyve lehet: kiindulópontja további kérdések felvetésének és a jó, az Isten rendje mellett felhozható érveknek s ezek megbeszélésének.

Minden szakasz tárgyalásakor alapvető szempont, hogy hitből jön a jó cselekedet – még akkor is, ha nem ezt ismételteti a szerző. Minden résznek van ezért egy olyan verete, hogy nem-

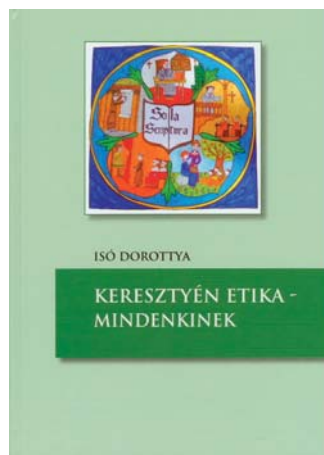
csak a jó cselekvésre buzdít a rossz cselekvése helyett, hanem a hitre is, amelyből fakadhat a jó cselekedet.

A szerző, *Isó Dorottya* veszprémi lelkész nem kis feladatot vállalt, amikor havonta elkészítette e mindenkinek szóló etika újabb és újabb részét. Elsődleges szándéka egyértelmű: felbolydult, tájékozódási pontjait vesztett világunkban irányt mutatni, az értékeket felmutatni, az emberi élet Isten adta jó rendjét megőrizni, megélt keresztény

életre és a hit harcára buzdítani. Munkája ösztönözzön, hogy ne óvakodjunk az égető etikai kérdéseket napirendre tűzni, alaposan megtárgyalni és egymást a jóban segíteni az isteni rend és az emberek védelmében.

■ DR. REUSS ANDRÁS

Isó Dorottya: Keresztény etika – mindenkinek. Kiadta a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházközlés és a Fraternitás Lelkészei Egyesület. Veszprém, 2009. Ára 900 forint.



Slovenská príloha

Stranu zostavili: Tímea Guláčiová, Hilda Guláčiová-Fabulová

„Čas radosti, veselosti sveta nastal nyni...“ (Mik 5,1–4/a)

► „Čas radosti, veselosti sveta nastal nyní“ – tak spievali naši predkovia. Tak sa povzbudzovali jeden druhého naši milí rodičia na Vianoce, na Štedrý večer, keď sa zbierali na slávnostné Bohuslužby a po sviatočnej večeri išli pod okná svojím milým, aby zaspievali krásne vianočné pesničky, aby aj tým chválili Všemohúceho.

Nik necítil ťarchou spievania na Štedrý večer, na Vianoce. Každý radostou čakal príležitosť, aby mohol sa zapojiť do spevu. Vyznamenaným sa cítil ten dospievajúci, ktorý sa mohol zúčastniť na týchto príležitostiach. Tieto staré zvyky, bohužiaľ, sú už iba pamiatkou.

Ale sa tešíme, že táto perla, táto pekná pieseň z Transciususa sa dostala aj do nového maďarského cirkevného spevníka, ale aj v celej krajine znie krásna pieseň: „Čas radosti, veselosti...“

Ale prečo spievame, ale prečo sa tešíme, jasáme na sväté Vianoce?

1. Narodil sa v Betleheme Spasiteľ, Osloboditeľ, Ježiš. Prorok Mikeáš už viacimi storočmi pred narodením Ježiša hlásal, že z efraťského malého Betlehema bude pochádzať „Messiáš“, kto bude vládnuť nad Izraelom“. Pozoruhodná je táto profécia! To nám zjaví, že

Otec Všemohúci plánovite koná. Pán Boh už od začiatku mal plán so svetom, s ľudstvom. My v svete mnohokrát len chaos, zmätok pozorujeme, vidíme strašný zápas medzi národmi, hromadné zlo, súženie, muky miliardov. Mnohí si kladu otázku: kde je Pán Boh, prečo to trpí, aby mocný využil, zahabil slabého, aby násily utiskal mieromilovného. My ľudia vidíme len to. Ale je pravda aj to, čo matka Ježiša, Mária hovorila: „Mocných, mohutných zrútil z trónu a ponížených vyzdvihol Pán Boh“. To vykonal aj s Betlehemom. Toto malé, bezvýznamné mestečko vybral,

aby sa narodil v ňom tvrdo očakávaný Spasiteľ, Ježiš a nie v hlavnom meste v Jeruzaleme. Boh stále tak riadi, že mohutných poníži a vebí mieromilovných. Stojí na strane ponížených, opovrhnutých, chudobných. Svoju cirkev aj v našej dobe povzbudzuje na ich pomoc.

2. Pán Boh len za krátku čas pusť, aby jeho národ trpel. To hlásal aj Mikeáš v ťažkých, bolestných rokoch v zajatí babilonskom. O tom rozprával aj Pán Ježiš keď tak hovoril: „...ale zármutek vás obráti se v radost...“ (Jn. 16,20.) Pán Boh sa neteší súženia, trápenia človeka. Len za krátky čas nás trestá, len za krátky čas

vznietť radostné piesne na celom svete.

3. Ježiš nielen umrel, nielen vzkriesil sa za naše spasenie, ale zastane pred svoje stádo.

Vedie si stádo. Vedie v ňom veriacich, na neho pozorujúcich, jeho nasledujúcich. Tých, ktorí počúvajú naňho.

Podstata života kresťanského je: nasledovanie Ježiša. Pána, Spasiteľa len tak môžeme nasledovať, ak dáva me pozor naňho. Keď pustíme, aby Duch Svätý nás usmerňoval. Naša najväčšia bieda je, že nesledujeme verne nášho Pána. Konáme len podľa našom. My chceme si svoj život riadiť, viesť – a nepustíme, aby náš Všemohúci Pán nariadoval s nami.

Neposlúchneme ho, ale čakáme, aby On uskutočňoval to čo, my si žiadame. A tak nasledujú v našom živote neúspechy, sklamanie a porážky.

4. Spasiteľ, Sloboditeľ pokoj dá. Najprv pokoj srdca a duši. To, čo okrem neho nik nevie nám dať. Tento pokoj je odpustenie hriechov. Tento pokoj je následkom istoty spasenia.

Brat, sestra, máš ty takýto pokoj? Si istý v spasení? Veríš naozaj, že Ježiš aj Teba spasil, aj Teba volá? Aj Tebe pripravil miesto v jeho kráľovstve? Vieš, že aj na Teba zveril službu? Možno, že nie iné ako službu modlitby a lásky. Okolo nás sú mnohí,

ktorí sú hladajúci, nespokojní, túžia po láske. Miluj ich! Pomáhaj im! Ak si už skúsil pokoj Ježiša, oddaj ho aj iným!

Vianoce spomínajú tak, ako sviatky lásky a pokoja. Naozaj je to, lebo sa vtedy stalo zjavným, že: „...tak Buh miloval svet, že Syna svojho jednorozeného dal, aby každý, kto verí v neho, nezhahynul, ale mal život večný.“ Preto nech znie radostné pieseň, pieseň našich predkov: „Čas radosti, veselosti svetu nastal nyní; Nebo Buh večný, nekonečný narodil se z panny...“ Amen.

■ MAGDA SABOVÁ-ČONKAOVÁ



FOTÓ: LUKÁCS GABI

nás skúša. Nekladie na nás väčšiu ťarchu ako vládeme. Možno, že dnes aj viacit si myslia tak, že sú nevydržateľné ich bremená.

Strašne veľa je tá starosť, choroba, trápenia, smútok čo sa valí na nich. Vzdýchnu si: „Opustil ma už aj Boh!“ Boh neopustí nikoho. On nás miluje. Jeho láska je nielen súcitná ale obetovná činnosť. Lebo jestvuje väčšia láska, ako to, že niekto si život obetuje za druhého. Dieťa Betlehema v dobe dospelosti – ako Syn Boží – si dal život za nás. Za každého človeka. Ježiš za celé ľudstvo zomrel a vzkriesil sa. Aj preto môžu

a to ich robí šťastnými. Sú také nevinné a bezbranné. Snažíme sa aj my aspoň občas byť takými deťmi, ktoré prinášajú šťastie tomuto svetu? Nechajme za nás hovoriť naše skutky. Nech každý, kto sa pozrie do našich očí, vidí, akí sme. Pomáhajme iným. Môžeme s tým začať práve na Vianoce. Veď aj Vianoce sú akýmsi začiatkom niečoho nového. Začiatkom nového života, keď sa narodil Ježiš Kristus, ktorý práve za nás neskôr zomie-

ra na kríži. Zomiera práve za naše hriechy, za zlobu aj tohto sveta: možno aj preto, že vyhlási úžasné hviezdy nádej a lásky v našich očiach a v nás.

Myslím si, že práve čas Vianoc, tých krásnych sviatkov, keď si znova celé rodiny zasadnú za jeden stôl a na nebi svietia tie najkrajšie hviezdy, je časom na to, aby sme v sebe opäť zapálili jas našich hviezd a pokúsili sa aj lepšie medziľudské vzťahy.

■ VERONIKA HURNÁ

„Vebí moja duša Pána a môj duch sa rozveselil v Bohu, mojom Spasiteľovi. Dokázal moc svojím ramenom, rozprášil tých, čo sa povyšovali zmýšľaním srdca: mocných zhodil z trónov a povýšil ponížených, lačných nasýtil dobrými vecami a bohatých prepustil na prázdno.“ (Lk 1,46.47.51–53)

Prvá slávnosť Vianočná

A to Slovo sa stalo telom, prebývalo medzi nami, a my sme hľadeli na Jeho slávu. (Ján 1,14)

Títovi 3,4–7

Dedičia podľa nádeje. Vianoce, sviatky narodenia Spasiteľa sveta, sú svedectvom nebies, na akom základe dôjdeme spásy. Nehovorila o narodení nejakého guru = učiteľa, ktorý by nás rôznymi náboženskými praktikami viedol cestou samospasiteľnosti. Táto cesta bola ľuďom vždy blízka. Vyjadruje túžbu človeka zaistiť si nielen pozemský, ale aj posmrtný život. Takéto myslenie nie je blízke len východným náboženstvám. Stretávame sa s ním aj na pôde Biblie (bohatý mládenec, Mt 19,16–30), a nie je cudzie ani v dejinách kresťanstva. Zjavenie dobroty a láskavosti nášho Spasiteľa (v. 4), ktorú si na Vianoce sprítomňujeme, nám neustále pripomína, že základom

nášho spasenia nie je náš náboženský výkon, ale Boží čin. Je to pozvanie otvoreného Božieho náručia pre každého človeka. Nie pre skutky spravodlivosti, ale z Božej milosti, aby si nikto nechválil (v. 5). Viditeľným sviatočným znakom tejto otvorenej Božej náruče je kúpeľ znovuzrodenia (krst svätý) a obnovujúca moc Ducha Svätého. Je to Božie ponuka pre nás, a nie naše vlastníctvo. Pavel to krásne vyjadril slovami: „Stali sme dedičmi podľa nádeje“ (v. 7). K dedičstvu nemôže dedič nič pridať. Môže ho iba prijať alebo odmietnuť. Čo urobíš Ty s dedičstvom podľa nádeje, na ktoré Ťa aj tieto Vianoce upomínajú? (ES 41)

Pomôž mi, Hospodine, Bože môj! Zachráň ma podľa svojej milosti! (Žalm 109,26)

Lebo tak Boh miloval svet, že Svojho jednorozeného Syna dal, aby nezhahynul, ale večný život mal každý, kto verí v Neho. (Ján 3,16)



FOTÓ: LUKÁCS GABI

Vianoce

Prišiel si, Pane Ježiši, prišiel si v pravej chvíli. Proroctvá najkrajšie sa už naplnili. Je to čas milosti od Boha nám daný, prišiel na tento svet Spasiteľ vyčkávaný. Radosť veľká prišla na každý kúsok zeme, narodilo sa Božie dieťa v ľudskom Betleheme. Chudobná mašťaľka, predsa je nám milá, nebolo iného miesta, tam Mária porodila. Len trochu slamy, chudobné jasle, nad Božím majestátom v pokore žasnem. Nehľadám kráľovský palác ani kráľovskú kolísku, preslávná je to chvíľa, LÁSKA je nablízku. Vianočná glória Sláva Bohu, sláva, Boh na vykúpenie Syna svojho dáva. V ňom láskou zahrnul celý ten svet, nad tento Boží dar väčšieho už niet. Nech znie SLÁVOSPEV na tvári celej zeme, prebývaj, PANE Ježiši, v našich srdciach tak ako v Betleheme.

■ JÁN MIŠÁK

Najkrajšie hviezdy

Každý z nás má určite rád tie krásne noci, keď je obloha bezoblačná a vidno na nej všetky hviezdy. Tak ako na oblohe svietia hviezdy a prinášajú do našich duší pokoj, tak môžeme aj my, ľudia, byť akýmisi hviezdami pre iných ľudí. Hviezdami nádeje, lásky, pokoja a dobroty.

Podľa mňa sú najkrajšími hviezdami oči malých detí, ktoré sú šťastné, keďže nevedia, čo ich na tomto svete čaká. Nie sú poznačené zlobou ľudstva

► **Az Evangelikus Élet olvasói a lap két héttel ezelőtt számában már beszámolót olvashattak azokról az alkalmakról, amelyeken Pröhle Gergely országos felügyelő, a Magyar Evangelikus Konferencia elnöke és e sorok írója – mint egyházunk külügyi munkájáért felelős püspök – a kanadai Torontóban részt vettek. Az a tudósítás azzal zárult, hogy hivatalos programunk november 30-án az Egyesült Államokban folytatódott. A következőkben egy szolgálatokban, tárgyalásokban és élményekben gazdag hét legfontosabb történéseiről kívánok beszámolni.**

Tárgyalásaink az Amerikai Evangelikus Egyház központjában

Három evangelikus egyháztest egyesülésével 1988-ban alakult meg a több mint ötmillió lelket számláló Amerikai Evangelikus Egyház (ELCA). Az így létrejött struktúra központja Chicagóba került: az O'Hare repülőtérhez közeli, nyolcemeletes irodaépület felső öt szintjét foglalják el az irodák és az egyéb helyiségek. Kis küldöttségünket a több száz munkatársat foglalkoztató központ főtájkára, David Swartling fogadja, aki a hivatalos izraeli úton tartózkodó Mark Hansont, az ELCA elnök-püspökét és a Lutheránus Világszövetség elnökét is képviseli.

A jogász végzettségű főtájkár és munkatársai érdeklődéssel tájékozódnak a magyar evangelikusok örömeiről és gondjairól. Ezek között szólunk a rendszerváltozás után kialakult helyzetről, egyházunk missziói, oktatási és diakóniai szolgálatáról és ökumenikus kapcsolatainkról. Vendéglátóink élénk érdeklődést mutatnak az iránt is, hogy miként alakul nálunk és térségünkben az állam és az egyház viszonya. Az ő beszámolójukból megismerhetjük az egyház struktúráját, miként működik a hatvanöt zsinat (egyházkerület) és a chicagói központ.

Hallhatunk az egyház közéleti szerepvállalásáról, illetve – részben önkritikus hangsúlyokkal – annak a nyári döntésnek a következményeiről, amely lehetővé teszi homoszexuális lelkészek szolgálatát, valamint az egyes gyülekezetekre bízva annak eldöntését, hogy megáldják-e azonos neműek élettársi közösségét. Megtudjuk, hogy sok lelkészt, egyháztagot és gyülekezetet háborított fel ez a döntés, amelynek következtében számosan jelezték, hogy kilépnek az ELCA-ból, és új evangelikus egyházat kívánnak alapítani. Válaszul ismertettük egyházunk álláspontját, amely egyértelműen ellenzi a korszalemilyen eluralkodását az egyház életében.

Az egyes osztályvezetők kalauzolásával megismerkedhetünk az ELCA számos munkaágával. Tárgyalásokat folytatunk arról, hogy az amerikai evangelikusok továbbra is küldenek önkénteseket a mi gyülekezeteinkben és intézményeinkben – különös te-

kinttel a roma lakosság körében – végzendő szociális-karitatív munkára. (Beszámolhatok arról, hogy két nappal Amerikába indulásunk előtt találkoztam mintegy harminc amerikai önkéntessel, akik közül néhányan Nyírtelek és Sárszentlőrinc evangelikus közösségeiben szolgálnak.)

Szeretnénk erősíteni az együttműködést az amerikai teológiai szemináriumok és a mi hittudományi egyetemünk között. Megbeszéléseink eredményeképpen az amerikai fél továbbra is készséget mutat arra, hogy nyaranta magyar evangelikus fiatalokat fogadjon gyermek- és ifjúsági táboraiba. Mi pedig azt reméljük, hogy a nyári Szélrózsza találkozóra ezúttal az Egyesült Államokból is érkeznek fiatalok.

Megismerkedünk azokkal a többnyire modern eszközökkel, amelyekkel az amerikai egyház híveivel és támogatóival kapcsolatot tart részben a lelkigondozás, részben az adománygyűjtés (fundraising) céljával. Meglátogatjuk továbbá az egyház remekül felszerelt médiaközpontját, ahol nyomtatott kiadványok, valamint hitébresztést és oktatást szolgáló rádióműsorok és filmek készülnek. Az osztály vezetője érdeklődést mutatott a Luther Márton életéről készülő animációs film iránt, amelyet a tervek szerint egyházunk megbízásából készít majd Richly Zsolt rajzfilmrendező.

Látogatásunk zárásaképpen részt veszünk a központ munkatársainak déli istentiszteletén, amelynek fő témája az AIDS elleni küzdelem.

Teológiai szemináriumokat is felkerestünk

Chicagói házigazdánk, a világmissziói osztály munkatársa, Judie Row vezetésével jó egy óra alatt jutunk el a csúcspolgómban a város déli részén található Hyde Parkba. Az



Fabiny Tamás, Elisabeth Eaton és Bernhardt Béla Cuyahoga Fallsban

asszony leplezetlen büszkeséggel mutatja, hogy mely házban lakott Barack Obama, sőt azt is, hogy melyik az elnök kedves könyvesboltja és pizzériája.

Én viszont azt tudom, hogy hol van itt Paul Tillichnek, a 20. század egyik legnagyobb teológusának tőrszékelye az egyik helyi sörözőben. A Hyde Parkban működik ugyanis a Chicagói Egyetem, valamint – számos más felekezeti szeminárium mellett

– az Evangelikus Teológiai Főiskola (LSTC). Nem kevés izgalommal lépek be az épületbe, hiszen az 1985/86-os tanévben ösztöndíjas hallgatója lehettem ennek az intézménynek. Azóta nem jártam erre, viszont egyházunk képviselőjében több mint húsz teológushallgató tanulhatott itt.

A szeminárium elnökével és tanulmányi osztályának munkatársaival arról folytatunk tárgyalásokat, hogy a jövőben miként folytatódhat ez az ösztöndíjasprogram. A gazdasági válság miatt ebben a tanévben itt nincs hallgatónk, de vendéglátóink lehetőséget látnak arra, hogy jövőre akár egy házaspár is tanulhasson itt egyházunkból.

Egy nappal később átlépünk egy államhatárt, és Illinoisból Ohioba érkezünk. A repülőtéren két jó ismerős vár minket: Walter Taylor professzor, aki az év elején nagyszerű előadást tartott Budapesten, a mi egyetemünkön, illetve Keveházi D. Sámuel, aki ebben a tanévben lehet a Trinity (Szentháromság) teológiai szeminárium hallgatója.

A főiskola vezetőivel, tanáraival és hallgatóival való további beszélgetések meggyőznek arról, hogy az intézmény családis légkörében mennyire számon tartják az előző évek magyar vendéghallgatóit. László Virgilt – aki jelenleg egyházunk külügyi osztályának munkatársa – különösen is elismeréssel emlegetik, nemcsak azért, mert derűs egyéniségével belopta magát a szívükbe, hanem mert tavaly ő kapta azt a díjat, amelyet a legszínvonalasabb szemináriumi dolgozat készítőjének ítélnék oda. Ezek után aligha csoda, hogy ez az intézmény is örömmel vár további magyar hallgatókat. Az egyházzenei tanszék professzora külön megkér, hogy küldjünk hozzá is diákokat. A főiskola elnökével folytatott tárgyalásunkon annak lehetőségét is felvetjük, hogy tanárok cseréjére is sor kerülhet majd a jövőben.

Itt is részt veszünk tanárok és hallgatók közös úrvacsorai istentiszteletén. Megragad minket az a lendület és elkötelezettség, amellyel a tágas kápolnában együtt vannak. Az igényesen előkészített liturgiában mind Keveházi D. Sámuel, mind az alkalmi látogatók helyet kapnak. Tárgyalásaink Mark Rameth szemináriumi elnökkel – korábbi püspökkel – és James Childs dékánal egyaránt ígéretesek. Pröhle Gergellyel

■ FABINY TAMÁS

Egy nyáj, e

Feljegyzések egy észak-am

megállapítjuk: ha ma lennénk diákok, boldogan tanulnánk a Trinity Seminaryban.

Az északnyugat-ohioi egyházkerület püspökénél

Egyik meghívónk az Amerikai Magyar Evangelikus Konferencia (AMEK) elnöke, Bernhardt Béla főesperes. Már elmúlt nyolcvan éves, de még mindig fiatalos lendülettel és

gyünk, hanem azt akarja, hogy öhozá, lelkünk gondviselőjéhez térjünk.

Pröhle Gergely hazai egyházunknak a diaszpórában élőkért viselt felelősségéről szól, amely reménység szerint hamarosan találkoznunk fog egy új kormány nemzetpolitikai elképzeléseivel is. Országos felügyelőnk előadását megköszönve Bernhardt Béla főesperes azt a tényt is megemlíti, hogy utótlára 1928-ban látogat-



Fabiny Tamás, Mark Rameth, Pröhle Gergely, Keveházi D. Sámuel és James Childs a columbusi szeminárium kápolnájában

változatlan odaadással fogja össze a tengerentúli magyar lutherániát. Emellett rendszeres kapcsolatban áll egyházkerülete, az északkelet-ohioi zsinat vezetésével. Ezért aztán ellátogatunk vele a Clevelandtől mintegy negyven mérföldnyire fekvő Cuyahoga Fallsba, ahol Elisabeth Eaton püspök asszony fogad minket. Kiderül, hogy vendéglátónk 1984-ben, a Lutheránus Világszövetség nagygyűlése alkalmából már járt Magyarországon.

Örömmel találunk közös ismerősöket, és próbáljuk együtt felidézni, hogy melyik gyülekezetben is szolgálhattott annak idején. (Emlékdézése alapján azt gyanítom, hogy a nyíregyházi volt.) Megtudom, hogy az egyházkerületnek mintegy nyolcvanötezer megkeresztelt tagja van kétszázhat gyülekezetben. Természetesen véleményt cserélünk egyházaink mai helyzetéről, majd keressük annak lehetőségét, hogy a clevelandi magyar gyülekezetek és lelkészeik jobban részt vegyenek az egyházkerület életében. A püspökönk örömmel nyugtazza, hogy a hazánkban dolgozó egyik önkéntes éppen az ő egyházkerületéből való, és rendszeresen kap tőle híreket Magyarországról. Végül még annak lehetőségét sem zárjuk ki, hogy egyházaink – megfelelő előkészítés után – testvéregyházi kapcsolatra lépjenek egymással.

Az Amerikai Magyar Evangelikus Konferencia közgyűlése

A két évente esedékes közgyűlésre bizony ha tucatnyian eljöttek – ám Bernhardt Béla elnök olyan alaposan előkészített és kézben tart mindent, mintha több száz fős zsinatot irányítana.

A közgyűlés választott igéjéről prédikálók: „Minden gondotokat órád vessétek, mert neki gondja van rátok.” (1Pt 5,7) Gondolatmenetem elején egy magyar népdalt idézek: „A mi Urunk, a mi Urunk nem aluszik, nem aluszik, / Csak mirólunk, csak mirólunk gondolkozik, gondolkozik”, majd összefüggést keresek aközött, hogy nekünk gondunk van, de neki gondja van reánk. Istenről mint pásztortól szövegek, aki nem engedi, hogy tévelygő juhok és szétszórt nyáj le-

ta meg hivatalos keretek között országos (egyetemes) felügyelő az amerikai magyar evangelikusokat.

Ezt követően örömmel értesülünk arról, hogy az Erős Vár című folyóirat változatlanul igyekszik betölteni hivatását, illetve hogy a magánszemélyek által tett alapítványok továbbra is lehetővé teszik hazai ösztöndíjas hallgatók amerikai teológiai tanulmányait. A sajnós általában előregedő tengerentúli magyarság számos tagja megható önfeláldozással újra és újra az AMEK-on keresztül küld anyagi támogatást magyarországi, erdélyi és felvidéki egyházi célokra.

A közgyűlés végén a jelenlevők határozatot fogadnak el egyebek mellett arról, hogy az AMEK „készségesen ápolja hagyományos kapcsolatait a Magyar Evangelikus Konferenciához tartozó egyházakkal és közösségekkel, valamint a világ bármely más táján működő magyar evangelikus gyülekezettel vagy lelkigondozó szervezettel”.

További fontos kérdésekben is határoz az AMEK. Kinyilvánítja együttérzését a clevelandi magyar katolikusokkal, akiknek egy tervük a közelmúltban bezárták, egy másikat, a Szent Imre-templomot pedig ugyancsak bezárással fenyegetnek. A helyi püspökség racionalizálásra hivatkozó döntése az egész clevelandi magyarság számára komoly veszedelmet jelentene, hiszen az említett templomban működik egyebek mellett a magyar iskola, a cserkészlet és a néptáncőr.

Egy másik határozatában az AMEK közgyűlése elhatárolódik az Amerikai Evangelikus Egyház (ELCA) országos közgyűlésének azon döntéseitől, amelyek azonos nemű párok egyházi megáldásának és homoszexuálisok lelkészszentelésének lehetőségét nyitják meg.

Az AMEK 33. biennális közgyűlése – amelynek sikeréhez nagyban hozzájárult Tomasz László alelnök és Rác Zsuzsanna pénztáros munkája – „ékesen és jó rendben” zajlik. A főesperes-elnök már be akarná zárni az alkalmat, amikor – vendéglátóink számára váratlanul – szót kérünk, és Bernhardt Bélának sok évtizedes áldozatos szolgálataért egyházunk Ordass Lajos-émlékermét adjuk át.



Cleveland

gy pásztor

amerikai szolgálati út során

Az Amerikai Magyar Koalíció díszvacsoráján Washingtonban Böjtös László tiszteletbeli magyar főkonzul meghívására december 4-én, pénteken átrepülünk a fővárosba. Itt tartja ugyanis éves konferenciáját az *Amerikai Magyar Koalíció*. A rendszerváltás után létrejött szervezet azokat a prominens magyar, illetve magyar származású személyeket tömöríti, akik a maguk területén tenni akarnak az összmagyarság érdekében.

A régóta tervezett alkalomra *Martonyi János* volt külügyminisztert hívták meg fő előadónak. Időközben azonban kiderült, hogy éppen ezek

vul. Az iskolával egybeépített, a hajdani parókia mellett álló kis templom a Buckeye Roadon található, amely vidék az elmúlt évtizedekben sajnos igencsak lezüllett. Évtizedekkel ezelőtt virágzó magyar közösség élt itt egy tömbben. Magyar üzletek, éttermek, mozik és templomok sokasága működött itt hajdanában. Állítólag itt még a fekete buszsofőr is tudott magyarul. Jól jellemzi az akkori helyzetet, hogy az egyik bolt bejáratánál ez a felirat volt olvasható: „Itt angolul is beszélnek!”

A környék arculatának radikális megváltozásával szinte minden magyar elköltözött innen, a templomba

mellett az énekkart vezeti. *Márton* fiuk a gyülekezet egyik kántora, *Viola*, a kislányuk pedig a vasárnapi iskola élénk tagja. Napokon át élvezhetjük a lelkészcsalád vendégszeretétét, és örömmel készülünk együtt utunk utolsó jelentős alkalmára, az advent második vasárnapi istentiszteletre.

Mk 1,1–5 alapján tartott igehirdetésemben hangsúlyoztam, hogy az útkészítés Keresztelő János-i feladatot kell nekünk is végeznünk. Egyrészt az érkező Jézus útját kell előkészítenünk, másrészt utakat kell találnunk egymáshoz is. Ebben az összefüggésben idéztem *Farkas Árpád* erdélyi költő versét: „Alagutakat a hóban! / Milljomnyi egymást kereső utat! / Itt a szívdobogás is havat olvaszt. / S álomkeringenek / az öröm és a kín / eltömlőhetetlen járatain.” Szólok továbbá arról, hogy Keresztelő János olyan volt, mint a vasúti bakter, aki – hallva a közeledő vonat hajnali füttyét és a kerekek távoli dü-

Pisz, dzsoj, látv

■ PRÖHLE GERGELY

Advent első vasárnapjától a tengerentúli üzletekben, köztük is karácsony van már. Az analomig ismert amerikai slágerek szólnak: *peace, joy, love*, azaz béke, öröm, szeretet – hallatszik mindenhol és mindenkor. A hangulat összemosza a kulturális különbségeket, az utcán egy arab kislány énekl a *Jingle Bellst*. Az Újvilágba érkezve rögtön feltűnik a *sokféle* a rengeteg különböző arcszínű, más-más antropológiai jellegzetességgel bíró ember. Hamar meg lehet szokni a látványt, s a sokaság méretéhez is alkalmazkodik a kisebb mennyiségekhez, létszámokhoz szokott európai.

Hányan hányféleképpen keresték már itt a boldogulásukat az elmúlt évszázadokban? Az első angol és francia telepesektől a századelő magyar és német emigránsain át a manapság Ázsiából érkező kereskedőkön keresztül a menekültstátusért folyamodó magyar cigányokig mind igyekeznek békésen megenni ebben a barátságosnak tűnő nagyvárosban, Torontóban.

A magyar nyelvű istentisztelet a német gyülekezet templomában van, a mi szolgálatunkat követő német alkalomra jönnek is az idős német néni-bácsik. Egyikük harsány „Jó napot!”-tal köszön ránk; mint kiderül, azért, mert bányai sváb – keletporosz férjével viszont már Kanadában ismerkedett meg. A bácsi viszont oroszul beszél egy kicsit, lám, a sokféleségnek már korábban is voltak hasznos oldalai.

A meghatóan kedves és agilis *Mekis Éva* felügyelő asszony a mi békéscsabai szlovák eredetű sokféleségünket hozza be a nagy közönsébe erdélyi származású férjével. Gyerekei magyar nyelvtudása miatt kevésbé kell aggódnunk, mint a szintén Torontóba szakadt egykori gimnáziumi osztálytársam gyerekeinek igazi kanadaivá válása miatt.

Toronto is egy tengerszerű nagy tó, az Ontario mellett fekszik, csakúgy, mint következő úti célunk, Chicago. A víz közelsége sajátos hangulatot kölcsönöz a városoknak, valahogy európaibbá teszi őket. Chicago is legendás hely, de a híres belvárost az építészetiileg egyedülálló felhőkarcolóival csak a távolból látjuk.

A teológiai fakultáson *Echols* elnök fogad minket. Barátságos, fekete bőrű lelkész. Az amerikai egyetemeken az elnököt nem feltétlenül tudományos érdemei, hanem társadalmi elfogadottsága alapján választják meg az intézmény élére. Az elnök úr a beszélgetés során nem mulasztja el megmutatni az *Obama* elnökkel közös fényképét. Más irodákban is azt tapasztaljuk, hogy az afroamerikai munkatársak valamilyen apró utalással, plakáttal, fényképpel, jelvényvel igyekeznek emlékeztetni arra, hogy lám, hasonlóság van köztük és az ország első embere között. Hiába, nagy dolog az, hogy egy évvel ezelőtt nem fehér bőrű elnököt választottak.

Az intézményekben, templomokban mindenütt jelen van a csillagos-sávós zászló, egyáltalán minden vallási vagy más közösség, réteg igyekszik láthatóvá tenni identitását. Ez a faji, nemzeti, vallási, közösségi *büszkeség* meghatározza az emberek viselkedését. Fontosnak tartják, amit tesznek, és hogy ők teszik mindezt, mint ha nem is történhetne másként.

Az amerikai lutheránusok központjában látjuk, hogy milyen profizmus kell egy ilyen nagy lélekszámú egyház szervezetének működtetéséhez. Olyan szakmai kiválóság, ami

ugyanakkor nem nélkülözheti a külső segítők lelkesedését. A kampányok, adománygyűjtések során meg kell szólítani mindenkit, ebben a sokféle emberből álló közegben nap mint nap el kell magyarázni, hogy miért büszkék arra, amit csinálnak, és miért lehet ez fontos mindenkinek. S bármily professzionális a szervezet, a működés kulcsa mégiscsak az *önkéntesség*.

Columbus – főleg Chicagóhoz képest – kisváros, mégis lejárvuk a lábunkat a repülőtéren. Én nem ismerem a minket váró professzort, de az este folyamán hamar kiderül, hogy tudományos hírneve, elismertsége ellenére milyen bensőséges kapcsolatot tart fenn diákjaival. A könyvtárban aztán látjuk azt a kis kiállítást, melyen elmúlt évi utazásainak emlékeit mutatja be, fényképekkel, emléktárgyakkal. Hallgatók és tanárok jelen vannak egymás életében, tudnak egymásról, érdeklődnek egymás iránt.

Másnap kora reggel a püspökből lett elnök lát minket vendégül. Kedvesen kínál az általa útközben vásárolt reggelivel. Zacsóból esszük a jellegzetes amerikai szendvicseket, papírpohárból isszuk a jellegzetesen híg amerikai kávé, és közben úgy beszélgetünk, mintha már évek óta ismernék egymást. Ez az a lefegyverző *közvetlenség*, amely Európából nézve olykor valami furcsa naivitásnak, rossz manírnak vagy legalábbis indokolatlan kedvességnek látszik. Úgy tűnik azonban, hogy működik, nem csökkenti a tudományos igényességet, fegyelmet, ugyanakkor az emberi érintkezést gördülékenyebbé teszi.

A közvetlenség a magyar közösségekben is „begyűrűzött”, *Tamásyéknál* és a clevelandi magyarokról ezt érezzük. *Éva és Zoltán* beavat minket a magyar közösség gondjaiba, már első este meglátogatjuk azt a magyar katolikus plébániát, amelyet a püspök éppen „racionalizálni” akar, vagyis el akar adni a hívek feje fölül. Szomorú látni a hatalmas közösségi tereket, a régi fényképeken az egykor többzres közösség alkalmait, a magyar iskola kis székeit, odon palatábláit. A vásárcsarnok magyar hentesénél azért még hamisítatlan magyar kolbászt lehet kapni, igaz, az amerikai trendnek megfelelően az is ki van írva: „low fat”, vagyis csökkentett zsírtartalommal.

Az egykori magyar utca és az idillien szép „Nemzetek parkjának” – amely egy kis magyar szigetet is magában foglal – környéke, ahogy itt mondják, elszalamosodott, vagyis az egykor polgári környékre beköltözött a szociálisan elesett színes bőrű lakosság. Az egyik utcában még elegáns villák, a másikban már lerobbant kunyhók. Autóval egy percen belül megyünk el a világ egyik leghíresebb koncertterme, leggadagabb képzőművészeti gyűjteménye és az egykor virágzó amerikai nehézipar romhalmaza mellett. Ez is Amerika, a *szélsőségek* országa.

Washingtonban Tamás püspökkel betérünk a repüléstörténeti múzeumba. Az első repülőgépet ácsoló *Wright* testvéreknek külön termet szántak. A püspök némi meglepéssel állapítja meg, hogy lám, a repülés úttörői is papgyerekek voltak. Viccelődünk, hogy tán azért törekedtek ennyire az *ég felé*.

Hazaérve advent harmadik vasárnapján a pesthidegkúti gyülekezetben a *Körmendy Petra* egyetemi lelkész vezette *Égőgerő* gospelkórus vendégeskedett. Megénekeltek a közönséget is, s ahogy a gyerekeimnek próbálom magyarázni az éneklendő szöveget, eszembe jut a torontói utcán éneklő arab kislány. *Pisz, dzsoj, látv*. Ugyanarról énekelünk. Ez is a globalizáció.



Toronto

ben a napokban tesz hivatalos látogatást az Egyesült Államokban *Bajnai Gordon* miniszterelnök is. Mivel a díszvacsora – amelyre az amerikai közélet számos kiválósága és tucatszerű nagykövetség is meghívást kapott – helyszíne a washingtoni magyar nagykövetség volt, a szervezők természetes módon meghívták a miniszterelnököt is. A sokak által pikánsnak gondolt helyzet egyáltalán nem okozott földcsuszamlást: az amerikai közélet képviselői kifejezetten örömmel nyugtázták, hogy a két politikus egy asztalnál ült, sőt beszéldeik fő iránya is megegyezett abban a kettős üzenetben, hogy a belpolitikában kerülni kell a szélsőségeket, a külpolitikában pedig a pártok egyetemes fellépésére van szükség.

pedig kevesen járnak vissza. *Tamásy Zoltán* helyettes lelkész és *Mihály Ernő* gondnok vezetésével bejárjuk az épületet, hosszasan olvasgatjuk az egykori iroda és könyvtárszoba dokumentumait. Megbecsülve azok szolgálatát, akik amolyan utolsó mohikánként kitartanak ebben a környezetben, sürgető szükségét érezzük annak, hogy – összefogással – gondoskodni kell a felbecsülhetetlen értéket képviselő dokumentumok szakszerű rendszerezéséről és megmentéséről és általában a gyülekezet és a templom történetének megírásáról.

A város másik oldalán – a West Side-on – található magyar evangélikus közösség viszont örvendetes életjelenségeket mutat. Lényegesen jobb fekvése miatt itt gyűlnek össze havon-

börgését – felébresztette az állomás várakozástól fáradt, szunyókáló utasait. Állandó átutazásaink során azt éljük át, amit egykor *Dsida Jenő* írt versében: „Nem volt csatlakozás. Hat óra késés / jeleztek és a fullatag sötétben / hat órát üldögéltem a kocárdi / váróteremben, nagycsütörtökön. / Testem törött volt és nehéz a lelkem.” Az *Újszövetség* adventi üzenete így is lefordítható: Van csatlakozás! Nem hiába várakozunk a világnyi pályaudvaron. Sokak rémhírterjesztésével és lemondásával szemben igenis jön a Názáreti.

Az istentiszteleten a gyülekezet gyermekei, valamint énekkara szolgál műsorral, majd köszöntőjében Pröhle Gergely hangsúlyozza az egyház és a diaszpóra egyéb közösségeinek összefogását. A záró oltári szolgálat keretében megáldom azt a három felnőttest, akik a közelmúltban konfirmáltak.

„Testvéreid és a nyáj”

Körutazásunk véget ért. Összeszámlalom: a tíz nap alatt nyolc különböző ágyban aludtam. Repülőgéppel tiszszer szálltunk fel, és – Istennek hála – tiszszer le... Autóval is megtettünk jó pár száz mérföldet. Szétosztottunk tucatszerű névjegyet, és alighanem ugyanennyit be is gyűjtöttünk. Sokakkal találkozhattunk annak érdekében, hogy helyzetüket jobban értsük. Hogy még jobban szeressük őket. Egy ponton fényképezőgépem ezt jelezte: „megtelt a memória”. De hiszem, hogy közös Urunk emlékezetében mindannyian megmaradunk...

Ez az ige indított minket útnak: „Menj, és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid és a nyáj.” (1Móz 37,14) Elmentünk, és megnéztük. Most már jobban tudjuk, mit tehetünk egymásért, és főleg egyértelműbbé vált, hogy miért kell imádkoznunk. Reménységként pedig megmarad és kísér minket Jézus vigasztaló szava: „...lesz egy nyáj, egy pásztor.” (Jn 10,16)



A clevelandi istentiszteleten

Itt jegyzem meg, hogy Böjtös Lászlónak, a vadosfai paplaktól indult kiváló építésznek, clevelandi presbíternek egyházunk nevében Prónay Sándor-emlékermet nyújtottunk át.

A clevelandi gyülekezetekben

Többes számban kell írnom, hiszen a papírforma szerint még mindig két magyar gyülekezet működik a tengerentúli magyarság egykori fellegvárában. A keleti parton – az East Side-on – fekvő gyönyörű kis templom azonban egyre inkább elár-

ta a városban és környékén szolgáló magyar lelkészek is. Ottlétünk során is vagy tízen vagyunk együtt ökumenikus lelkészi munkaközösségben. Mt 18,19–20 alapján az összefogás fontosságáról prédikálok, Pröhle Gergely pedig hazai egyházunk stratégiai munkájáról szól.

Tamásy Éva lelkész nő szívósan látogatja híveit, akik között még akadnak a 20. század elején kitantergott nemzedék tagjai, továbbá világháborús és 1956-os menekültek, valamint délvidéki, erdélyi és felvidéki magyarok. Férje, Zoltán egyebek

Deutsche Anlage

Redakteur:
HOLGER MANKE

Trost statt Unruhe

Jahreslosung 2010: „Euer Herz erschrecke nicht! Glaubt an Gott und glaubt an mich!“ (Joh 14,1)

„Euer Herz erschrecke nicht!“, so lesen wir in der deutschen Lutherbibel. „Euer Herz sei nicht unruhig!“, so heißt es wörtlich in der ungarischsprachigen protestantischen Bibelübersetzung. Erschrecken und Unruhe können zwar inhaltlich ganz unterschiedlich gefüllt werden, doch beides klingt in jenem griechischen Wort *tarasso* mit.

„Euer Herz erschrecke nicht!“ „Euer Herz sei nicht unruhig!“ Die Uneinheitlichkeit in der Übersetzung bringe jedoch keine exegetische Zwietracht zwischen uns, sondern sie möge gegenseitig den Blick dessen erweitern, was Jesus Christus uns zusprechen möchte. Denn weder das uns in den Grundfesten erschütternde Erschrecken noch die durch ihre Dauerhaftigkeit rumorende und schließlich zerstörerisch wirkende Unruhe soll – so dürfen wir Jesu Wort in der Jahreslosung 2010 verstehen – unser Herz regieren: „Glaubt an Gott und glaubt an mich!“

Doch soll etwa nicht das Herz dessen erschrecken, der die Wirklichkeit der Wirtschaftskrise an eigener Haut erfährt? Die Preise schießen in den Himmel, für Entwicklung bleibt kaum eine Chance. Die 55-jährige Mutter dreier Kinder geht täglich verängstigt zur Arbeit, denn sie weiß nicht, wann sie ein Schreiben bekommt, in dem es heißt: „In Folge der Umstrukturierung haben wir Ihr Stelle gestrichen.“ Der frisch diplomierte junge Mann schreibt eilends seinen Lebenslauf und versendet Bewerbungen, bekommt womöglich gar Termine zu Vorstellungsgesprächen, doch der Bescheid – sofern es überhaupt einen gibt – beginnt zumeist mit den Worten: „Mit Bedauern teilen wir Ihnen mit ...“ Im großstädtischen Getümmel lehnen Männer voller Lebenskraft am Geländer und warten darauf, dass – wie auf einem modernen Sklavenmarkt – der Blick eines Arbeitsgebers an ihnen haften bleibt. Doch vergebens. Die Stunden ziehen vorüber, die meisten geben auf.

Soll etwa nicht das Herz dessen unruhig sein, der täglich Nachrichten über die in der Welt geübte Gewalt hört? In Folge uralter Konflikte vernichten sich afrikanische Stämme. In asiatischen Ländern werden die Menschenrechte mit Füßen getreten. Im Nahen Osten sprengt ein Selbstmordattentäter unschuldige Menschen in die Luft. In einer Kleinstadt in Übersee oder in Europa metzelt ein geistig umnachteter junger Mann seine Schulkameraden nieder.

Soll etwa nicht das Herz dessen erschrecken, der die Nachrichten über den Klimawandel hört? Der liest, wie die Urwälder vernichtet werden. Der sieht, wie Fischkadaver an das verschmutzte Ufer geschwemmt werden. Der erfährt, wie Fabriken die Flüsse kontaminieren.

Soll etwa nicht das Herz dessen unruhig sein, der auf den Hauptplätzen mitteleuropäischen Städte das donnernde Stampfen der Springer-

stiefel von schwarz gekleideten Jugendlichen hört? Der in seiner Umgebung sieht, wie kahl geschorene junge Menschen schwungvoll ihre Arme zum Hitlergruß heben und Fahnen schwenken, die schlechte



FOTO: LUKACS GABI

Erinnerungen hervorrufen. Der auf den Mauern von Unterführungen und öffentlicher Gebäude fremdenfeindliche Schriftzüge lesen muss.

Soll etwa nicht das Herz dessen erschrecken, der im Vorzimmer der Arztpraxis darauf wartet, dass sich die Tür öffnet und ihm der histologische Befund bekannt gegeben wird? Der Opfer von Aids und der Neuen Grippe nicht nur aus den Nachrichten, sondern persönlich kennt.

Soll etwa nicht das Herz der Mutter unruhig sein, die gemeinsam mit ihren Kindern vor ihm gewalttätigen Ehemann fliehen muss? Die auf der Straße, unter der Brücke die Nacht verbringen muss. Soll etwa nicht das Herz dessen erschrecken, der sieht, wie Teenagermädchen auf einem LKW-Parkplatz ihren Körper verkaufen?

Soll etwa nicht das Herz dessen unruhig sein, der spürt, dass er seine Minderheitsrechte nicht ausüben darf. Der sich in seinem eigenen Haus fremd fühlt. Der zu einer Geldstrafe verurteilt wird, wenn er gesetzeswidrig seine eigene Muttersprache spricht.

Soll etwa nicht das Herz des Pfarrers erschrecken, aus dessen Gemeinde die Menschen reihenweise austreten. Der vergebens alles Mögliche versucht, doch die Gläubigen wenden ihm den Rücken zu. Und er kehrt mit fahlem Gesicht ins Büro zurück, knüpft langsam seinen Talar auf, legt ihn über die Rückenlehne, und denkt inzwischen daran, dass er wiederum zu spät angekommen ist. Dass er nicht mehr helfen konnte. Dass er sich wiederum vergeblich bemüht hat. Dass er abgelehnt wurde. Er wollte die gute Nachricht verkündigen, doch sein Wort blieb ohne Resonanz.

Soll etwa nicht das Herz des Jüngers unruhig sein, dem – wie uns der Evangelist Johannes übermittelt – sein Meister soeben sagte: „Der Hahn wird nicht krähen, bis du mich dreimal verleugnet hast.“? Oder der

auf den Satz „Einer unter euch wird mich verraten“ so reagieren muss: „Herr, bin ich’s?“ Soll etwa nicht das Herz derer erschrecken, von denen sich gerade derjenige verabschiedet, den sie so geliebt haben? Die sich

den Jüngern die Füße. Er war betrübt im Geist, als Petrus zu ihm sprach: „Ich will mein Leben für dich lassen.“ Er war betrübt im Geist, als Judas den Bissen nahm und sich vom gemeinsamen Abendmahl entfernte. Er war betrübt, weil es Nacht war und er wohl wusste, dass ihm beim Bach Kidron die Knechte der Hohenpriester und Pharisäer schon aufzulaufen gehörte hätte, wie ein Kreuz gezimmert wurde...

Ist Jesus inkonsequent? Wohl kaum. Vielleicht ist dies auch ein Teil der Menschwerdung, dass er auch unsere Unruhe und unser Erschrecken auf sich genommen hat. Sein Geist war betrübt, er durchlebte große innere Stürme – damit wir Frieden haben.

Von Gott verlassen wusste er wahrlich, was Verwaisung ist – damit wir keine Waisen sein werden.

Wie er in einer Krippe am Rande der Stadt geboren wurde, so wird auch eine Höhle außerhalb der Stadt seine Grabstätte sein – damit wir nicht ohne Obdach bleiben.

Am Kreuz nahm er den Fluch auf sich – damit wir Kinder des Segens bleiben können.

Gott hat ihn verlassen – damit der Paraklet bei uns bleibe.

Er stieg hinab ins Reich der Toten – damit wir das Heil erlangen.

Er wurde arm – damit wir reich werden.

Er hat allem entsagt – damit wir alles haben mögen.

Sein Geist war betrübt – damit wir nicht unruhig seien und nicht erschrecken.

Die Losung für das neue Jahr stammt aus Jesu Abschiedsrede. Er geht fort – um anzukommen. Er nimmt Ab-

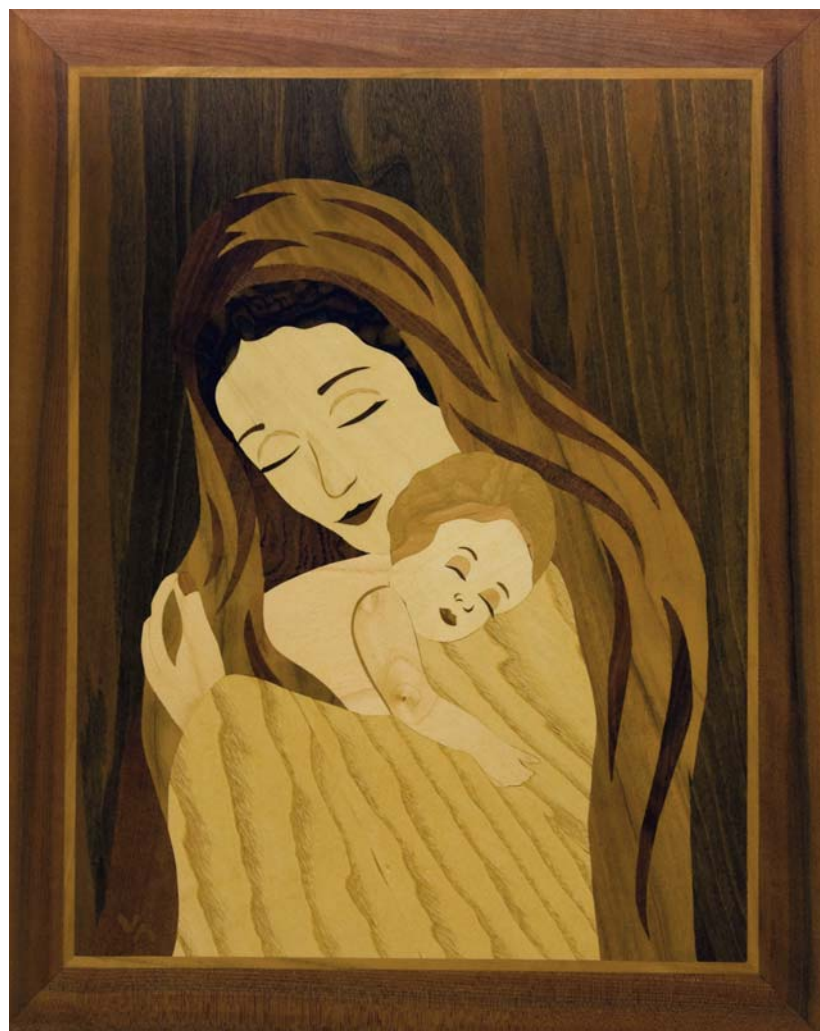


FOTO: LUKACS GABI

schied – um uns zu empfangen. Er lässt uns zurück – um uns vorauszugehen. Dies sei auch die Hoffnung für das Jahr 2010.

Wegen seines Wortes erschreckt unser Herz wahrlich nicht – und es wird auch nicht unruhig. Denn wir wissen, dass wir an Gott glauben können und an ihn glauben können. Mit fiducia – mit kindlichem Vertrauen. Denn er ist für uns Mensch geworden. Er hüllte sich nicht nur in einen menschlichen Körper, sondern lernte auch die Betrübttheit des Herzens kennen. So sieht er nicht nur von außen die Besorgnis derjenigen, die im Schatten der Wirtschaftskrise, im Schatten von Kriegen, Naturkatastrophen und Krankheit, gesellschaftlicher und familiärer Gewalt oder aber inmitten von Sorgen, die das kirchliche Leben erschweren, leben. Sondern auch diese Befürchtungen und Ängste hat er auf sich genommen.

Wir glauben daran, dass er uns den Raum bereitet. Denn im Hause seines Vaters gibt es viel Obdach. Dort ist für jeden Platz. Dort gilt kein numerus clausus, dort gibt es kein Ausgeschlossenwerden, dort herrscht keine Überbevölkerung, dort gibt es keine erste und zweite Klasse. Die hier noch abgesondert voneinander leben, werden dort an einem gemeinsamen Tisch im Kreis sitzen. Die Gefangene der Leere waren, werden dort seine Fülle erfahren, die alles in allem ist. Er bereitet uns den Raum, er erwartet uns. Er ist vorausgegangen. Er richtet unser himmlisches Zuhause ein. Vom Durcheinander in die Ordnung. Vom Lärm in die Ruhe. Von Kriegen in den Frieden. Wir werden nicht verloren sein, sondern ein Zuhause finden.

Wir glauben daran, dass er uns nicht verwaist lässt. Er kann sich mit der Verwaisung derer identifizieren, die ihre Lieben verloren haben, die als ungewollte Kinder zur Welt kamen, die ihre Eltern nie gekannt haben und in Erziehungsheimen aufgewachsen sind – und mit der Verwaisung derer, die Eltern haben, doch zuhause kein menschliches Wort hören konnten. Und er identifiziert sich mit der Verwaisung derer, die ohne ihren himmlischen Vater aufwuchsen.

Wir glauben daran, dass er den Parakleten, den Tröster, schickt. Deshalb werden wir keine Waisen sein, wie wir beim Propheten lesen: „Ich will euch trösten, wie einen seine Mutter tröstet“ (Jes 66,13). Der Evangelist spricht so über den Vater des verlorenen Sohns, wie einer, der mit Liebe seinem Sohn zuredet und ihn tröstet (*parakalei*, Lk 15,28). So kann das Jahr 2010 für uns zum Jahr des Trostes Gottes werden, der an die Stelle menschlicher Unruhe und menschlichen Erschreckens tritt. Da wir über den Geist Trost fanden, können wir auch andere trösten.

■ DR. TAMÁS FABINY
Bischof des Nördlichen Kirchenbezirks der Evangelisch-Lutherischen Kirche in Ungarn

Hazafelé

– Csend legyen! Próbálj meg viselkedni! Alig léptünk ki, te máris megszólalsz! – súgta mérgesen N. a mellette lévő D.-nek. És hogy nyomatékosítsa kérését, meg is szorította a fiatalember kezét.

Két lépés után azonban D. ismét megszólalt:

– Csodálatos volt ez az este. Nem is gondoltam volna, hogy ennyi minden történik velünk a mai napon – lelkendezett, és szinte sugárzott az arca a boldogságtól.

Ő volt a legkisebb a csapatban. Még gyermekként került a pásztorok közé, és úgy óvták, védtek és persze nevelték a többiek, mint ahogyan a kis bárányokat oltalmazzák.

– Nem szeretem, amikor ennyire cserfes vagy. Illetlen dolog a vendégségben sokat beszélni. A kismamának és a babának is nyugalom kell, nem tesz jót nekik a sok felesleges fecsegés – folytatta N., aki mindig tudta, hol hogyan kell viselkedni. Tisztelettudóan, csendben hallgatta a pusztaban is az üzenetet, majd a köszönésen kívül szinte egy szót sem szólt az istállóban.

– Tudjátok, már Ézsaiás is írt a gyermek születéséről: „Gyermek született nekünk, Fiú adatott nekünk...” – idézte J. a szent könyvből. Habár egyszerű pásztorember volt ő is, mindig kitűnt a többi közül műveltségével. Kiválóan ismerte a *Tórá*t, rendszeresen meg is osztotta felismeréseit a többiekkel, amikor hosszú órákon keresztül ücsörögtek a pusztaban a nyáj mellett.

– Kicsit hosszúra nyúlt ez az este. Amióta ennyi állatra kell vigyáznunk, minden naplementekor majdnem összeesek a fáradtságtól. Én már alig várom, hogy otthon legyek. Talán nem is kellett volna eljőnnünk, van nekünk épp elég dolgunk. Pont erre érek én rá: vadidegen csecsemőket látogatni! – morgott az orra alatt S. Ő precíz munkavégzéséről volt híres. A város leggazdagabb emberei ezért legszívesebben órá bízák állataikat. Emellett felelősségteljesen gondoskodott családjáról is, házában mindig rend és tisztaság volt. Most is azon törte a fejét,

hogy otthonában milyen munka vár még rá.

– Hálát adhatunk az Istennek, hogy részünk lehetett ebben – mondta csendesesen É., a legöregebb. Ritkán szólalt meg. A jászolnál is csak mosolygott, és érdes kezével megsimogatta a kised arccsókáját. Nyugalom áradt a szemeiből, látszott rajta, hogy megérintette mindaz, ami este velük történt.

– Nem mindennapi esemény volt, az biztos. Bár amikor a puszta énekeltek, mintha hamis hangok is csúsztak volna a dalba. Ráadásul az istállóban sem volt olyan rend, mint amilyennek egy újszülött kisgyermek mellett kellene lennie – értékelte Á., az örök kritikus, majd így folytatta:

– József is csak hebegett-habogott. Nem a szavak embere ez az ács...

A hűvös szél megcsapta a társaságot. Gúnyjukat kicsit jobban összefogták mindannyian. Csendben haladtak egymás mellett, miközben a csillagok barátságosan mosolyogtak rájuk. D. a holdat megpillantva visszaidézte Mária arcát. Az anya meleg szeretettel tekintett rá színes kendője alól, ő pedig érezte, hogy valóban szívébe fogadta őt, a legkisebb pásztor kismama.

– Végre tényleg megtanulhatnád, hogy kell ilyen helyen viselkedni. Nem vagy már annyira pici gyerek, hogy ne lennél tisztában az illem alapvető szabályaival. Semmi más nem kértem tőled, csak hogy legyél csendben. Csak tudnám, miért kell neked mindig mindenhez hozzászólni! Mindenki csak azt hallgatta, hogy egyfolytában járt a szád – korholt N., és szúrós pillantást vetett D.-re.

– De hisz annyira szép volt ez az este! A hely, az ének, a mécsesek! – védekezett a legfiatalabb. – Ezért szeretem a karácsonyestét – folytatta, és a zsebébe nyúlva megvizsgálta, nem hagyta-e el a templomajtóban kapott ígés lapot és szaloncukrot.

– Akkor is viselkedj komolyan az istentiszteleten, mert legközelebb otthon maradsz! – zárta le a vitát N.

– Telemann egyik karácsonyi kantátája kezdődik azzal az igével, amiről a lelkész prédikált – okoskodott J., merthogy nemcsak a teológiában, hanem az egyházzenében is otthon volt. Majd latinul vázolta fel az istentisztelet elemeit, kiemelve az evangélikus és katolikus szertartás közötti különbségeket.

– A lényeg, hogy minél hamarabb otthon legyek. Holnap még vendégek is jönnek, én pedig még azt sem tudom, mit teszek az asztalra. Nem érek én rá az efféle szertartásokra. Évente erre az egy órára is alig tudok elszakadni otthonról – fejtette ki S., majd el is köszönt a többiektől, és sietősen lekanyarodott a keresztesződesnél.

– Ez az új pap még prédikálni is alig tud. A kántor pedig folyamatosan mellényült az orgonánál. Ráadásul a gyerekek betlehemes műsora sem volt annyira gördülékeny, mint kellett volna. Az oltárra pedig igazán tehettek volna szebb virágot is. Tudom, hogy tél közepén vagyunk, de minden virágboltban kapni már üvegházi rózsákat – szólalt meg Á.

– Nekem így is tetszett minden. Különösen szép ilyenkor a templom. Főleg az elején, amikor még csak a kis gyertyák világítottak a padok végében. És találkoztam két osztálytársammal is – lelkendezett a gyerek, de az apján kívül az utolsó mondatát senki nem hallotta, mert az utca végén mindannyian más irányba fordultak.

É. lassan lépdelt a csendes éjszakában. Mikor végiggondolta a templomban hallottakat, kis könnycsepp csillant meg a szemében. Nagyokat szippantott a párás levegőből, majd magában imádkozni kezdett. Megköszönte a betlehemi gyermek születését, és azért fohászzkodott, hogy a templomból hazafelé igyekvők mindannyian megérezzék a karácsony örömet. Majd hangosan még ezt is hozzátette:

– Add, Istenem, hogy a kis D. egész életében így örüljön a veled való találkozásnak!

■ JENŐ

ZSIRAI LÁSZLÓ

Nem felejtethed...

Nem felejtethed
a jászolt,
mert dédelgetve átölelt;
a birkát,
mert jéghidegben rád lehelt;
a pásztor,
mert ünnepele énekelte;
a mirhát,
mert illata víg táncra kelt;
s a csillagot,
mert örömteli hírt hozott.

Nem felejtethed
a mintát,
mert úgy őrizte meg titkát,
hogy példát
adott örökségül inkább,
mint bánatot,
mert tanított jó életet;
a szeretet
nevelte kisededet;
a boldogságos éveket,
mit emberekre ráhagyott.

Nem felejtethed
az álmot,
a kiszínezett terveket;
a mosolyt,
a nevetgélő lelkeket;
nem álnok
szívben rejtőző szenteket;
az áldott
imára kulcsolt kezeket;
a Napot,
a gyümölcsöző kerteket.

Nem felejtethed
a csendet,
az áhítatos lét szavát;
a kincset,
mit nem aprópénzre vált;
a rendet,
józan, őszinte színre szánt
kegyelmet;
karácsony gyöngy ajándékát:
a teremtet,
felejtethetetlen éjszakát!



FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

HETI ÚTRAVALÓ

Az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét. (Jn 1,14)



A karácsony utáni héten, egyben a polgári óév utolsó és az újév első napjaiban az *Útmutató* reggeli és heti igéi bátorítanak: napjaink Isten kezében

vannak a kegyelem fogyó idejében is! „Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!” (GyLK 728,13) A békességet szerző Isten szövege nem rendült meg, ő megkönyörült rajtunk, és Simeon is megláthatta az Úr Krisztusát. Így énekelte: „*Most bocsátd el, Uram, szolgálodat beszéded szerint békességgel, mert meglátták szemeim üdvösségedet...*” (Lk 2,29–30) Luther szerint: „A kegyes Simeon azt szeretné, ha belátnánk, hogy Megváltóra szorulunk. Ha szilárdan hisszük, hogy a Gyermek az Istenből jött Megváltónak, magától jön a békesség, és se bűn, se halál nem retten többé; hiszen éppen ezek ellen van Megváltónk.” János is szemtanúja lehetett az élet igéje megjelenésének: „*Mert megjelent az élet, mi pedig láttuk, és bizonyágot teszünk róla, és ezért hirdetjük nektek is az örök életet...*” (1Jn 1,2) Az újszülött gyermeknek Egyiptomba kellett menekülnie, hogy beteljesedjék Isten szava: „*Egyiptomból hívtam el fiamat.*” (Mt 2,15) Csodásan cselekedett; ő a szeretet! „*És mi láttuk, és mi teszünk bizonyágot arról, hogy az Atya elküldte a Fiát a világ üdvözítőjéül. Ha valaki vallja, hogy Jézus Isten Fia, abban Isten marad, ő pedig Istenben...*” (1Jn 4,14–15) Krisztus méltósága nagyobb az angyalokénál – ő Isten! „*A te trónusod örökké megáll, ó, Isten!*” s egylenyegű az Atyával, ezért „*esztendeid nem fognak el!*” (Zsid 1,8.12). A mi időnk eliramlik, éveink sietnek, de átélhetjük napról napra: „*Irgalmas és kegyelmes az Úr, türelme hosszú, szeretete nagy.*” (Zsolt 103,8) Jézus vigyázásra inti tanítványait az elmúló év utolsó órájában: „*Ti is legyetek készen, mert abban az órában jön el az Emberfia, amikor nem is gondoljátok!*” (Lk 12,40) Pál meggyőződött róla, „*hogy sem halál, sem élet (...), sem jelenvalók, sem eljövendők (...) nem választhat el minket az Isten szeretetétől!*” (Róm 8,38.39). A ma kezdődő új esztendőben is igaz, hogy „a mi segítségünk az Úr nevében van, aki teremtette a mennyet és a földet” (Zsolt 124,8; LK). S tanácsolja mindazoknak, akik már felöltözték az új embert: „*Amit pedig szóltok vagy cselekesztek, mind az Úr Jézus nevében tegyétek, hálát adva az Atya Istennek által.*” (Kol 3,17) Jézus, a világ reménysége Názáretben evangéliumot hirdetett, mert Isten Lelke felkente őt: „*...hirdessem az Úr kedves esztendejét.*” (Lk 4,19) Legyen 2010 az Úr Isten kegyelmének nagy örömmünnepevé mindannyiunk számára! Nem tudhatjuk, mit hoz a holnap, ezért így szóljunk: „*Ha az Úr akarja és élünk, és ezt vagy azt fogjuk cselekedni.*” (Jak 4,15) Élete végén a sikemi országgyűlésen Isten cselekvése állásfoglalásra készítette Józsuét: „*...én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!*” Mondjuk: „*Mi is az Urat akarjuk szolgálni. Bizony, ő a mi Istenünk!*” (Józs 24,15.18) Kérjük: „*Jézus, hitünket erősítsd, / Nevedet bennünk dicsőítsd. / Ez esztendőt veled kezdjük, / Add, hogy veled is végezzük!*” (EÉ 178,5)

■ GARAI ANDRÁS

Adventi várakozás a szülőszobán

Hideg, decemberi hajnal van. József fel-le sétálgat a szülőszoba előtti folyosón. Feleségével, Máriával nemrég érkeztek meg a kórházba. A mentőautó gyorsan behozta őket vidékről.

Ahogy telnek-múlnak a percek, Józsefnek eszébe jut a karácsonyi történet: igen, milyen fura az élet, az a másik József és az a másik Mária egészen más környezetben volt akkor. Nem volt ott kórház, nem volt orvos, nem volt semmi más, csak a szamar, a fogadós, no meg az istálló. Vajon mire gondolt ott és akkor József, Jézus apja? Hogyan ségédkezett, mit csinálhatott ott a barmok közt, az istállóban? Vajon mit tudott tenni gyermeke születésének küszöbén Máriáért? Biztosan biztatta, bátorította, és az is biztos, hogy imádkozott...

József leült egy fehérre festett, hideg kórházi padra, majd mélyen elmerült imádságos gondolataiban.

– Kérem, fáradjon be, most be szabad jönnie a feleségéhez – szólta ki később egy kedves nővér.

– Igen, azonnal megyek.

Reggeledik. A kórház ablakán beragyognak az első napsugarak. Mária fájdalmai egyre sürűsödnek. Mária, ahogy ott fekszik az ágyon, Jé-

zus édesanyjára gondol: vajon mit tudott tenni az a szegény asszony abban a szutykos kis istállóban? Hogyan lehetett ott egyáltalán szülni? Ma már szinte alig lehet elképzelni, hogy valaki ilyen fertőzésveszélyes helyen szüljön. Itt a kórházban biztonságban van, felügyelet, orvos, szülész nő, gyógyszeresek... Ezek hiányában vajon milyen lehetett Máriának? Biztosan imádkozott, és úgy kapott erőt Istentől.

Mária összetette két kezét a női klinika fertőtlenített ágyán, és halk imádságot mondott.

József Máriát a szülőágyon találta, imádságra összekulcsolt kézzel. Közben vajúdott – ha jött a fájdalom, összeszorított szemmel és foggal viselte, egy hang nélkül. József megfogta felesége kezét, simogatta, ott állt egészen szorosan mellette. Majd figyelte a műszerek halk kattogását, a szívhangot, majd Mária arcát, szemét nézte, mélyen, áhitattal. Benne látta az örömet, a boldogságot, de a fáradtságot, a fájdalmat és a kimerültséget is. Így biztatta:

– Itt vagyok melletted, szeretlek, már alig várom, hogy megpillantsam kisgyermekünket, halljam a sírását.

■ BALOG ESZTER

HIRDETÉS

Felvétel az Evangélikus Hittudományi Egyetemre a 2010–2011-es tanévre

Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen lelkészek, katekéták/lelkészi munkatársak, kántorok, teológusok és hittantanárok képzése folyik.

A képzés lehetőségei a következők:

1. Teológus, lelkész szak: egységes, osztatlan mesterképzés
Képzési idő: 12 félév. Megszerzendő kreditek száma: 360. A képzés Budapesten, nappali tagozaton folyik.

A képzés célja: felkészítés a teológia tudományának művelésére és az evangélikus lelkészi hivatás betöltésére. A szak a keresztény teológiai hagyomány egészére épülő alapismereteket nyújt és követel meg; felkészíti a hallgatókat az önálló, evangélikus szemléletű teológiai gondolkodásra, továbbá az evangélikus egyházban, de elsődlegesen a Magyarországi Evangélikus Egyházban végzendő lelkészi munkára; kialakítja bennük az ehhez szükséges jártasságokat, készségeket és szemléleti jellemzőket.

2. Katekéta-lelképásztori munkatárs alapszak (BA)

Képzési idő: 6 félév. Megszerzendő kreditek száma: 180. A képzés Budapesten, nappali és levelező tagozaton folyik.

A képzés célja olyan felkészült gyülekezeti hitoktatók, illetve lelkészi munkatársak képzése, akik gyülekezeti lelkész vagy hittanár felügyelete mellett önálló hitoktatói szolgálatot láthatnak el, illetve segíthetik a lelkész adminisztratív, lelkigondozói, gyülekezetépítési munkáját.

3. Kántor alapszak (BA)

Képzési idő: 6 félév. Megszerzendő kreditek száma: 180. A képzés Budapesten, nappali tagozaton folyik.

A képzés célja felsőfokú elméleti és gyakorlati ismeretekkel és kompetenciákkal rendelkező kántorok képzése, akik jól használható alapozást kapnak a teológiai alapismeretek, az orgonajáték és a karvezetés mellett a pedagógia, az ifjúsági zene és a gyülekezetépítés területén is.

4. Hittanár-nevelő tanári mesterszak (MA)

Képzési idő: 5 félév. Megszerzendő kreditek száma: 150. A képzés nappali tagozaton, az EHE és az ELTE PPK közös képzése keretében Budapesten történik.

A mesterképzés azoknak nyújt továbbtanulási lehetőséget, akik katekéta-lelképásztori munkatárs vagy kántor alapszakon végeztek, továbbá akik főiskolai hittanári oklevéllel vagy egyetemi szintű teológus-lelkész oklevéllel rendelkeznek.

A jelentkezésnél *feltétel nélkül* elfogadott a katekéta-lelképásztori munkatárs BA oklevél.

A jelentkezéshez *feltétellel* elfogadott oklevelek a következők:

- teológus-lelkész egyetemi oklevél;
- főiskolai szintű hittanár/hitoktató oklevél;
- kántor BA oklevél.

Az utóbbi három esetben előfeltétel 10 kreditnyi pedagógiai-pszichológiai modul elvégzése, amelyet szükség esetén az ELTE PPK biztosít.

Más alapszakokról való jelentkezés esetén a belépés feltétele legalább 50 kredit megszerzése az alábbi ismeretkörökből: alapozó rendszeres teológiai és/vagy filozófiai ismeretek, történeti teológiai ismeretek, biblikus teológiai ismeretek, gyakorlati teológiai ismeretek.

5. Teológus mesterszak (MA)

Szakirányok: 1. biblicum; 2. szociáletika. Képzési idő: 4 félév. Megszerzendő kreditek száma: 120. A képzés nappali tagozaton, Budapesten történik.

A képzés célja olyan értelmiségiek képzése, akik a teológia tudományát magas szinten művelik, és be tudnak kapcsolódni az egyes egyházak, vallási közösségek szellemi vezetésébe.

A jelentkezéshez *feltétel nélkül* elfogadott oklevél:

- teológus BA oklevél;
- katekéta-lelképásztori munkatárs BA oklevél.

A jelentkezéshez *feltétellel* elfogadott a nem teológus szakon szerzett legalább alapfokozatú (BA) oklevél.

Az utóbbi esetben feltétel, hogy a jelentkezőnek a kredit megállapítása alapjául szolgáló ismeretek – felsőoktatási törvényben meghatározott – összevetése alapján elismerhető legyen legalább 30 kredit a teológus BA képzés törzsanyagának ismeretköréből.

A biblicum szakirányra jelentkezők számára feltétel továbbá bibliai héber vagy görög nyelvismeret igazolása (egyetemi záróvizsga vagy állami nyelvvizsga). Ezek hiányában a felvételi alkalmassági vizsgával egy időben a görög vagy héber vizsga letehető.

A felvétellel kapcsolatos részletes tájékoztatás az EHE honlapján (<http://teol.lutheran.hu>) található.

A szükséges mellékletekkel ellátott kitöltött jelentkezési lapnak, valamint a piros postautalványon feladott 4000 Ft felvételi eljárási díjnak 2010. február 15-ig kell az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatalába beérkeznie (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. Tel.: 1/469-1051. Fax: 1/363-7454. Mobil: 20/824-9263.).

A felvételi vizsgákra 2010. július 5–6-án kerül sor.

Az **Evangélium Színház** idén ősszel nagy sikerrel vitte színe *Madách Imre Az ember tragédiája* című drámai költeményét. Decemberben minden alkalommal telt ház előtt játszották a darabot.

A nagy sikerre való tekintettel 2010 januárban még két előadást tartunk: **2010. január 23-án, szombaton 15 órakor és 2010. január 24-én, vasárnap 16 órakor.** E két előadásra a darab sűgőjének mobilszámán lehet jegyet rendelni. 30/609-2628.

Ezúton is köszönjük a közönség szeretetét, és áldott karácsonyt kívánunk valamennyiüknek!

UDVAROS BÉLA rendező

MESTERMŰ A DIGITÁLIS ORGONÁK KÖZÖTT

JOHANNUS



Mesterségünk „titkai”:

- csak a valódi sípok hangjához mérhető hangminőség
 - egyedülálló megbízhatóság
 - intonálhatóság a helyszín akusztikája és a felhasználó ízlése szerint
 - páratlan típusválaszték
 - templomi kiépítettségű hangszugárzás a legkisebb modelleknél is
 - ellenőrizhető, felkereshető hazai referenciák
 - egyedi szolgáltatások, ingyenes akusztikai felmérés
 - 5 éves garancia
 - kedvező árak és fizetési feltételek
- Érdeklődésüket a holland Johannus Orgonagyár magyarországi képviselőjénél várjuk: SPEED-EX Kft.
1024 Budapest, Margit krt. 41.
Tel./fax: 1/315-1787 vagy 1/316-7089.
E-mail: speedex@t-online.hu
Honlap: www.johannus.hu

HIRDETÉS

ÚTMUTATÓ

A BIBLIA RENDSZERES OLVASÁSÁHOZ
OLVASMÁNYOKKAL

2010

Vigyél szeretetet a világba – ajándékozz Útmutatót...

...szüleidnek,
...gyermekednek,
...unokádnak,
...barátodnak,
...szerelmednek,
...szomszédodnak,
...munkatársadnak,
...főnöködnak,
...a sarki boltosnak
vagy bárkinek, akire szeretettel gondolsz;
adventi estékere...
karácsonyra...
születésnapra...
névnapra...
évfordulóra...
keresztelőre...
esküvőre...
vagy csak azért, hogy mosolyt csalj mások arcára.

Útmutató 2010 – 350 forint

Útmutató 2010 olvasmányokkal – 540 forint

A Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója
1085 Budapest, Üllői út 24.
Telefon: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518
Fax: 1/486-1229
E-mail: kiado@lutheran.hu
www.lutherkiado.hu

A hónap könyve – decemberben a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

Tarisznyakönyv – Polgár Rózsa kárpitjai versekkel

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Eredeti ára: 1680 forint. <http://bolt.lutheran.hu/> • E-mail: kiado@lutheran.hu • Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

HIRDETÉS

Felhívás

A megjelenése óta eltelt tizenkét év és a megfogyatkozott raktári tartalék miatt a MEVISZ ismét kiadni készül az *Új ének* ifjúsági énekgyűjteményt. A tervezett új kiadást fel kívánjuk frissíteni, s a gyülekezetek ifjúságaiban jelenleg népszerű, szeretett dalokkal feltölteni.

Ezért kérjük egyházunk lelkészeit, gyülekezeti és ifjúsági tagjait, valamint együtteseit, hogy küldjék el a szerkesztőbizottság címére a mostani *Új énekben* nem szereplő, de egy jövőbeli énekeskönyvben szívesen vizionáltott énekek kottáját. A beküldött énekek közül szerkesztőbizottságunk válogat majd. Az ifjúsági énekek mellett szívesen fogadunk gyermekénekeket is – a kicsik számára kedves dalokra nagy szükség lenne a gyülekezeti munkában.

A javasolt énekek kottáját, akkordjait, tempóját és stílusát az ujenek@gmail.com e-mail címre várjuk. Ha van rá módjuk, csatoljanak a kottához hallgatható minőségű mp3-felvételt is!

A dalok beküldésének határideje: 2010. január 15.

Egy friss, az evangélikus ifjúság valós énekkincsét tükröző új énekgyűjtemény érdekében számítunk a gyülekezetek aktivitására!

Az *Új ének* szerkesztőcsapata

HIRDETÉS

Börönte Márta: Csillaggyertyafény

Könyvajánló

Börönte Márta az az evangélikus lelkész, aki egy ötcentis játék babával a kezében prédikál. Aki kopogtat a szószék könyöklőjén, mire gyülekezete beavatottan visszakopog. Lélekemelő, mély értelmű játékot játszanak: Isten ajtaján kopogtatnak. Márta ütőerűkre tetéti ujjunkat, s megkérdi: *Érzed? Dobog. Az Élet az. Ilyen közel van hozzád Isten. Hiszen benned é!*

Húsz év prédikációiból, meditációiból, sajtóban és hanghordozókon megjelent írásaiból válogatott a szerző egy kötetre valót, hogy megkegyeljen nekünk a szívünk mélyére sülyedt szeretetet. Hogy szemünkbe nézve megjutalmazzon: *Fontos vagy Istennek! Hogy felszólítson: Örülj! A mosoly a lélek derüje! Hogy vigasztaljon: A könny a mosoly ikertestvére. Hogy megrázzon: Kínoldj a másikkért, és megszereted! Hogy bátorítson: Többet ér egy gyertyát meggyújtani, mint panaszkodni, hogy sötét van!*

Újból és újból a szeretetben. Még nem láttam egyazon könyv lapjain ennyiszor leírva a szót: *szeretet*. Különleges élmény felfedezni, hogy a végtelenségben és mindennapjainkban hanyféle színe, íze, rezdülése, érintése, mosolya, kacaja és tánca lehet egyetlen szónak. Szerzőnk segít, hogy fölfedezzük a szeretet ajándékának árnyalatait.

Ajánlom ezt a kötetet mindazoknak, akik pragmatikus világunk szüntelen rohanásában, érzéketlen célratörésében, kegyetlen versengésében, fülsiketítő dübörgésében *lelkük derüjét* keresik. Akik szeretnének kiállni vagy legalább időnként megállni, s ütőerűkre tett ujjal azt mondani: *Isten itt él bennem!* A körülöttem tülekedő tömegben *földi angyalok* élnek! *Hús-vér emberek, akiket Isten küld, szívükben megszólítva, hogy segítsenek nekünk. Nem misztikus csodalények, de csodálatos egyéniségek, akik kiemelnek a mélységből.*

Börönte Márta érzékeny gondolati világában megvan az erő, hogy kiemeljen bennünket a mélységből.

Döbrentey Ildikó meseíró

A mennyország és a pokol itt kezdődik a földön, tapasztalom és hangoztatom *magatartáskultúra-tanuló* vándortanítóként, amerre járok, és magyarázok értenek. A gyilkosan tragikus és közönyösen monoton *pokoli* pillanatok mi, emberek okozzuk egymásnak, cinikusan gondatlanul, esetenként aljasan-előre megtervezve.

A *mennyi* pillanatokot is mi, emberek szerezhetjük egymásnak.

Börönte Márta ép lélekkel, nyílt szívvel és korlátlanul tűnő memóriával gyűjti az élményeket. Mágnesmágusként vonzza a történeteket, és ebből a gyűjteményéből minden *gondolatinformációjához* azonnal illeszt egy-egy megértést segítő, figyelmet fokozó *képzettársítást, illusztrációként*. Minden munkájában fellelhető alapvetésként, illusztrációként vagy édes, illetve sós fűszerként ízes, idézett gondolat, inspiráló esemény, személyesen tapasztalt felemelő vagy éppen lesújtó élmény-vélemény. Ezért nem tudtam letenni első olvasásra ezt a – különböző médiumokban edzett – *szeretetgyűjteményt*.

Édesapám, a puritán-protestáns „presbiterpistabácsi”, ha most belát Börönte Márta vasreszelékkel és igazgyöngyökkel teli kincsesezreteladójába, azt súgja neki az örök életből:

– Oszd szét, lányom, rád ne roszdsáodjon!

Levente Péter önképző társaslány

A könyv megvásárolható a Luther Kiadó könyvesboltjában (Budapest VIII., Üllői út 24.) és a Huszár Gál könyv- és papírkereskedésben (Budapest V., Deák tér 4.).

A Rákosszentmihály–Sashalmi Evangélikus Egyházközség és a Csillaggyertyafény Alapítvány

HIRDETÉS

ÚJ HARANGOT RENDELJEN IFJ. FARKAS TITUSZTÓL

MINDEN MÉRETBEN A LEGKEDVEZŐBB ÁRON 30 KG-TÓL 11000 KG-IG

**Kiváló minőség, kitűnő kidolgozás,
kedvező ár, hangzásra öntve!**

Harangvillamosítás, harangtartóállvány-készítés, programozóórák, harangvezérlés telefonról, toronyóra-készítés, -szerelés, alkatrészleadás.
REFERENCIA 400 TEMPLOMBÓL!

Harangszó 2003 Bt.
Ifj. Farkas Titusz

2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: 30/371-9696, fax: 29/410-119
A Harangszó 2003 Bt. a Dévai Szent Ferenc Alapítvány támogatója.

Szilveszteri fonákságok

MENYES GYULA összeállítása



Egyházunk nyugdíjas lelkészei aktív szolgálatuk befejeztével a templomokban gyakran észrevétlenül maradnak a gyülekezet tagjai között. Ezen a méltatlan helyzeten változtatott egyházunk zsinata, amikor határozatot hozott arról, hogy ezentúl a nyugdíjas lelkészek láthatósági mellényben jelenjenek meg az istentiszteleteken. Képeinken Bödecs Barnabás győri nyugalmazott lelkész látható a figyelemfelkeltő ruhadarabban.



A történelmi egyházak komoly feladatot vállalnak a karitatív családsegítő munkában. Felvételünk egy ilyen szolgálat ügyfélfogadó részlegét ábrázolja, amelynek nagy sikere van, főleg az apukák körében.



Fiatallélekseink körében egyre inkább jelentkezik az az igény, hogy reformátorunk, Luther Márton életének szerzetesi időszakát is vállaljuk. Így került elő egy lutheri szerzetesrend esetleges megalapításának gondolata. Ennek egyik szószólója Kósa Gergely bokodi beosztott lelkész.



Felvételünk egy kőbányai istentiszteleten készült, amely végül is elmaradt, mert a gyülekezet máig nem találja az első éneket.

Disznótort ülte*



Disznótort ülte és disznót ölte Dél-Pest megyének papjai, a templom mögött hozzájuk gyűltek Alberti aprói s nagyjai...

A sok pap „győzött”! Nézed a képet: ott lóg a disznó, a szegény, lehajtott fejjel, vérét kiontva a „papos” diadal helyén...

Harangszó nincsen, nem is kell, itten nem folyik istentisztelet; esperes reggel, délután püspök, boldog mind, aki itt lehet...

Mészárosmunka, kalbász és hurka, – pálinka, bor? – Jó hangulat: gyülekezetben „egység” a jelszó, presbiter úr is így mulat...

Marad a kérdés vagy félreértés, egyházhú volt a lebukott? Vegetáriánus, evangélikus híveknek ebből mi jutott?

* Spontán poétikus rezonancia az *EvÉlet* 2009. január 25-i „disznótoros” cikkére.

■ S. MEGGYESI JENŐ



A szeretetotthonokban, nyugdíjsházákban alapvető követelmény, hogy a lakók, gondozottak mindennapjait lehetőség szerint változatosabbá kell tenni. A sokféle lehetőség közül felvételünk egy ilyen pillanatot örökített meg a győri szeretetházban, ahol nemcsak a vacsorát, hanem a tálalását is igyekeznek változatosabbá tenni.



A Veszprémi Egyházmegye a közelmúltban megjelentetett egy posztert, amely Polgárdi Sándor esperes urat ábrázolja rajongói körében. A kiadványának nagy sikere van az egyházmegye gyülekezeteiben.



Liturgikus felszerelésünk, oltárterítőink állapotát időközönként fel kell mérni, a szükséges tisztítást, javítást, foltozást el kell végezni. Képeünk egyik templomunk oltárterítőjének részletét ábrázolja, miután a szabómester a megfelelő restaurálást elvégezte rajta. A munka laikus szemmel nézve is felemásra sikeredett...



Kiss Miklós győr-mosoni esperes azt mutatja be, hogy az általa vezetett egyházmegye milyen lendületben van. (Ne tévesszen meg senkit, hogy a gravitáció miatt ez csak lejtmenetben illusztrálható.)

Istentiszteleti rend • 2009. december 25.

Karácsony ünnepe. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Lk 2,1–14; Tít 2,11–14(15). Alapige: Mik 5,1–4a. Énekek: 151., 156.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé de. 10. (úrv.) Gertrud Heublein; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; de. 11. (úrv., rádiós istentisztelet-közvetítés) Gáncs Péter; de. 11. (gyermekistentisztelet) Cselovszky Ferenc; du. 6. Cselovszky Ferenc; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Aradi György; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; IX., Haller u. 19–21., I. emelet de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; Kerepesi út 69. de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. 11. (gyermekistentisztelet) dr. Blázy Árpádné; du. 6. dr. Joób Máté; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. (úrv.) dr. Joób Máté; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Balicza Iván; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. (úrv.) Kende György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. (úrv.) Kende György; Zuglói, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv.) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. (úrv.) Vető István; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. (úrv.) Vető István; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Grendorf Péter; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. (úrv.) Grendorf Péter; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Hulej Enikő; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) Hulej Enikő; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. (úrv.) dr. Lackner Pál; Puskás Sára.

Istentiszteleti rend • 2009. december 26.

Karácsony 2. napja. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Lk 2,15–20; Tít 3,4–8. Alapige: Ézs 49,13–16a. Énekek: 399., 163.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 11. (úrv.) D. Szabik Imre; II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé de. 10. (úrv.) Herzog Csaba; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Zay Balázs; Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. Fülöp Attila; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) dr. Solymár Mónika; V., Deák tér 4. de. 9. Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. Grendorf-Balogh Melinda; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Pelikán András; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Szabó Bertalan; IX., Haller u. 19–21., I. emelet de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. dr. Blázy Árpád; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. (úrv.) dr. Blázy Árpád; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) D. Szabik Imre; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. (úrv.) Kertész Géza; Zuglói, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kende György; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv.) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. (úrv.) Szirmai Zoltán; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Marschalkó Gyula; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Kósa László; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Grendorf-Balogh Melinda; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. (úrv.) Grendorf Péter; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) Győri Gábor; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv., templomszentelési emlékestentisztelet) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. (úrv.) dr. Lackner Pál; Solymár (református templom) de. 10. (úrv.) Fodor Viktor.

Istentiszteleti rend • 2009. december 27.

Karácsony utáni vasárnap. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Lk 2,33–40; Gal 4,1–7. Alapige: Ézs 45,5–8. Énekek: 152., 171.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé de. 10. Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. (úrv.) Sztójánovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. Gálos Ildikó; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Kovács Áron; de. 11. (úrv.) Grendorf-Balogh Melinda; du. 6. (orgonazenés áhitat) Smidéliusz Gábor; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) dr. Varga Gyöngyi; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Szabó Bertalan; IX., Haller u. 19–21., I. emelet de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. Benkóczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. Missura Tibor; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. Missura Tibor; XII., Budagyöngye, Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Bence Imre; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kende György; Zuglói, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabóné Mátrai Marianna; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. Ponicsán Erzsébet; XVI., Rákosszentmihály, Hősök tere 10–11. de. 10. Fekete Gy. Viktor; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Vető István; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Vető István; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Wiszki-denszky András; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Wiszki-denszky András; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. dr. Korányi András; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. dr. Korányi András; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. dr. Lackner Pál; Pilisvörösvár (református templom) du. 2.

Bemutatkozik a Pesti Evangelikus Egyház Deák Téri Gyülekezet

A pesti evangélikusság gyülekezetté szerveződésére II. Józseftürelmi rendelete (1781) után került sor. A szervezés első lépéseit Pongrácz Boldizsár péteri földbirtokos tette meg, akit ebben anyagilag támogatott gróf Beleznay Miklósné. A városi polgárság egy fiatal tagjának, Liedemann János Sámuel kereskedőnek, a gyülekezet későbbi gondnokának fardhatatlan munkája nyomán 1787-ben alakult meg a pest-budaiai első evangélikus gyülekezete.

Lelkészül a három nyelven prédikáló Molnár Jánost hívták meg. A gyülekezet többsége ebben az időben német ajkú volt, de egyre nőtt a szlovák iparosok, munkások száma is. A magyar híveknek havonta egy alkalommal tartottak istentiszteletet.

A gyülekezet igen hamar templomot, iskolát és paplakot akart építeni. Ehhez a telket 1792-ben kapták meg Pest városától. Először az imaterem készült el, majd 1795-ben a lelkészlakás mellett megnyílt az elemi iskola is. A templom terveinek elkészítésére Krausz Jánost kérték fel. Terveit Pollack Mihály átdolgozta, és megépítette klasszicizáló empire, palatinus stílusban.

Az alapkövetélt 1799-ben történt, az építkezés a napóleoni háborúk miatt késett, ezért a felszentelésre 1811 pünkösdjén került sor. A templom

homlokzatát Hild József 1856-ban áttervezte, majd 1875-ben lebontották az életveszélyessé vált tornyot.

A 19. században sok jeles lelkésze volt a gyülekezetnek: Székács József, Ján Kollár, Győry Vilmos, akik irodalmi munkásságukról is híresek. A közösség növekedésnek indult, és a szlovák gyülekezet 1854-ben önállósodott sa-



Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban

December 25-én, karácsony ünnepén 11 órától istentiszteletet hallhatunk az MR1–Kossuth rádió hullámhosszán a Deák térről. Igét hirdet Gáncs Péter püspök.

ját templommal. A parókiaépületben található Evangelikus Országos Múzeum sok tárgyi emléket őriz ebből az időből, többek között híres evangélikusok portréit. A Deák téri iskola is ebben az időszakban erősödött meg, vált középiskolává, majd a helyet kinöve 1905-ben került át a fiúgimnázium a fásori főgimnázium épületébe.

A 20. század sok változást hozott a közösség életében. Területe csök-

kent, több gyülekezet önállósodott. A második világháború idején Keken András, a gyülekezet száz éve született lelkésze zsidókat mentett a templom épületében.

Jelenleg a gyülekezetben az aktív élet a kisközösségekben zajlik. Igen népszerű a Kisdeák Evangelikus Óvoda, amely 1998-ban jött létre a parókiaépületben. A templomot – központi fekvésénél fogva – sokan felkeresik vidékről vagy külföldről is az istentiszteleteken.

A gyülekezethez tartozik a Lutheránia kórus, melynek karmestere, dr. Kamp Salamon folytatja a Bachművek bemutatásának szép hagyományát, most is készülnek a karácsonyi oratórium 20-i előadására.

A gyülekezet igazgató lelkésze Smidéliusz Gábor, lelkészei Gáncs Péter püspök és Cselovszky Ferenc, másodlelkésze Gerőfiné dr. Brebovsky Éva és beosztott lelkésze Grendorf-Balogh Melinda. Felügyelője dr. Sólyom Jenő.

A régiék Insula Lutheranának, evangélikus szigetnek nevezték a belváros szívében található gyülekezeti központot. Ez a jelenlegi közösség szándéka is: hogy a felzárkózás, pi-henés, lelki megerősödés helye, oázis lehessen a nagyváros sivatagában minden istenkereső, békére vágyó számára.

Segítség a rászorulóknak

► Az idén is százezer üveg Béres Cseppet adományoz a Béres Alapítvány a rászorulóknak. Béres Klára, az alapítvány elnöke ünnepélyes keretek között adta át a termékek jelentős hányadát a tíz legnagyobb országos karitatív szervezetnek. A gyógyszer-adomány – melynek piaci értéke több mint százmillió forint – nagy része már karácsonyra eljut a rászorulókhhoz.

„A társadalmi felelősség a gazdasági válságban is kötelez bennünket” – kezdte beszédét Béres Klára az immáron szokásosnak mondható találkozóon, melyen a korábbi évek gyakorlatának megfelelően most is átadták a már szokásos Béres Csepp-támogatást a rászorulókat közvetlenül segítő nagy karitatív szervezetek számára.

Béres Klára kiemelte: „A világban, az országban jelentkező gazdasági nehézségek nemcsak arra figyelmeztetnek mindannyiunkat, hogy érté-

keinkkel odafigyelőn, átgondoltan, tisztelettel kell bánnunk, hanem arra is, hogy ilyenkor még fontosabb odafigyelniünk a legsérülékenyebbekre, azokra, akiknek nincsenek tartalékaik. Ezek az emberek, akikhez a karitatív szervezeteken keresztül eljutnak majd a cseppek, a maguk erejéből képtelenek lennének a szer megvásárlására.

A társadalmi felelősség recesszió idején is kötelező! A világ – úgy tűnik – fordulóponthoz ért. Esélyünk a fennmaradásra csak úgy lehetséges, ha figyelünk egymásra az élet minden

területén, munkában, vásárláskor, otthon, közösségeinkben. Csak így lehetünk képesek elbírnunk terheinket.”

Kozma Imre atya, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat vezetője elmondta: „Mindannyiunk nevében szívből szeretném örömet és köszönetemet kifejezni. A gazdasági recesszió következtében a támogatások sajnos már érezhetően apadtak, ezért még nagyobb jelentőséggel bírnak az ilyen példamutató, önzetlen, valóban a szeretet táplálta adományok, mint amilyeneket a Béres Alapítványtól kapunk évek hosszú sora óta.”

A támogatott tíz legnagyobb országos karitatív szervezet:

Magyar Katolikus Karitászt
Magyar Máltai Szeretetszolgálat
Magyar Vöröskereszt
Magyar Ökumenikus Segélyszervezet
Magyar Hospice Alapítvány
Rákbeteg Országos Szövetsége
Magyar ILCO Szövetség
Magyar Rákellenes Liga
„A rák ellen az emberért, a holnapért” Alapítvány
Nyugdíjasklubok és Idősek „Életet az éveknek” Országos Szövetsége

Istentiszteleti rend • 2009. december 31.

Óév este. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Lk 12,35–40; 2Tim 4,(1–4)5–8. Alapige: Zsolt 62,6–13. Énekek: 397., 146.

I., Bécsi kapu tér du. 6. (úrv.) Bence Imre; de. 6. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; éjszaka fél 12. Balicza Iván; II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé du. 5. Gertrud Heublein; II. Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. du. 6. Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12. du. 6. Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér du. 6. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38. du. 6. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. du. 6. (úrv.) Gáncs Péter; VII., Városligeti fasor 17. du. 6. dr. Muntag Andorné; VIII. Rákóczi út 57/a du. 4. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. du. 6. Szabó Bertalan; IX., Haller u. 19–21., I. emelet du. 4. Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. du. 5. Benkóczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. du. 6. dr. Blázy Árpád; XI., Németvölgyi út 138. du. 5. dr. Blázy Árpád; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. du. 6. (úrv.) dr. Babiny Tamás; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. du. 6. (úrv.) dr. Bácskai Károly; XIII., Kassák Lajos u. 22. du. 5. Kende György; Zuglói, XIV., Lőcsei út 32. du. 6. Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér du. 5. Szabó B. András; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) du. 5. Ponicsán Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. du. 6. Börönte Mária; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. du. 5. Vető István; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. du. 5. Grendorf Péter; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. du. 4. Hulej Enikő; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. du. 6. Széll Bulcsú; du. 7. (keresztény szilveszter); este 9. (ifjúsági szilveszter); Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. du. 6. (emlékestentisztelet) Győri János Sámuel; este 8. (keresztény szilveszter); éjfél (úrv.) Győri János Sámuel; Budaörs, Szabadság út 75. du. 6. Endreffy Géza; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) du. 5. dr. Lackner Puskás Sára.

Összeállította: BODA ZSUZSA

A jóízű paradicsom titka a bizalom

Interjú Simó Áron környezetgazdálkodási agrármérnökkel

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL



Rovatgazda: Kézdy Edit

► A válság a megújulás időszaka – állítottuk múltkor cikkünk címeiben. A válság egyik jele, hogy a mezőgazdasági kistermelők egyre nehezebben tudják értékesíteni terményeiket, a városi emberek pedig bizalmatlanul veszik a kezükbe a hipermarketekben a zöldségeket, gyümölcsöket. Tényleg nincs a problémára megoldás? Simó Áron fiatal kora ellenére sokat foglalkozott ezzel a kérdéssel.

– Tavaly kapta meg Gödöllőn környezetgazdálkodási agrármérnök diplomáját, és számunkra nagyon érdekes témáról írta a szakdolgozatát. Pontosan miről?

– Néhány család elhatározta, hogy összefognak, és a kereskedőket kihagyva közvetlenül a termelőktől szerzik be a zöldségeket, gyümölcsöket, mézet, tejterméket, baromfit, amit csak a környéken megfelelő minőségben találnak. A területet meg is valószínűsítették. Az én feladatom az volt, hogy megvizsgáljam, hogy kezdeményezésüknek milyen környezeti és társadalmi hatásai vannak.

– Melyik településről van szó?

– Nem keresik a széles nyilvánosságot, ezért én is csak annyit mondom, hogy Csiperke Körnek nevezik magukat, és a Dunántúlon élnek.

– De hiszen erre emlékszem! Évekkel ezelőtt az Evangélikus Élet Üzenet az Aratról rovatában is megjelent egy nagyon jó cikk a munkájukról. (Közben megnéztem: 2006. augusztus 13. A kicsi szép – Egy valódi illegális mozgalom.)

– Igen, én is olvastam. Nagy szerepe volt ennek abban, hogy végül őket választottam dolgozatom témájául. Szerintem érdemesebb azt a cikket újra elővenni, mint engem kérdezgetni.

– Azért mégis folytassuk, jó? Mi a lényege a közvetlen kereskedelemnek? Miért ragadta magával a téma?

– A piacgazdaság számára a legfontosabb a nyereség. Azt látjuk, hogy ez a logika lassan az élet minden területére kiterjed, ugyanakkor súlyos válságba jutott. Mindenki tapasztalhatja, hogy a gazdaság elcsúszása hogyan teszi tönkre a természeti környezetünket és a társadalmi kapcsolatainkat. Éppen amiért

ennyire emberhez méltatlan viszonyokat teremt, egyre több ember keres kiutat. A Csiperke Kör és a hozzá hasonló kezdeményezések ezt ismerték fel. Legalább az élelmiszerek vásárlása terén megpróbálnak mást tenni, mint amit a reklámok sugallnak. De rögtön megéreztem, hogy itt nem csak az élelmiszerekről van szó.



– Mi a jelentősége annak, ha a vásárlók a termékeket közvetlenül a termelőtől szerzik be?

– Egy-két generációval ezelőtt még általános volt, hogy a piacon a vevők beszélgettek az östermelőkkel, manapság sokkal ritkább az ilyen közvetlen párbeszéd. Vannak ugyan még östermelői piacok, de éppen a gazdaságosságra hivatkozva egyre inkább a nagyüzemi termelés kap teret.

A mezőgazdasági termelő és a vevő közé rengeteg közbülső lépcső épült be. A nagy tömegben termelt árut a termelő eladja egy felvásárlónak, az egy másik kereskedőnek, az árut raktározzák, aztán eljut a nagybani piacra, ott megveszi egy kiskereskedő, aki kiviszi a boltjába vagy a piacra, így jut el végül a fogyasztóhoz.

Ha a zöldség a szuper- vagy hipermarketekbe kerül, akkor eladót sem lát a vevő, de a piacokon a kiskereskedőnek sincs sok információja a növénytermesztés körülményeiről. A mindenféle élelmiszerbotrányok után

nem csodálkozhatunk, ha csökken a vásárlók bizalma a termékek iránt.

– Hogy lehet ezen segíteni?

– A közvetlen kereskedelem előnye éppen abban rejlik, hogy a vásárló személyesen is megismerheti a termelőt, és így a termékről is többet megtudhat. Ha a paradicsom nem olyan jóízű, mint szokott lenni, a vevő megkérdézheti, hogy mi ennek az oka.

– Biztos az, hogy az östermelő kevesebb vegyszert és műtrágyát használ, szóval egészségesebb árut kínál, mint a nagyüzem?

– Sajnos nem, a vegyipar a kisgazdaságokba is betört. Sok termelő éppen a gazdaságosság kényszere miatt használ nagy mennyiségben növényvédő szereket, műtrágyákat, amelyek könnyebb és olcsóbb termelést kecsgetetnek, ám veszélyeket is hordozhatnak. A környezettudatos fogyasztók ezért igyekeznek olyan termelőket találni, akik tisztában vannak a szerek veszélyeivel, és egészséges, biztonságos árukat kínálnak. A kapcsolat sokszor hagyományos, kis helyi piacokon alakul ki. Egy beszélgetés sokszor nagyobb garanciát jelent, mint bármilyen minőségbiztosítási rendszer.

– A piacon az östermelőkkel beszélgetni és is nagyon szeretik. Előfordult, hogy miközben petrezselymet vásároltam, kiderült, hogy a néni Hévízgyörkről jött, és bár katolikus volt, jól ismerte Dóka Zoltán evangélikus lelkész. A gyümölcsöket mégis inkább a tömegáruktól eladótól szoktam venni, mert sokkal olcsóbban adja, mint az östermelők. Ez törvényszerűen így van?

– Ha csupán a piacon megfizetett árat nézzük, akkor igaz, hogy a nagyüzem olcsóbb. De ha egy kiló alma árába beleszámolnánk azokat a környezetben okozott károkat, amelyeket a vegyszerek és a nagy távolságra történő szállítás okoznak, más lenne a helyzet. Persze nem azt mondom, hogy a piacon a legdrágább árut vegyék meg! Ha néhány család összefog, és azzal keresik meg a már ismert kistermelőt, hogy hosszú távon töle szeretnének vásárolni, akkor biztos, hogy olcsóbban fogja kínálni az áruját. Nálunk ez egész jól működik a rokonság körében és a plébánián is.

(Folytatjuk.)

■ GADÓ GYÖRGY PÁL

Zebrakaland

Variációk egy témára

Állok a zebránál, várok a soromra. Tizenkét autó száguld el előttem hatvan-hetvennel. Átjutok a túloldalra a kis kertes házak elé. Szeretem a környéket, tágasak az utcák, az autótűt mellett zöld sáv, majd a járda. Pár lépés után oldalazva lehet csak menni: fekete Mercedes állt rá egészen a kerítésre, pedig bőven lenne helye parkolni. A következő sarokig három másik autót kell kerülgetni.

Állok a zebránál babakocsival és két lábon járó gyerekkel. Számolom az autókat, melyek örült sebességgel zúgnak el előttem. Tizenhétig jutok, aztán végre elfogynak. Nekiindulunk, féljútunk, ott megint várunk a tizedikig. Ez végre lassít, megáll: német rendszámú autó. Lépünk kettőt, majd örült fékcsikorgás, dudálás, és a belső sávban álló németet jobbról megelőzi egy kabriós, zajos-zenés, napszemüveges izmoska. Még időben visszautasítunk, Izmos kikiabál az ablakon a németnek, hogy mit szöszmötöl, aztán gázt ad, és elegánsan továbbhalad.

Állok a zebránál, beszélgetünk, várunk a sorunkra. Elfogynak az autók, a következő elég messze, elindulunk. A zebra közepén feltűnik, hogy a közeledő keleti gyártmányú füstöske nem szándékozik megállni. Visszalépünk, és intünk neki, hogy köszönjük udvariasságát. Száz méter után azt halljuk, hátunk mögött újra dübörög a keleti csoda, a sofőr kikiabál belőle, édesanyánkat említi, majd arra buzdít, hogy lemérjük, ki az erősebb. A stílusán még lehetne csiszolni.

Állok a sarki zebránál babakocsival. Szerencsére rutinos vagyok, és a

zebra feléről még időben hátratolattok, hogy a kanyarodó autó (amely majdnem nekimegy egy másiknak) el ne kapjon minket. Hová ilyen sietős? Ennek így kell lenni, hogy aki erősebb, az jut csak előbbre?

Közlekedj okosan! című kedves gyerekkori mesében azt mondja a kutya a cicának: a zebrán biztonságban vagy. Én már nem ezt tanítom a gyerekeimnek. De akkor hogyan tovább? Mit mondjak a zebráról és az emberekről? Például azt, hogy csak akkor jutunk célunkhoz, ha átgázolunk mindenkin? Vagy: ne nézd, ki az, „lökjed, hogy gyorsabban guruljon”?

Vannak kevésbé „korszerű” tanácsok is: figyelj, hogyan parkolsz, hagyd helyet a gyalogosnak! Ne nyomulj annyira, úgymint dugó van, inkább hallgass egy kis nyugtató Mozartot! Am az efféle jó tanács csak csepp a tengerben: észrevehetetlen, meghallhatatlan.

Én mégis megpróbálom! Hátha ez a tengercepp olyan nagyra nőhet, hogy folyammá duzzadva kimoshatja az agyából-fülekéből a tompultságot és süketiséget. Emberek!!! Ébredjétek, amíg nem késő! Lassítsatok, mert nem ez a mi tempónk. Nézzetek szét, mert lelkek – nem pedig akadályok – állnak előttünk: köszönhetnének is egymásnak. Akarjátok, hogy az ingerült karlendítés simogatássá vagy legalábbis kézfogássá szelídüljön? Akarjátok jobbak lenni, mint tegnap voltatok!

Egyre jobban hiszem: itt a mi időnk, hogy sugározzuk a jót, a toleranciát, a békességet, a türelmet. Segítsétek... sikerülni fog!

■ – MAMASZEK –

SZERETETVENDÉGSÉGRE

Ünnepi foszlós kalács

Hozzávalók a tésztahoz: 50 dkg liszt, 2 dl tej, 10 dkg Rama margarin, 2,5 dkg élesztő, 7 evőkanál cukor, 1 dkg só, 3 tojássárgája, 1 csomag vaníliás cukor, citromhéj.

Hozzávalók a töltelékhez: ízlés szerint cukrozott, darált dió vagy cukrozott kakaópor vagy fahéj, mazsola.

Elkészítés: Az élesztőt két kanál cukorral a tejben felfuttatjuk, majd hozzáadjuk a többi hozzávalóhoz. Az egészet jól kidolgozzuk, és addig dagasztjuk, amíg el nem válik az edény falától. Ezután letakarva, meleg helyen a kétszeresére kelesztjük.

Miután megkelt a tészta, lisztezett gyűrődészkán három egyenlő részre osztjuk, és egyenként kinyújtjuk. Tetszés szerint ízesítjük, majd felte-

kerjük. Az így kapott három „hurkát” összefonjuk, majd a két végét összefogjuk, miközben gyűrűformát alakítunk belőle. A tésztát egy kicent,



FOTO: BODA ZSUZSA

kapcsos tortaformába tesszük, és újabb fél órát kelni hagyjuk. Sütés előtt tojásfehérjével megkenjük, és 160 fokra előmelegített sütőben körülbelül fél óráig sütjük.

Karácsonyi sütemény

Végy egy kiló meleg szeretetet.

Szítáld át a türelem szítáján,

nehogy pletykamag kerüljön bele.

Adj hozzá egy liter bátorságot,

három deci szorgalmat

és egy deci jószágot.

Gyúrd össze egy tojásnyi kedvességgel,

és takard le tiszta jókedvvel.

Ha megkelt, süsd meg a kitarítás tüzeinél.

Szórd meg vidám mosollyal vagy asszonyi kacagással,

végül pedig tegyél rá egy csepp nyugodt megfontolást.

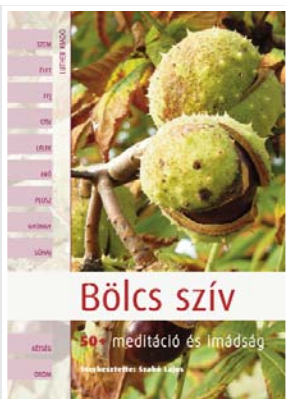
Vágd annyi darabra, hogy eggyel mindig több legyen,

mint ahányan az asztalt körülülök,

hiszen mindig akad valaki, aki még rászorul.

Kívánom, hogy ebből a süteményből neked is jusson,

hogy boldogabb legyen a karácsonyod!



Megjelent **Bölcs szív – 50+ meditáció és imádság** című könyv a Luther Kiadó gondozásában. Szerkesztette Szabó Lajos. Ára 990 Ft.

A kötet a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is kapható.

A Luther Kiadótól megvásárolva a december 23-ig tartó adventi könyvvásár keretében 891 Ft az ára.



Megjelent **Vinczellér Imre** festőművész albuma a Luther Kiadó gondozásában. Ára 5500 Ft.

A kötet a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is kapható.

Az album bemutatója december 17-én, csütörtökön 17 órakor lesz a Budavári Önkormányzat aulájában (1014 Budapest, Kapistvári tér 1.)



Megjelent **Fabiny Tibor Szótörténetek – Hermeneutikai, teológiai és irodalomtudományi tanulmányok** című könyve a Luther Kiadó gondozásában. Ára 2990 Ft.

A kötet a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is kapható.

A könyv bemutatójára jövő év januárjában kerül sor.



FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

ÓÉV ESTÉJE – ZSOLT 62,6–12

Menekülési útvonal – az életbe

Ezen a zajos estén csendre vágyom. Pont fordítva, mint a nagy átlag. Az utcán szólnak a szilveszteri trombiták, éjfél közeledtével egyre többször hallani artikulátlan emberi kiáltásokat, rikácsolnak a kereplők, durrognak a petárdák. Hihetetlen zaj van. Lehet, hogy az ember éppen túl akarja harsogni a rossz emlékeit, az elmaradt feladatait, a rossz lelkiismeretét. Felejteni akar, s ha máshogy nem megy, zajosan teszi. Lehet, hogy tudatosan ki akar vetközni emberi mivoltából, mert olyan nehéz a másik háromszázhatvan négy napon embernek lenni.

Hova bújjak, hogy csend legyen? Valami belső szobába? Húzzam le a redőnyt, hogy még kevesebbet halljak a kinti eseményekből? Kapcsoljak ki tévét, rádiót? Igen, megpróbálok. Ami megtehető, megteszem. Kiszűröm a zajt az életemből. S azután várom a hatást. Kiderül azonban, hogy a zaj nem csak kívülről jön. Belül is van sok minden, ami túl akarja harsogni a hit hangját, az Isten szavát. Nemcsak a külvilágot kell lecsendesítenem, hanem a szívemet és lelkemet is. Vannak erre technikák: ki próbáltak, sok ezer évesek. Csendre igyekezni lehet. Csendet – nem üres, hanem tartalmas csendet – teremteni azonban emberi erővel aligha. „Csak Istennél csendesül el lelkem” – hangzik ma este a zsoltár.

Mert a csend nem valaminek (például a hangoknak vagy a zajnak) a hiánya, hanem valamiből fakad. Zsoltárunk szerint a reménységből. Ha nem üres az élet, hanem kitölti a reménység, akkor minden zavaró hang el tud csendesedni, és szívünket-lelkünket az Isten adta biztonság járja át. Tudom, hogy a jövő az ő kezében van. Nemcsak valami, hanem Valaki vár rám. Ez az én reménységem. „Csak Istennél csendesül el lelkem, tőle kapok reménységet.”

Ezt fejt ki a zsoltár írója, amikor kőszárlól, szabadításról, erős várról beszél. Mindegyik képnak van óév esti vonatkozása, mondanivalója.

Ő az én köszönetem. A kő a stabilitás, a változatlanság jelképe. Ha valamikor, hát szilvesztereste érezzük a mulandóságot, az elszalasztott lehetőségeket, azt, hogy „kihullanak”

AZ ÜNNEP IGÉJE



mellőlünk az útítások. Megállíthatatlanul szalad az idő. Szükségünk van hát stabilitásra, szomjazunk a változatlanságot, vágyunk az állandóságra. Az óéveste figyelmeztetés számunkra, hogy a mulandó világban a maradandót keressük, a bizonytalan helyzetben a stabilitást, a válság idején a biztonságot. Isten személye, szeretete, jósága nem változik.

Ő az én szabadítóm – folytatja a zsoltáros. December 31-én akarva-akaratlanul számadást készítettünk. Lehet, hogy hosszabb szakasról, lehet, hogy csak az elmúlt évről. Biztos, hogy a leltárba bekerülnek a „nemszeretem” dolgok is. Azok, amikre nem szívesen emlékezünk. A múlt azonban kísért. Újra meg újra visszaköszön az is, amit elrontottunk vagy elmulasztottunk. A háztisztaunk egyre nő. Életünk felhalmozott limlomjai egyre nagyobb terhet jelentenek. Hogyan szabadulhatunk meg a fájdalmas emlékektől vagy elrontott dolgoktól? Hogyan tehetem le a mögöttem lévő tizenkét hónap minden terhét? Úgy, ha hiszem, vallom, átélem, hogy Isten az én szabadítóm. Ha neki vallom meg bűneimet, s tőle kérem és fogadom el a bűnbocsánatot. Óév eredetileg szekuláris ünnepe így vált a bűnbánat és a bűnbocsánatért való könyörgés alkalmává az egyház liturgikus életében.

Ő az én erős várom – hangzik a következő tanúságtétel. Ezt a képet jól ismerjük és nagyon szeretjük mi, evangélikusok. „Erős vár a mi Istenünk!” Ez a drága, (csak) Magyarországon köszönésként és áldásként is használt mondat sokféle helyzetben – az év utolsó napján is – aktuális. Nem vagyunk kiszolgáltatva a sors hányattatásainak, a „gonosz időknek” s a bizonytalan jövőnek. Isten a mi erős várunk, akinek védő szeretetét magunk körül tudhatjuk. Nem tudjuk, mi vár ránk az év váltásával, nem tudjuk, mit hoz a pillanatokon belül beköszöntő, 2010-es számmal jelzett

év, de azt tudhatjuk: Isten óvó-védő szeretetével számolhatunk. Jósága kimagaslík, mint a vár, erőt sugározva, menedéket, biztonságot és védett életteret kínálva. A zsoltáríró ezt még egyszer – más sorrendben – megismétli, továbbbrészelezi. Érdemes bibliai meditációként sorra venni, egyéni életünkre alkalmazva végiggondolni: „Istennél van segítségem és dicsőségem, erős sziklám és oltalmam az Isten.”

Hozzá lehet és érdemes menekülni. Menekülni? Szüksége van erre a nagykorú emberiségnek, kell ez nekünk, felnőtt embereknek? Olyan veszélyhelyzet lenne, olyan üldözésben lenne részünk, hogy menekülnünk kellene? Álljunk a magunk lábára, nézzünk szembe az ellenünk szegülő erőkkel. Ha önálló akartunk-akarunk lenni, akkor vívjuk meg önállóan ezt az életnek nevezett küzdelmet. Ne futkossunk más árnyékába, védelmébe... Így gondolkodnak sokan, akik reménytelenül küzdenek, s eleve veszteségre vannak ítélve.

Itt ugyanis olyan küzdelemről, kilátástalan harcokról van szó, amely reménytelen vállalkozás lenne a legerősebb embernek is. Egyrészt azért, mert saját magunkkal, bűneinkkel, szívünk-értelmünk romlottságával kell harcolnunk. Ám még ennél is nagyobb ellenfelünk van: a gonosz emberfeletti hatalma, aki nem csak rosszakarónk, tönkretevévők, de vádlónk is egyben. Bűnre visz, azután szembefordul velünk, és vádol Isten, a világ Bírójá előtt. S a vád jogos is: bűnösök vagyunk. Ha mérlegre kerül az életünk – páránál is könnyebben bizonyulunk. Életünk a semmi-be vész. De Istenhez menekülünk, akit Krisztusban kegyelmes Istennek ismertünk meg, aki erős, akinél biztonság, védelem és reménység van. Ezért érkezhettünk vissza a zsoltárszöveghez: „...Istennél csendesül el lelkem, tőle kapok reménységet.”

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY

Imádkozzunk! Istenem! Nálad keresek csendet, békeséget és reménységet a mulandó időben, a múlt év utolsó óráiban. Te nyisd meg számomra az örök jövőt! Amen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Márta így felelt: „Igen, Uram, én hiszem, hogy te vagy a Krisztus, az Isten Fia, akinek el kell jönnie a világra.” Jn 11,27 (Ezsd 9,13; Lk 2,22–24/25–38/39–40; 1Jn 1,1–4; Jn 1,1–5) Én hiszem... Irigylésre méltó az a bizonyosság, az a megtartó erő, amely Márta hitét jellemzi. S éppen testvére, Lázár elvesztésekor halljuk tőle ezt a vallástételt. (A feltámasztás csodája pedig még csak ezután következik.) A hit nem roppan össze. A hívő ember ereje persze nem önmagából fakad: az élet legnehezebb próbáinál a feltámasztás és az élet Ura áll mellette. Mindenre van erőnk a Krisztusban, aki megerősít. Higgyük ezt, és hívjuk segítségül az ő nevét!

Hétfő

Én nem vetem el az Isten kegyelmét. Gal 2,21 (5Móz 23,6; Mt 2,13–18; Jn 1,6–8) Nem cselekedetekért, hanem az Isten kegyelméből kapunk örök életet és üdvösséget. Ez az év, amelynek utolsó napjait írjuk, tele volt Isten kegyelmének megnyilvánulásaival. Magam fel sem tudom sorolni, és csak ámulok, hogy hány alkalommal és milyen csendes, jó időzítéssel működött életemben. Ami sikerült, tudom, az ő kegyelme volt. Vegyük számba, mit köszönhetünk Istennek – bárcsak felmutatnánk őt életünkben, hitünkben, szavainkban és cselekedeteinkben, amint tette Pál apostol, amint tette Luther... Ne féljünk, hogy mi kevesek, kicsik vagyunk! Hiszen minket is ugyanannak az erős Istennek a karja véd, és ugyanaz a végtelen kegyelem tart meg.

Kedd

Jézus így szólt a vakhoz: „Menj el, mosakodj meg a Siloám tavában” – ami azt jelenti: küldött. Az pedig elment, megmosakodott, és már látott, amikor visszatért. Jn 9,7 (Zsolt 33,9; 1Jn 4,11–16a; Jn 1,9–13) Igen, ez rólunk is szól: a Jézussal való találkozás után visszatérünk, és már látunk. És sokan kérdeznek majd. Lesz, aki a gyógyító Orvosról fog minket kérdezni. Lesz, aki hitetlenkedik, vagy egyenesen nekünk támad, kiközösít vagy kigúnyol, de – hála Istennek – lesz, aki maga is azonnal oda akar menni Jézushoz, aki látóvá tett minket. Milyen csodálatos lehetőség róla bizonyosságot tenni! Látóvá tett szemmel nézni a világot, hirdetni őt, de mindenekelőtt hálát adni neki, hogy megnyitotta a szemünket.

Szerda

Hát nem szabad-e nekem azt tennem a javaimmal, amit akarok? Vagy a te szemed azért gonosz, mert én jó vagyok? Mt 20,15 (Ez 18,25; Zsid 1,5–6/7–14; Jn 1,14–18) Ez a gonosz szem milyen sok bántást és szenvedést okoz – annak is, aki felé ezzel az indulattal fordulunk, ám tudnunk kell: magunknak árunk irigy, önző hozzáállásunkkal. És Atyánkat szomorítjuk, aki gazdagon megajándékoz. De nekünk fáj, hogy a másik is ennyit, annyit, többet, jobbat, mást kap. Neki jobb: mert egészséges. Sikeres. Népszerű. Nagy és szép a családja. Pedig „nem is járna” neki. Mert én régebb óta vagyok hívő. Én presbiter vagyok. Én sokat adakozom. És így tovább. Ó, bár ettől a gonosz szemtől végleg megszabadítana Urunk, és nem önző énünk, kicsinyes indulataink uralkodnának rajtunk! Hiszen javait naponta megadja nekünk. Jósága felénk is határtalan. Vegyük észre ezt, s kérjük a tisztán látó szemet, a hálás szívet.

Csütörtök

Boldogok, akik nem látnak és hisznek. Jn 20,29 (Zsolt 5,12a; Lk 12,35–40; Róm 8,31b–39; Zsolt 103) Óév – Istennek adjunk hálát, hogy eljutottunk eddig a napig. Ő látja legjobban, mennyire nehéz, embert próbáló volt. A látható jelenségek, folyamatok, történések – ebben az évben különösen is sokszor – csak szorongással, a jövőre irányuló félelemmel töltötték el. A hívő ember mégis boldogan tudja Isten kezébe tenni a sorsát, a napok, évek sorát. A múlt terheit csakúgy, mint a mát és a még nem ismert holnapot. Mert Jézus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz, és ő velünk van ígérete szerint. Urunk, őrizd és áldd meg ezt a világot és benne egyházadat 2010-ben is. Légy velünk, kérünk! Veled zárjuk az évet, s veled indulunk. Boldogan és hittel.

Péntek

Mit ér a bölcsék bölcsessége, ha megvetették az Úr igéjét? Jer 8,9b (Kol 3,16; Lk 4,16–21; Jak 4,13–15; Zsolt 97) Szóhetünk szép és nagyszabású, motiváló terveket az új évről. Ám ha kihagyjuk belőle Istent, ha igéjét nem vezérfonalként és napi lelki táplálékként olvassuk, ha nem ez a fundamentum, a kötőanyag, a támasz, vajon hová, meddig jutnánk a magunk bölcsességével? Urunk, vezess minket 2010-ben, hogy a jó úton járassunk. Áldást, erőt, kitartást, terveink sikerét tőled kérjük. Rád bízunk magunkat mindenestül.

Szombat

Uralkodik az Úr! Vigadjon a föld, örüljön a sok sziget! Zsolt 97,1 (Lk 1,32; Józ 24,1–2a.13–18.25–26; Jn 1,19–28) Nem az újévkor szinte kötelező vígadózás és mámor, a jövőtől való félelmek harsány vígsággal való eltakarása a hívő ember magatartása. Van okunk az öröme, a bizakodásra, a reményteliségre, de az ok ez: uralkodik az Úr – a világban és a mi életünkben. Ez az öröm nem a pillanaté, amely jön, majd elmúlik, hanem napról napra, évről évre velünk marad. Akkor is érvényes és valóságos, ha nincs felhőtlen jókedvünk, ha bánatunk van, ha aggódunk. Mert akkor is, mindig, mindenben velünk van Jézus. Ennek az öröme mélysége, tartalma van. Éljük át, merítsünk belőle.

■ KÓHÁTI DÓRA

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztésügyi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).

Olvasószolgálat: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence

(bence.nagy@gmail.com). Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter –

Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu),

Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseménnyel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

